సంపుటము V
నెం· 5

3 ఏప్రిల్, 1990
మంగళవారము,
(శక సం· 1912,
13 చైత్రం)·

ఆంధ్రప్రదేశ్ శాసనసభ కార్యకలాపములు

అధికార నివేదిక

విషయ సూచిక

		పేజీ· నెం·
1·	ప్రశ్నలు – వాగ్రూప సమాధానములు	595
2·	ముఖ్యమంత్రి ప్రకటన – నక్సలైట్ల సమస్యపై	629
3·	సభా కార్యక్రమము	647
4·	సభాసమక్షములో వుంచిన పత్రములు	647
5·	ప్రభుత్వ బిల్లు – 1990, ఆంధ్రప్రదేశ్ గ్రామ పంచాయితీల (సవరణ) బిల్లు – (ప్రవేశపెట్టబడినది)	647
6·	1990–91 సంవత్సరమునకు బడ్జెటు గ్రాంట్లకొరకు అభ్యర్థన	648
	1· అభ్యర్థన నెం· XV – ప్రజాపనులు	648
	2· అభ్యర్థన నెం· XLIII – చిన్నతరహా ఓడరేవు అభివృద్ధి	648

(తరువాయి మూడవ కవరులో)

ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వ ముద్రణాలయ కమీషనరుగారిచే శాసనసభ ముద్రణాలయము, హైదరాబాదునందు ముద్రించబడినది·

1990·

ఆంధ్రప్రదేశ్ శాసనసభ

ప్రధానాధికారులు

సభాపతి	: శ్రీ పి. రామచంద్రారెడ్డి
ఉపసభాపతి	: శ్రీ ఎ. ధర్మారావు
అధ్యక్షుల పేర్ల పట్టిక	: శ్రీ కె. ప్రభాకరరావు
	శ్రీమతి ఎస్. ఉమాదేవి వెంకటస్వామిరెడ్డి
	శ్రీ డి. శ్రీపాదరావు
	శ్రీ కె. కళావెంకటరావు
	శ్రీ కె. ఎర్రన్నాయుడు
	శ్రీ జి. యాదగిరిరెడ్డి
కార్యదర్శి	: శ్రీ ఎ.వి.జి. కృష్ణమూర్తి
సంయుక్త కార్యదర్శి	: శ్రీ పి. సత్యనారాయణ శాస్త్రి
ఉపకార్యదర్శులు	: శ్రీ వి.వి. భాస్కరరావు
	శ్రీ ఎస్. సూర్యనారాయణ మూర్తి
సహాయ కార్యదర్శులు	: శ్రీమతి ఎస్.బి. సుమిత్రాబాయి
	శ్రీ వి. పద్మనాభన్
	శ్రీ జి. సూర్యనారాయణరెడ్డి
	శ్రీమతి ఎం.వి.ఎస్. జయలక్ష్మి
	శ్రీ టి.వి. రామారావు
	శ్రీ జి. రంగారెడ్డి
	శ్రీ కె. శౌరిరెడ్డి
	శ్రీ డి. సుబ్రహ్మణ్యం
	శ్రీ ఎ.డి. భాస్కరరెడ్డి
చీఫ్ రిపోర్టర్	శ్రీ ఎం.హెచ్. కేశవరావు

ఆంధ్రప్రదేశ్ శాసనసభ చర్చలు

అధికార నివేదిక

(రెండవ సమావేశము పదమూడవరోజు)

మంగళవారం, 3 ఏప్రిల్, 1990

(సభ ఉదయం 8·30 గంటలకు సమావేశమైనది)

(సభాపతి అధ్యక్ష స్థానములో వున్నారు)

ప్రశ్నలు - వాగ్రూప సమాధానములు

శ్రీశైలం ఎడమ గట్టు కాలువ పనుల కాంట్రాక్టర్లు

146-

*323-(బి)- శ్రీ ఎం·వి· మైసూరారెడ్డి:- ముఖ్యమంత్రి దయచేసి ఈ క్రింది విషయములు తెలిపెదరా:

(అ) శ్రీశైలం ఎడమ గట్టు కాలువ పనిలో కి·మీలు 25/0 నుంచి 37/0 వరకు మరియు కి·మీలు 43/0 నుంచి 45/0 వరకు గల పనిని శ్రీ కోటేశ్వరరావు, శ్రీ సాంబయ్య అనే యిద్దరు కాంట్రాక్టర్లకు యిచ్చిన విషయం వాస్తవమేనా;

(ఆ) అయినచో 1985-86, 1986-87 లలో వున్న ఎస్·ఎస్·ఆర్ ల ప్రకారం రేట్లను సవరించిన విషయం వాస్తవమేనా;

(ఇ) అయినచో ఆ విధంగా సవరించడం వల్ల ప్రభుత్వానికి కలిగిన నష్టం ఎంత?

పంచాయతీరాజ్, గ్రామీణాభివృద్ధి శాఖ మంత్రి (శ్రీ ఆర్· చెంగారెడ్డి):-

(అ) అవునండీ·

(ఆ) 1985-86 ఎస్· ఎస్· ఆర్· ప్రకారంగా కొన్ని షరతులకులోబడి సంబంధిత టెండరు శాతాన్ని కలిపి లేదా తీసివేసి 1-7-85 తేదీ నాటికి మిగిలివున్న పనిని పూర్తి చేయడానికి సవరించిన రేట్లను ప్రభుత్వం 1988 జూన్‌లో ఆమోదించింది·

(ఇ) రేట్లు సవరించినందున ఆర్థిక భారం సుమారు రూ· 124·00 లక్షలు వుండ గలదని నిర్ధారించడమయింది·

---

*An asterisk before the name indicates confirmation by the Member.

డా॥ ఎం. వి. మైసూరారెడ్డి:– మంత్రిగారి సమాధానాన్ని బట్టి ప్రభుత్వం మీద రు. 1 కోటి 24 లక్షల భారము పడిందని తెలుస్తున్నది. దీని కోసం ప్రభుత్వంవారు ప్రత్యేక మైన జి. ఓ. 124 ఇష్యూ చేసినారు. అది ఎట్లా ఉంది అంటే అయిన వారికి ఆకులలో పెట్టినట్లు, నిబంధనలు అయిన వారి కోసము ఏవిధంగా మలచి వారికి మేలు చేయవచ్చు అనే దాన్పైన ఈ కోటేశ్వరరావుగారు, సాంబయ్యకు ఒక సంవత్సరం ఎగ్రిమెంటు చేసుకొన్నాక పని చేయకుండా నిలబెట్టినారు. పని చేయకుండా నిలబెడితే వారికి పని కాన్సిల్ చేసి నష్టపరిహారము కట్టించాలి అని గవర్నమెంటు ఉత్తర్వులు జారీ చేయవలసింది పోనిచ్చి కొత్తవారికి ఇస్తే మరి రేట్లు పెరుగుతాయి గదా అని వారికి రేట్లు పెరిగే దానికి ఒక ఎక్సటెన్షియన్ జి. ఓ. ఇచ్చినారు. అధ్యక్షా, మీకు పంపిస్తాను ఆ జి. ఓ., పరిశీలనకు. ఈ జి. ఓ. ఇష్యూ చేయడానికి కారణాలు ఏమిటి? ఈ జి., ఓ. ఇష్యూ చేయడంలో అప్పటి ముఖ్యమంత్రి, అప్పటి నీటిపారుదల శాఖామాత్యుని ఒత్తిడి చేసిన మాట వాస్తవమా? ఈ రిప్రె జెంటేషన్ ఒక శాసన సభ్యుడు అప్పటి ముఖ్యమంత్రిగారికి ఇచ్చిన మాట వాస్తవమా? తరువాత అప్పటి హోం శాఖామాత్యులు ఇరిగేషన్ శాఖ మీటింగులో కూర్చుని ఒత్తిడి చేసి ఈ జి. ఓ. ఇప్పించిన మాట కూడ వాస్తవమా? ఈ మూడింటికి సమాధానం చెప్పమనండి అధ్యక్షా.

శ్రీ ఆర్. చెంగారెడ్డి:– అధ్యక్షా, నేను ఇంతకు ముందు సమాధానం చెప్పాను, కంట్రాక్టరు సాంబయ్య, కంట్రాక్టరు కోటేశ్వరరావు వీళ్ళిద్దరు ఈ లెఫ్టు బాంకు కెనాల్‌కి 25 నుంచి 37, 43 నుంచి 40 వరకు టెండర్స్ తీసుకోవడం దానిలో 15.25 పర్సంటు – అని టెండర్స్ నేను కవరు చేసేదానికి కొంత టైము పడుతుంది. ఎందుకు ఈ జి. ఓ. తీసు కున్నారు అని వారు అడిగారు. మొత్తం మీద ఎస్టిమేటెడ్ వ్యాల్యూ రు. 198 లక్షల 369 ఉంటే సాంబయ్యగారు రు. 131.95 కి వేశారు. అంటే తగ్గించి వేశారు. కోటేశ్వరరావు గారు రు. 228 ఎస్టిమేటెడ్ రేటు అయితే రు. 162.21 వేశారు. వేసిన తరువాత అది 9 నెలలో పూర్తి కావాలి. కాని అక్కడ వారికి లాండు హేండోవర్ చేయలేదని ఇంకా వారికి ఎక్స్ప్లోజివ్ మెటీరియల్సు, బ్లాస్టింగ్ మెటీరియల్సు షార్టు సప్లయి ఉందని చెప్పి ఆ ఉద్దేశంతో వారు 85, 86 రేట్లు ఎస్. ఎస్. ఆర్. రేట్లు కూడా కావాలని కోరడం జరిగింది. అందువల్లనే ఈ జి. ఓ. ఇష్యూ కావడానికి అవకాశం దొరికింది. రెండవది, వారు చెప్పి నట్లు ఇప్పుడున్నటువంటి ఎం. ఎల్. ఏ. అప్పుడు మంత్రిగా కూడా ఉన్నారు ఆ శివ ప్రసాదరావుగారు కూడా 24–6–86 వ తేది వారి తరఫున రిప్రెజెంటేషను ముఖ్యమంత్రిగారికి ఇవ్వడం కూడ జరిగింది. అధ్యక్షా. తరువాత అప్పటి మంత్రి, మీడియమ్ ఇరిగేషన్ మంత్రిగారు అయినటువంటి కె. ఇ. కృష్ణమూర్తిగారు కూడా ఆ రిప్రెజెంటేషన్ మీద ఎండార్సుమెంటు చేసి "ముఖ్యమంత్రిగారితో మాట్లాడినాను కాబట్టి మీరు దీనిమీద ఏక్షను తీసుకోవలసినది" అని చెప్పివారు ఎండార్సు చేయడం కూడ జరిగింది అధ్యక్షా. అందువల్లనే ఈ జి. ఓ. కూడ రావలసి వచ్చింది.

డా॥ ఎం. వి. మైసూరారెడ్డి:– హోంశాఖ మంత్రి ఆ మీటింగులో పాల్గొన్నారా? హోంశాఖామాత్యులు ఇరిగేషన్ శాఖ మీటింగులో పాల్గొనవలసిన అవసరం ఏమిటో?

శ్రీ ఆర్. చెంగారెడ్డి:– 24–9–1987 వ తేదీ వారు మీటింగులో పాల్గొన్నారు. అప్పటి మీడియం ఇరిగేషన్ మినిష్టరు కె.ఇ. కృష్ణమూర్తి ఫార్మర్ మినిష్టర్ ఫర్ హోం శివప్రసాదు కూడా పాల్గొన్నారు.

శ్రీ ఎ. మాధవరెడ్డి (భువనగిరి):– అధ్యక్షా, మంత్రిగారు సమాధానం చెబుతూ 85–86లో ఎగ్రిమెంటు అయితే మరి 88 లో రివైజుడు రెట్సు చేసి ఇవ్వడంతోటి ఒక కోటి 24 లక్షల రూపాయలు అదనంగా పేమెంటు చేయడం జరిగింది అని చెప్పడం జరిగింది. అదే కాదు. మైసూరారెడ్డిగారు మాట్లాడుతూ గత ప్రభుత్వం కంట్రాకట్టర్లకు తోడ్పడి ఆ పేమెంటు ఇప్పించారు అని చెప్పడం జరిగింది కాబట్టి అందులో ఏదైనా ప్రభుత్వపరంగా హౌసు కమిటీ గాని జుడిషియల్ ఎంక్వయిరి గాని వేసే అవకాశం ఏమైనా ఉన్నదా అని మంత్రిగారిని అడుగుతున్నాను.

శ్రీ ఆర్. చెంగారెడ్డి:– జుడిషయల్ ఎంక్వయిరీ కాదు. దీనిలో చీఫ్ ఇంజనీరు గారి దగ్గరనుంచి మాకు ఒక రిపోర్టు అందింది. అది ఎగ్జామినేషన్‌లో ఉంది. అవి అన్ని చూసిన తరువాత దీన్ని గురించి ఏమి ఏక్షన్ తీసుకుంటామో చెప్పడం జరుగుతుంది.

శ్రీ ఎ. మాధవరెడ్డి:– ఇప్పుడు ఆఫీసర్లు ఏదో చేసిన దానికి ప్రభుత్వము, ముఖ్య మంత్రి, మంత్రి చేశారని చెప్పడం ఏమి సమంజసం? అధికారుల రికమెండేషను మీద జరిగిందా లేదా చెప్పండి. లేకపోతే శివప్రసాదు రికమెండేషను మీద జరిగిందా?

శ్రీ ఆర్. చెంగారెడ్డి:– రిప్రజెంటేషను మాకు ఉంది కాబట్టి చెప్పాను.

శ్రీ ఎ. మాధవరెడ్డి:– అక్కడ అన్యాయం జరిగినప్పుడు రికమెండేషను ఎవరైనా ఇస్తారు, మంత్రుల దగ్గరకు వచ్చి. కాని ఆర్డరు మంత్రి ఇచ్చాడా? అప్పుడు ఉండే అధికారులు రిప్రజెంటేషనుమీద ఆర్డరు ఇచ్చారా?

శ్రీ ఆర్. చెంగారెడ్డి:– మంత్రిగారు కూడ ఎండార్సు చేయడం జరిగింది.

శ్రీ డి. బాలకోటిరెడ్డి (సత్తెనపల్లి):– ఈ కంట్రాక్టర్లు ఇద్దరు ఎగ్రిమెంటు వ్రాసిన తరువాత నర్సరావుపేటలో నందమూరి బసవ తారకరామారావు కాలేజి అనే కాలేజి స్థాపించి ఎగ్రిమెంటు వ్రాసిన రెండు నెలలలో దానికి వారు చెరొక లక్ష రూపాయలు ఇచ్చిన మాట వాస్తవమేనా? ఇచ్చిన దాని కోసం ఈ జి.ఓ. ఇచ్చినారా?

(ఇంటరప్షను)

శ్రీ ఆర్. చెంగారెడ్డి:– ఆ ప్రశ్న క్లియర్‌గా లేదు, మరల అడగమనండి.

శ్రీ డి. బాలకోటిరెడ్డి:– అధికారులు రికమెండు చేసిన మాట వాస్తవమా? నెగిటివ్ చేసిన మాట వాస్తవమా?

శ్రీ ఆర్. చెంగారెడ్డి:– అది ప్రభుత్వ దృష్టికి రాలేదు అధ్యక్షా.

శ్రీ ఎం. బి. చౌహాన్ (దేవరకొండ):- అధ్యక్షా, 25 నుంచి 37 కిలోమీటర్లు అనేది ఎ.లో ఉన్నటువంటిది, 43, 45 కిలో మీటర్లు మధ్య నా కాన్‌స్టిట్యుయన్సీ ఏరియాలో ఈ ఎస్.ఎల్.బి.సి లెఫ్ట్ కెనాల్ ఉన్నది అధ్యక్షా. నేను మంత్రిగారిని అడగదల్చింది ఏమిటంటే ఇప్పుడు కోటి రూపాయలు ఎక్కువ ఇచ్చారా, 2 కోట్లు ఎక్కువ ఇచ్చారా అనే డిస్ప్యూట్ లోనికి నేను పోవడం లేదు. కాని పని అక్కడ చేయడం ఎత్తి వేశారు. అక్కడ గుడారాలు ట్రాక్టర్లు అన్నీ తీసేశారు. పని ఆపేశారు. అసలు ఈ కంట్రాక్టర్‌తో చేయిస్తారా, ఇంకొకరికి ఇస్తారా? అసలు అతను పని మానేశాడా? అది చెప్పాలి. ఇది 'డజ్ నాట్ ఎరైజ్' అనో మళ్లీ సెపరేట్ ప్రశ్న వేయమనో మంత్రిగారు దయచేసి అనకూడదు. ఎందుకంటే ఈ కాలవ క్రింద భూములు పోగొట్టుకున్న రైతుల భూములకు నష్టపరిహారం ఇవ్వలేదు. లెఫ్ట్ కెనాల్ క్రింద కంట్రాక్టర్స్, అధికారులు బ్రతుకుతున్నారు కాని ఒకటి రెండు ఎకరాలు ఉండి భూమిని పోగొట్టుకున్న రైతులకు మాత్రం నష్టపరిహారం ఇవ్వడం లేదు. వారిని ఎస్.ఇ., చుట్టూ, సి.ఇ., చుట్టూ, సెక్రెటేరియట్ చుట్టూ తిప్పిస్తున్నారు. వారి కాంపెన్‌సేషన్ గురించి హామీ ఇస్తారా?

శ్రీ ఆర్. చెంగారెడ్డి:- అక్కడ కాలవ క్రింద పని నిర్వహిస్తున్నారా, ఎట్లా జరుగుతున్నదని వారు అడిగారు. సి.ఇ. దగ్గర నుంచి 19-3-90న రిపోర్టు అందినది. రిపోర్టు ప్రభుత్వ పరిశీలనలో ఉంది. పరిశీలన చేసిన తరువాత వర్క్ మొదలు పెట్టడమా లేక ఏవిధంగా చేయడం అనేది తరువాత చేయబడుతుంది. రెండవది, కాంపెన్‌సేషన్ అన్నారు. అది కూడా ప్రభుత్వం పరిశీలన చేసి ఎంతవరకు ఇచ్చారో దానిని కూడా పరిశీలిస్తాము.

శ్రీ ఎం. బి. చౌహాన్:- ఒకటి రెండు ఎకరాలు పోగొట్టుకున్న వారికి చిల్లిగవ్వ కూడా ఇవ్వలేదు.

శ్రీ సిహెచ్. విద్యాసాగరరావు (మెట్‌పల్లి):- దీనిని రివైజ్ చేయడం వల్ల ప్రభుత్వం మీద రు. 124 లక్షల భారం పడింది. ఇది అసాధారణంగా చేసినట్లు కనపడుతోంది. మరి ప్రకృతి వైపరీత్యాల వల్ల ఏమైనా నష్టం జరిగితే 'ఎక్ట్ ఆఫ్ గాడ్' క్రింద భావించి దానిని రివైజ్ చేయడం సాధరణంగా జరుగుతూ ఉంటుంది. కాని రు. 124 లక్షలు అంటే ఇటువంటి కేసులు మంత్రిగారి దృష్టిలో ఏమైనా ఉన్నాయా? ఇంత రివైజ్ చేసినది నాకు మాత్రం ఎక్కడ కనిపించడం లేదు. దీనిమీద ఎంక్వయిరీ చేయిస్తే బాగుంటుందని, దీనిలో ఎవరయినా అధికారులు కానివ్వండి, ఎవరైనా కానివ్వండి - నిష్పక్షపాతముగా ప్రోబ్ చేస్తే ప్రివెన్‌టివ్ స్టెప్స్ తీసుకునే దానికి అవకాశం ఉంటుంది. కాబట్టి ఖచ్చితముగా ఎంక్వయిరీ చేయించమని మంత్రిగారిని కోరుతున్నాను.

శ్రీ ఆర్. చెంగారెడ్డి:- సి.ఇ. గారి రిపోర్టు వచ్చింది. దీని మీద పరిశీలన చేసి ఏ విధంగా ఏక్షన్ తీసుకోవాలో తీసుకోవడం జరుగుతుంది.

శ్రీ సిహెచ్. విద్యాసాగరరావు:- రిపోర్టు వచ్చింది అంటున్నారు......

శ్రీ ఆర్. చెంగారెడ్డి:– ప్రభుత్వ పరిశీలనలో ఉంది. మొదటి రిపోర్టు 19-3-90న వచ్చింది. రెండవ రిపోర్టు 20-3-90న వచ్చింది. ఎగ్జామిన్ చేసిన తరువాత ఏక్షన్ తీసుకోవడం జరుగుతుంది.

శ్రీ ఎమ్. రఘుమారెడ్డి:– ఇది ఎందుకంటే నా పాత తాలూకా మా నియోజకవర్గం లోని పని. ఇక్కడ జరిగిన విషయం ఏమిటంటే ఈ పరిస్థితులలో అక్కడ ఎందుకు ఇవ్వవలసి వచ్చింది? రు. 124 లక్షలు టెండర్ అయిన తరువాత ఇవ్వడానికి దారితీసిన కారణాలు వారు చెప్పిన దానిలో పూర్తిగా వివరాలలో లేదు. మరి అప్పుడు మంత్రిగా రికమండ్ చేసిన అయన ఇప్పుడు మీ వద్దనే ఉన్నాడు......

మిస్టర్ స్పీకర్:– ఎందుకు ఇవ్వవలసి వచ్చిందో అడగండి.

శ్రీ ఎమ్. రఘుమారెడ్డి:– గౌరవసభ్యుడు కేవలం అప్పటి ముఖ్యమంత్రిగారి పేరు తీసుకున్నారు కాబట్టి ఇది అడగవలసి వచ్చింది. ఎందుకంటే రికార్డ్సులోకి అప్పటి ముఖ్యమంత్రి అనే పేరు వచ్చింది. అప్పటి మంత్రిగారు దీనిని రికమెండ్ చేశారు. కాబట్టి దీని పూర్తి వివరాలు బయటకు రావాలంటే తప్పనిసరిగా హౌస్ కమిటీని వేయాలి, లేకపోతే న్యాయ విచారణ జరిపించండి. ఇందులో ఎవరున్నా మనము క్షమించవలసిన అవసరం లేదు. దీనిని ఎంక్వయిరీ చేయించవలసిందిగా అడుగుతున్నాను.

మిస్టర్ స్పీకర్:– హౌస్ కమిటీకి అంగీకరిస్తారా అని అడుగుతున్నారు.

శ్రీ ఆర్. చెంగారెడ్డి:– ఛీఫ్ ఇంజనీర్‌నుంచి రిపోర్టు వచ్చింది కాబట్టి ఎగ్జామిన్ చేసిన తరువాత ఏమి చేయాలి – ఎంక్వయిరీ చేయించాలా అనేది ప్రభుత్వం నిర్ణయిస్తుంది.

శ్రీ ఎన్. రాఘవరెడ్డి (నక్రేకల్):– ఛీఫ్ ఇంజనీర్ నుంచి మార్చి 19న రిపోర్టు వచ్చింది అంటున్నారు. ఇప్పుడు ఏప్రిల్ 3. ప్రభుత్వం పరిశీలిస్తూనే ఉందా? ఇందులో ప్రియిమా ఫేసీ ఉందా లేదా అనే విషయాన్ని నిర్ణయించలేదా? ఇంక ఎంత కాలం పరిశీలన చేస్తారు? అయన ఏదో రికమెండ్ చేసి ఉంటాడు కదా – ఏమి రికమెండ్ చేశారు? కనీసం ఈ విషయం కూడా చెప్పకుండా ప్రభుత్వం ఉంటే ఊరికే కావాలని చెప్పి కప్పిపుచ్చడానికి ప్రయత్నం చేస్తోందని అనుకోవలసి వస్తుంది. లేకపోతే హౌస్ కమిటీకి ఒప్పుకోండి. ఉరికే ముసుగులో గుద్దులాట ఎందుకు?

శ్రీ ఆర్. చెంగారెడ్డి:– ఈ ప్రభుత్వం కప్పిపుచ్చవలసిన అవసరం ఏమీ లేదు. మరి రిపోర్టు ప్రభుత్వానికి వచ్చి ఇంకా వారం రోజులు కూడా కాలేదు. దానిని ఎగ్జామిన్ చేసిన తరువాత సభ ముందుకు వస్తాము. ఎవరు పొరపాటు చేసినా స్పేర్ చేసే ప్రశ్న ఈ ప్రభుత్వానికి లేదు కాబట్టి ఈ హౌస్ లోనే ఏమి ఏక్షన్ తీసుకునేది చెప్పడం జరుగుతుంది.

శ్రీ ఎన్. చంద్రబాబునాయుడు (కుప్పం) : అతి ముఖ్య విషయం పైన ఈ రోజు చర్చ జరుగుతోంది. మంత్రిగారు కొన్ని విషయాలు చెప్పారు. ఆ రోజు ముఖ్యమంత్రిగా

ఉన్నటువంటి వారు ఎమ్.ఎల్.ఏ గారు ఇచ్చిన దానిని ఎండార్స్ చేయడం జరిగింది. అది కూడా రిఫరెన్స్ ఇచ్చారు. ఎందుకంటే ఈరోజు ఛీఫ్ ఇంజనీర్ నుంచి రిపోర్టు వచ్చిందని స్పష్టంగా మంత్రిగారు చెపుతున్నారు. అందులో కూడా అనాటి మంత్రి ఈనాడు మీ పార్టీలో ఉన్నారు. ఇవన్నిటిని న్యాయంగా ఎంక్వయిరీ చేసి ఏక్షన్ తీసుకుంటారా? ఛీఫ్ ఇంజనీర్ గారి రిపోర్టు పరిశీలనలో ఉంది అంటున్నారు. స్పష్టంగా ఆ ప్పెండింగ్స్ చెప్పమని డిమాండ్ చేస్తున్నాను. ఎందుకంటే ప్రజలకు అపోహలు వస్తాయి. కొన్ని ఎలిగేషన్స్ పెట్టారు కాబట్టి స్పష్టం చేయవలసిన బాధ్యత మీపైన ఉంది.

శ్రీ ఆర్. చెంగారెడ్డి:- ఇప్పుడే నేను చెప్పాను. కాని సీక్వెన్స్‌తో చెప్పమంటే మరల చెప్పడానికి కూడా సిద్ధముగా ఉన్నాను. సీక్వెన్సేన్‌తో సహా ఎవరెవరు ఇంటర్‌ఫియర్ అయ్యారు అన్నది ఏవిధంగా చెప్పమంటే ఆ విధంగా చెప్పడానికి నాకు అభ్యంతరం లేదు.

మిస్టర్ స్పీకర్:- రాఘవరెడ్డిగారు, చంద్రబాబునాయుడు గారు రిపోర్టు కన్‌క్లూజన్ గురించి అడిగారు. ఏమైనా చెప్పగలుగుతారా?

శ్రీ ఆర్. చెంగారెడ్డి:- కంక్లూజన్ చెప్పాను. ఛీఫ్ ఇంజనీరు గారి రిపోర్టు వచ్చింది. దానిని ఎగ్జామిన్ చేసి మేము ఏక్షన్ తీసుకుంటామని అన్నాను. కావాలంటే మేము హౌస్ ముందుకే వేస్తాము. 15,20 రోజులు హౌస్ ఉంది. మేము హౌస్‌లోనే ఎనౌన్స్ చేస్తాము.

డా. ఎమ్.వి. మైసూరారెడ్డి:- ఈ విషయములో నూటికి నూరుపాళ్ళు ఆ ప్రభుత్వం ఈ ఇద్దరు కంట్రాక్టర్లకు ఇచ్చిన మాట వాస్తవం సత్యదూరమైనది కాదు. ఖచ్చితంగా ఇచ్చారు. దీనిమీద విచారణ జరిపించండి. వెనక్కి పోవలసిన అవసరం లేదు. దోషులను, అవినీతిపరులను పట్టుకొని, శిక్షించండి ఎవరైనా సరే. మీరు న్యాయవిచారణ జరిపించి చేయించండని నేను కోరుతున్నాను.

శ్రీ ఆర్. చెంగారెడ్డి:- దీనికి సంబంధించిన రికార్డులను తనిఖీ చేసిన తరువాత ఎంక్వయిరీ చేయడమో లేపోతే ఇంకోటి చేయడమో - We will come before the House.

మిస్టర్ స్పీకర్:- నెక్స్ట్ క్వశ్చన్.

శ్రీ ఎన్. చంద్రబాబునాయుడు:- అధ్యక్షా. ...

మిస్టర్ స్పీకర్:- దయచేసి కూర్చోండి.

శ్రీ ఎన్. చంద్రబాబునాయుడు:- ఛీఫ్ ఇంజనీర్ రిపోర్టు ఇచ్చిన తరువాత.....

మిస్టర్ స్పీకర్:- వారు రిపోర్టు మీ ముందు పెడతాము అన్నారు - ఇప్పుడు కాదు కొద్ది రోజులు అయిన తరువాత. 15 నిముషాలు అయింది ప్రశ్న తీసుకొని. కూర్చోండి.

శ్రీ ఆర్. చెంగారెడ్డి:- కావాలంటే మీ చాంబర్స్‌లో పెడతాను, చూసుకోమనండి.

Mr. Speaker:- I have already said it.

మత్స్యకారులకు ఎక్స్‌గ్రేషియా

147-

*601-సర్వశ్రీ జి. అప్పల సూర్యనారయణ (శ్రీకాకుళం), ఎస్. వేణుగోపాలా చారి (నిర్మల్), ఏ. మాధవరెడ్డి (భువనగిరి), జి. నాగిరెడ్డి (ధర్మారం), ఆర్.ఎస్.డి.పి.ఏ. నరసింహరాజు (భీమునిపట్నం), డి. వెంకటేశ్వరరావు(పరచూరు):- ముఖ్య మంత్రి దయచేసి ఈ క్రింది విషయములు తెలిపెదరా:

(అ) సముద్రంలో చేపలు పట్టే సందర్భంలో చనిపోయే మత్స్యకారులకు ఎక్స్ గ్రేషియా మంజూరు చేసే ప్రతిపాదన ఏదైనా వున్నదా;

(ఆ) పైన చెప్పిన పరిస్థితులలో మత్స్యకారుల మృతికి సంబంధించి అధికారుల నుండి ధృవ పత్రాలను పొందటంలో గల న్యాయ సంబంధమైన సమస్యలు గూర్చి ప్రభుత్వానికి తెలుసునా;

(ఇ)అయినచో ఈ విషయంలో అవలంభించిన ప్రత్యామ్నాయ పద్ధతు లెవ్వి?

సహకార శాఖ మంత్రి (శ్రీ జె.సి. దివాకరరెడ్డి):-

(అ) లేదండీ.

(ఆ) ఈ ప్రశ్నకు తావులేదు.

(ఇ) ఈ ప్రశ్నకు తావులేదు.

శ్రీ జి. అప్పలసూర్యనారయణ:- సముద్రములో చేపలు పట్టడం కోసమని చెప్పి మత్స్యకారులు కొయ్య పడవల మీద వెళ్ళడం సర్వసాధారణం. అటువంటి పరిస్థితులలో సముద్రములో ఏమాత్రం ఏక్సిడెంట్ జరిగినా ఆ కొయ్య పడవలు మునిగిపోవడం మత్స్య కారులు మరిణించడం సర్వసాధారణం. అటువంటి సమయములో పరిస్థితులు దారుణంగా ఉంటాయి. వారి తాలూకు భార్యాబిడ్డలు కూడా ఆ శవాలను చూడడం అనేది జరగదు. అటు వంటి పరిస్థితులలో ఎక్స్‌గ్రేషయా ఇచ్చే సందర్భములో డెత్ సర్టిఫికేట్స్ సబ్మిట్ చేయవలసి ఉంటుంది. ఈ డెత్ సర్టిఫికేట్స్‌ను సాధారణంగా ఎమ్.ఆర్.వో. అక్కడ ఎంక్వయిరీ - లోకల్ ఎంక్వయిరీని బట్టి ఇవ్వవలసి ఉంటుంది. చట్టంలో ఒక పర్‌సెప్షన్ ఉంది. అదేమి టంటే ఒక మనిషికి సంబంధించిన డెత్ సర్టిఫికేట్ ఇవ్వాలంటే అతడు 7 సంవత్సరాలు 8.50 కనపడకుండా వుండాలి. జాడ తెలియకుండా పోయే మత్స్యకారులకు సంబంధించి డెత్ సర్టి ఉ. ఫికేట్ ఇవ్వాలంటే ఇది అడ్డు వస్తోంది కాబట్టి లోకల్ ఎంక్వయిరీ మీద ఈ మత్స్య కారులకు సంబంధించిన డెత్ సర్టిఫికేట్ ఇవ్వాలని ప్రభుత్వపరంగా ఇన్‌స్ట్రక్షన్స్ ఇవ్వడం జరిగిందా?

శ్రీ జె.సి. దివాకర్‌రెడ్డి (తాడిపత్రి):– అధ్యక్షా, ప్రభుత్వం ఎక్స్‌గ్రేషియా ఇస్తోందా అని అడిగారు. ఎక్స్‌గ్రేషియా ఇవ్వకపోయినా 17.11.1987 నుంచి ఎక్స్ గ్రేషియా బదులు గ్రూప్ ఇన్స్యూరెన్స్ స్కీమ్ పెట్టి కనపడకుండాపోయిన వారికి, చనిపోయిన వారికి, యాక్సిడెంట్ అయి అంగ వైకల్యం కలిగినవారికి డబ్బు ఇచ్చే ప్రతిపాదన ఉంది. చనిపోయిన వారి కుటుంబాలకు 15,000 రూపాయలు, అంగవైకల్యం పొందిన వారికి 7,500 రూపాయలు ఇచ్చే పద్ధతి 17.11.87 నుంచి ఉంది. ఇక కనపడకుండా పోయిన వారి విషయంలో 'లా' ఇంప్లికేషన్ గురించి చెప్పారు. మత్స్యకారుల విషయంలో పూర్వం ఆ పద్ధతి వున్న మాట వాస్తవమే. తహసిల్దారు సర్టిఫికేట్ ఇవ్వవలసివుండేది. కాని ప్రస్తుతం ఇన్స్పెక్టర్ ఆఫ్ ఫిషరీస్; అసిస్టెంట్ ఇన్స్పెక్టర్ ఆఫ్ ఫిషరీస్ డెత్ సర్టిఫికేట్ ఇస్తే చాలు. అది గ్రూప్ ఇన్స్యూరెన్స్ స్కీముకు వర్తిస్తుంది. వెంటనే క్లెయిమ్స్ కూడా సెటిల్ అవుతున్నాయి.

శ్రీ డి. చినమల్లయ్య (ఇందుర్తి):– మత్స్యకారులకు మరో అన్యాయం జరుగుతోంది. ప్రధాన ప్రశ్నకు సంబంధంలేదని చెప్పకుండా నేను అడిగిన ప్రశ్నకు సమాధానం చెప్పాలి. చేపలు పెంచే చెరువులను, కుంటలను వేలం వేసే పద్ధతిని రద్దుచేస్తూ జారీచేసిన జి.ఓ.నెం. 497ను అబెయన్స్‌లో పెట్టడం జరిగింది. దానిని పూర్తిగా రద్దుచేసి సొసైటీలకు ఇవ్వాలని కోరుతున్నాను.

శ్రీ జె.సి. దివాకర్‌రెడ్డి:– ఇది సెపరేట్ క్వశ్చన్. మరొక సందర్భంలో అడిగితే సమాధానం చెపుతాను. 6వ తారీఖున ఈ విషయమై 304 నోటీసు వుంది. అప్పుడు వివరంగా చెప్పడం జరుగుతుంది.

జీవిత ఖైదీలకు శిక్ష తగ్గింపు

148–

*115–సర్వశ్రీ పి. నాగేశ్వరరావు (ఖమ్మం), సి. విఠల్‌రెడ్డి (నర్సపూర్), మహమ్మద్ రజబ్ అలీ (సుజాతనగర్), ఎం.టి. చౌహాన్, వి. నారాయణరావు (మునుగోడు) :– ముఖ్యమంత్రి దయచేసి ఈ క్రింది విషయములు తెలిపెదరా:

(అ) నెహ్రూ శతజయంతి సందర్భంగా జీవిత ఖైదీలకు, యితర నేరస్థులకు శిక్ష తగ్గింపు విషయమై సి.పి.ఐ. రాష్ట్ర కౌన్సిలు కార్యదర్శి నుండి విజ్ఞప్తులేవైనా ప్రభుత్వానికి అందినాయా;

(ఆ) అయినచో, అందుపై తీసికొన్న చర్య ఏమి?

ముఖ్యమంత్రిగారి తరఫున రెవెన్యూ శాఖా మంత్రి (శ్రీ డి.కె. సమరసింహారెడ్డి):–

(అ) లేదండీ.

(ఆ) ఈ ప్రశ్నకు తావు లేదు.

(శ్రీ పి. నాగేశ్వరరావు మరి కొందరు గౌరవ సభ్యులు సప్లిమెంటరీస్ అడగేందుకు స్పీకర్ గారి అనుమతిని కోరారు)

మిస్టర్ స్పీకర్:– ఇది నెగెటివ్ అన్సర్ కాబట్టి ఒక సప్లిమెంటరీ అడిగితే సరిపోతుంది.

శ్రీ పి. నాగేశ్వరరావు:– ఇందులో చాలా విషయాలు వున్నాయి. ఇది మా సెక్షనల్ డిమాండ్ కాదు, మా పార్టీకోసం అడిగింది కాదు. నెహ్రూ శతజయంతి ఉత్సవాల సందర్భంగా జీవిత ఖైదీలకు రెమిషన్ ఇస్తారా? గతంలో గాంధీ శతజయంతి ఉత్సవాల సందర్భంలో ఈ విధంగా ఇచ్చారని అడిగాం. మా పార్టీ రాష్ట్ర కార్యదర్శి ఈ విషయంలో ప్రభుత్వానికి లెటర్ వ్రాశారా? ఒక వేళ మీ హయాములో కాక గత ప్రభుత్వ హయాములో వ్రాసి వుంటే కూడా చెప్పండి. 5 ఏళ్ళు లేక 7 ఏళ్ళు శిక్ష అనుభవించిన వారికి రెమిషన్ ఇచ్చే ప్రయత్నం చేస్తారా? అసలు లెటర్ వచ్చిందా? రాలేదా?

శ్రీ డి.కె. సమరసింహారెడ్డి:– అధ్యక్షా, రాష్ట్ర కమ్యూనిస్టు పార్టీ కౌన్సిల్ కార్య దర్శినుంచి మాకు ఎలాంటి లెటర్ అందలేదు కాని అప్పటి శాసన సభ్యుడైన సిహెచ్. రాజేశ్వరరావుగారు 23.11.88న ఒక ఉత్తరాన్ని వ్రాయడం జరిగింది. అప్పటికే ఈ విషయం ప్రభుత్వ పరిశీలనలో ఉంది. కేబినెట్‌యొక్క నిర్ణయం కూడా కొంత దానిలో ఉంది. అప్పటి ముఖ్యమంత్రిగారు, హోం మంత్రిగారు కూడా కొన్ని నోట్స్ చేసివున్నారు. కాబట్టి దానిని కూడా వాటితోపాటు పరిశీలనకు పెట్టడం జరిగిందని మనవి చేస్తున్నాను.

శ్రీ సిహెచ్. జయరాంబాబు (గుంటూరు–II):– అధ్యక్షా, జాతీయ నాయకులైన మహాత్మాగాంధీ, జవహర్‌లాల్ నెహ్రూ వంటివారి శతజయంతి సందర్భంలో జీవిత ఖైదీలను ఎలా విడుదలచేస్తున్నారో అదేవిధంగా ఇప్పుడు బ్రతికి వుండే రాష్ట్ర స్థాయి నాయకుల యొక్క జయంతి సందర్భంగా ఖైదీలను విడుదల చేయాలనే ప్రతిపాదనలు వున్నాయా? అలాంటి సమాచారం ప్రభుత్వం వద్ద ఉందా?

శ్రీ డి.కె. సమరసింహారెడ్డి:– ఈ విషయం గురించి పరిశీలించడానికి అప్పటి ప్రభుత్వం హోం మినిష్టరు, డైరెక్టర్ జనరల్ ఆఫ్ పోలీసు, ఇన్‌స్పెక్టర్ జనరల్ ఆఫ్ ప్రిజన్స్ అండ్ డైరెక్టర్ ఆఫ్ కరక్షనల్ సర్వీసెస్ మరియు ప్రిన్సిపల్ సెక్రెటరీతో ఒక స్టేట్–లెవల్ కమిటీని ఏర్పాటుచేయడం జరిగింది. వారు పరిశీలన చేశారు. తరువాత – I want to go on record also. On 26.10.1988 there was an endorsement on the file by the then Home Minister suggesting that it would be a 'fit' occasion to release the prisoners on the eve of the birth day of the then Chief Minister (Sri N.T. Rama Rao). That was also agreed by the former Chief Minister.

శ్రీ బి. వెంకటేశ్వరరావు (మధిర):– నా విజ్ఞప్తి ఏమిటంటే ప్రశ్న సూటిగా వుంది. నెహ్రూ శతజయంతి ఉత్సవాల సందర్భంగా యావజ్జీవ శిక్ష అనుభవిస్తున్న ఖైదీలకు రెమిషన్ ఇస్తారా అని అడిగితే గత ప్రభుత్వం చేసిన పనిని గురించి వివరించారు. నేను

తమద్వారా మంత్రిగారికి మనవిచేసేది ఏమిటంటే గత ప్రభుత్వం ఏమి చేసింది అనేది ప్రశ్న కాదు. మీ ప్రభుత్వం ఈ విషయంలో ఏమిచేస్తోంది అని అడుగుతున్నాను. దయచేసి దీనిని మానవతా దృష్టితో పరిశీలన చేయవలసివుంది. ఈ విషయంలో ప్రభుత్వం వైపు నుంచి మంత్రిగారు సరైన ఆశాజనకమైన హామీ ఇస్తారా అని అడుగుతున్నాను.

శ్రీ డి.కె. సమరసింహారెడ్డి:- గౌరవ సభ్యులకు సరైన సమాధానం ఇస్తాను కాని ఆశాజనకమైన సమాధానం ఇవ్వడం కష్టమైన పని. అయినా ప్రయత్నం చేస్తాను. అప్పటి స్టేట్ లెవల్ కమిటీ నిర్ణయం చేసిన ప్రిజనర్ల సంఖ్య దాదాపు 700 దాకా వుంది. అయితే ఆయా ఎస్.పి.ల ద్వారా ఈ 700 మంది రిపోర్ట్సు తెప్పించుకోవాలనుకొంటే 267 మందికి సంబంధించిన రిపోర్ట్సు మాత్రమే వచ్చాయి. అప్పటికే 40వ ఎనివర్సరీ ఆఫ్ ఇండిపెండెన్స్ మరియు జవహర్‌లాల్ నెహ్రూ సెంటినరీ సెలబరేషన్స్‌కు సంబంధించిన తేదీ దగ్గరపడుతున్నది కాబట్టి ఇప్పుడు చేయలేము, ముఖ్యమంత్రిగారి జన్మదినానికి విడుదల చేద్దాము అని అప్పటి హోం మినిష్టరుగారు స్పెసిఫిక్‌గా ఎండార్స్ చేశారు. దానికి అప్పటి ముఖ్యమంత్రి గారు అంగీకరిస్తూ సంతకం పెట్టారు. ఈ రిపోర్ట్సు రావడంలో ఆలస్యం అవుతోంది. రిపోర్ట్సు వచ్చాక ఎవరు డిజర్వింగ్ అనేది పరిశీలన చేస్తాము, ఆ సందర్భంలో వారు చెప్పిన విషయాలను దృష్టిలో పెట్టుకోవడం జరిగుతుందని గౌరవ సభ్యులకు మనవి చేస్తున్నాను.

9.00 ఉ. శ్రీ కె.వి. నర్సిరెడ్డి (గురజాల):- అధ్యక్షా, అనేక కారణాల వల్ల జైలు శిక్ష అనుభవిస్తున్న ఖైదీలనుపండిట్ జవహర్‌లాల్ నెహ్రూగారి శతజయంతి ఉత్సవాల సందర్భంగా మానవదృక్పథంతో విడుదల చేయాలి. కొంత కాలం వారు జైలు శిక్ష అనుభవించినటువంటి పరిస్థితుల ప్రభావం వల్ల వారు మనసు మర్చుకుని సంఘంలో మరల మంచివారుగా జీవించడానికి అవకాశం కలిగించాలి. ఈ ప్రభుత్వం కూడా ఉదారంగా నెహ్రూ శతజయంతి ఉత్సవాల సందర్భంగా ఖైదీలకు రాయితీలు ఇచ్చి విడుదలచేస్తే బాగుంటుందని చెప్పి మీద్వారా ముఖ్యమంత్రిగారికి విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాను.

శ్రీ డి.కె. సమరసింహారెడ్డి:- నేను పరిశీలన చేస్తాను అని మొట్టమొదటే శ్రీ బి. వెంకటేశ్వరరావుగారు అడిగిన ప్రశ్నకు సమాధానంచెప్పాను అధ్యక్షా.....

శ్రీ పి. శ్రీరామమూర్తి (ఆముదాలవలస):- ఎవరు అయితే జనరల్‌గా కొన్ని సెక్షన్ల క్రింద క్రైమ్ క్రింద 60 సంవత్సరాల వయసు వరకు జైలు శిక్ష అనుభవిస్తున్నారో, ఆ వయస్సు దాటిన తరువాత యావజ్జీవ ఖైదీలను విడిచిపెట్టడానికి ప్రభుత్వం ఎప్పుడు పరిశీలన చేస్తుంది? కొంత మందిని విడిచిపెడుతున్నారు. వారు ఇన్‌ఫర్‌మేషన్ తీసుకున్నదాంట్లో ఈ నెహ్రూ సెంటినరీ సెలబ్రేషన్స్ గుర్తించుకుని 60 సంవత్సరాలు దాటినవారు, లైఫ్ ప్రిజనర్స్‌గా ఉంటే, ఆ శుభసందర్భంలో వారిని వదలడానికి ప్రయత్నం చేస్తారా?

శ్రీ డి.కె. సమరసింహారెడ్డి:- సార్, దీనికి జవాబు మొదటే చెప్పాను. 700 మందిని ఐడెంటిఫై చేయడంజరిగింది. వారిలో 267 మందికి సంబంధించి రిపోర్టుల

రావడంజరిగింది. మిగతా రిపోర్ట్సు కూడా వచ్చిన తరువాత మళ్లీ డీటెయిల్డ్ ఎగ్జామిన్ చేస్తాము. డెఫినెట్‌లీ వివిల్ కన్సిడర్ ఇట్ ఆన్ హ్యూమానిటేరియన్ గ్రౌండ్సు.

(శ్రీ సిహెచ్. విఠల్‌రెడ్డి మరియు శ్రీ రజబలిగారు నిలిచి ఉంటారు)

మిస్టర్ స్పీకర్:– విఠల్‌రెడ్డిగారు ఆయన క్వెలుకుపోయారా? మీరా?

శ్రీ సిహెచ్. విఠల్‌రెడ్డి:– చాలా ముఖ్యమైంది.. వారికి కూడా ఇవ్వండి..

మిస్టర్ స్పీకర్:– మీ ఇద్దరిలో ఒకరు అడగండి?...

శ్రీ సిహెచ్. విఠల్‌రెడ్డి:– మా అభిప్రాయం తీసుకోండి.. వారికి ఇవ్వండి.. మాకు ఇవ్వండి? చాలాముఖ్యమైంది. స్వాతంత్ర్య సమరయోధుడు, దేశభక్తుడు, దేశానికి సర్వస్వం త్యాగం చేసిన వ్యక్తి – నెహ్రూ శతజయంతి ఉత్సవం సందర్భంలో యీ ప్రశ్న వచ్చింది. కాబట్టి, వెరిఫికేషన్ అవసరం లేదు. మేము అనేది ఏమిటంటే, వారి శతజయంతి సందర్భంలో అందరి ఖైదీల శిక్షను తగ్గించాలని చెప్పాము. అదే విషయంలో యీ ప్రభుత్వం కాస్త పునరాలోచించి కొత్త కమిటీని వేసి వెంటనే ఖైదీల యొక్క టైమ్ తగ్గించ డానికి ప్రయత్నం చేస్తారా? చేయరా? ఆ దృక్పథంలో ఉన్నారా? దేశభక్తి గురించి మీకు ప్రేమ ఉందా? త్యాగం గురించి ప్రేమ ఉన్నదా? మీకు ఉన్నట్లయితే వెంటనే ఒప్పుకోవలసిన అవసరం ఉన్నది.

శ్రీ డి.కె. సమరసింహారెడ్డి:– అధ్యక్షా, పెద్దలు విఠల్‌రెడ్డిగారు ఎంతో వేదనతో చెప్పారు. నేను కూడా పాలు పంచుకుంటున్నాను. దేశభక్తి విషయంలో, దేశానికి సర్వస్వం త్యాగం చేసినటువంటి పండిట్ జవహర్‌లాల్‌గారి యొక్క శత జయంతి సందర్భంగా మరియు 40వ స్వాతంత్ర్య దినోత్సవం సందర్భంగా విడుదల చేయాలని అనుకున్నారు అప్పుడు. నేను మొదటే చెప్పాను. మేము ఇప్పుడు కూడా చెప్పుతున్నాము. ఆ రిపోర్ట్సు వచ్చిన తక్షణమే...

శ్రీ సిహెచ్. విఠల్‌రెడ్డి:– రిపోర్టు ఎందుకు?....

శ్రీ డి.కె. సమరసింహారెడ్డి:– లెట్ మీ కంప్లీట్... యు షుడ్ అప్రిషియేట్ అవర్ పాయింటు ఆఫ్ వ్యూ ఆల్‌సో... ఎందుకంటే, 700 మందిని ఐడెంటిఫై చేయడం జరిగింది. ఎస్.పిస్. నుంచి రిపోర్ట్సు తీసుకున్న తరువాత రిలీజ్ చేయాలి. ఖచ్చితంగా జవహర్‌లాల్ నెహ్రూ శతజయంతి సందర్భంగా విడుదల చేస్తామని చెప్పుతున్నాను. మా ముఖ్యమంత్రి జన్మ దినోత్సవంనాడు రిలీజ్ చేస్తామని చెప్పలేము.

(ఇంటరప్షన్)

శ్రీ పి. నాగేశ్వరరావు:– స్పెసిఫిక్‌గా అడిగాము....

శ్రీ సిహెచ్. విద్యాసాగరరావు:– ముఖ్యమంత్రి జన్మదినోత్సవం నాడు విడుదల చేస్తామని ప్రతిపాదన పెట్టడం వల్ల చాలా జాప్యం జరుగుతున్నది. ఏ ముఖ్యమంత్రి

ఎన్నిరోజులు ఉంటారో, ఎప్పుడు పోతారో తెలియదు. దానికి ఆ ప్రతిపాదన లేకుండా జీవిత ఖైదీలకు సంబంధించి సుప్రీంకోర్టు డెసిషన్ వచ్చింది. లైఫ్ ఇంప్రిజన్‌మెంటు - లైఫ్ వరకు జైలులో ఉండాలని వచ్చింది. ఏ ప్రతిపాదన మీద ఆలోచిస్తున్నారు? ప్రిమేచర్ రిలీజ్ కొరకు కనీసం ఎన్ని సంవత్సరాల తరువాత మీరు ఆలోచన చేస్తారు? ప్రిమేచర్ రిలీజ్ చేయడానికి గైడ్‌లైన్స్ ఏమైనా ఉన్నాయా? సిఆర్‌పిసి ని ఎమెండుచేస్తారా? దాన్ని అధిగమించడానికి ఎమెండు చేస్తారా? లైఫ్ ఇంప్రిజిన్‌మెంటు జీవితాంతం వరకు జైలులో ఉండాలనే దాన్ని ఎమెండు చేయడానికి సవరణ తీసుకువస్తారా?

శ్రీ డి.కె. సమరసింహారెడ్డి:- ఈ ప్రిమేచర్ రిలీజ్ విషయంలో తమకు బాగా తెలుసు. లైఫ్ ఇంప్రిజిన్‌మెంటు ఇచ్చిన వారికి లైఫ్ మొత్తంగా జైలులో ఉండాలి. Actually, there are certain guidelines according to which every prisoner will be routed through. The maximum is 14 years. అది అందరికి తెలిసిన విషయమే. దానిలోపల రిలీజ్ చేయాలన్నప్పుడు ప్రిమేచర్ బోర్డు ఉంటుంది. స్టేట్ లెవెల్ కమిటీ కింద దీనికొరకు ప్రత్యేకంగా ఒక కమిటీని వేయడం జరిగింది. దీనికి సంబంధించి సెపరేట్ కమిటీ రెగ్యులర్ క్రిమినల్ అఫెండర్స్ విషయాలకు ఉంటుందిఅనే విషయం విద్యాసాగరరావుకు తెలుసు. మీకుతెలుసు. దీనికి మినిమమ్, మాగ్జిమమ్ అనే ఇష్యూ లేకుండా ఎవ్రి కేస్ యీజ్ జడ్జ్‌డ్ ఆన్‌ఇట్స్ ఓన్ మెరిట్. ఐడెంటిఫై చేయడంలో మొదటనే మనవి చేశాను. 700 మందిని మేము ఐడెంటిఫై చేశాము. కొంతమందికి మాత్రమే రిపోర్టులు వచ్చాయి. వేటి అన్నిటిని కూడా తెప్పించుకుని, మిగతా వారి రిపోర్టులను కూడా తెప్పించుకుని సానుభూతితో పరిశీలన చేస్తామని గౌరవ సభ్యులకు తెలియచేస్తున్నాను.

శ్రీ సిహెచ్. విఠల్‌రెడ్డి:- నేను అడిగిన దానికి సమాధానం రాలేదండి?... కొత్త కమిటీ వేస్తారా?...

మిస్టర్ స్పీకర్:- దయచేసి కూర్చోండి.... జవాబు వచ్చింది....

శ్రీ సి. నర్సిరెడ్డి:- అధ్యక్షా, నెహ్రూ శతజయంతి ఉత్సవం సందర్భంలో జీవిత ఖైదీలను ఏమైనా వదిలిపెడతారాయని అడిగితే, లా మినిష్టరుగారు గత ప్రభుత్వం, ప్రస్తుత ప్రభుత్వం తగాదా చెప్పుతున్నారు మాకు. అది అక్కరలేదు.

శ్రీ డి.కె. సమరసింహారెడ్డి:- నేను చెప్పలేదు. క్వశ్చన్ వస్తేనే జవాబు చెప్పాను.

శ్రీ సి. నర్సిరెడ్డి (మక్తల్):- మేము చాలా సింపుల్‌గా అడుగుతున్నాము. ఈ జీవిత ఖైదీలు ఎవరు అయితే శిక్షను అనుభవిస్తున్నారో వారి సత్ప్రవర్తన జైళ్లలో చూసి మంచి సందర్భంలో విడిచి పెట్టే సంప్రదాయం గతం నుంచే ఉన్నది. ఆ సంప్రదాయాన్ని అనుసరిస్తారా? లేదా? గత ప్రభుత్వానికి అనుకూలంగా ఉన్నది కాబట్టి, ఖైదీల పట్ల కక్ష ఏమైనా ఉన్నదా? ఏమైనా శ్రద్ధ చూపుతారా?

శ్రీ డి.కె. సమరసింహారెడ్డి:- ఈ మధ్య ప్రభుత్వం సెక్రటరీ హోంతో ఒక కమిటీని కాన్‌స్టిట్యూట్ చేసింది. 60 సంవత్సరాలు పైబడి ఉన్నారో, 10 సంవత్సరాలు

ఇంప్రిజన్‌మెంటులో ఉన్నవారిని కూడా కన్‌సిడర్ చేయడానికి ఆ కమిటీ ముందు పెట్టడం జరిగింది. ది కమిటీ యీజ్ ఎగ్జామినింగ్.

శ్రీ మహమ్మద్ రజాబ్ అలీ:- మంత్రిగారు సమాధానం అయితే చెప్పారు కానీ సమాధానంలో ఒక ఆశ వున్నా. నిరాశ కూడా కొంచెము వున్నది. 1978కి పూర్వం ఉ. ఎడ్వయిజరీ కమిటీలు వుండేవి. అవి సత్ ప్రవర్తనతో రెగ్యులర్‌గా కూర్చొని సిఫారస్‌లు చేసేవి. ఇప్పుడు కమిటీలు రెగ్యులర్‌గా ఫంక్షన్ కావడం లేదు. ఉదాహరణకు వరంగల్ సెంట్రల్ జైలులో ఖైదీలు పడతున్న ఇబ్బందులు అన్నీ, ఇన్నీ కావు. జైలులో 700 మంది వుండవచ్చు కానీ, లిస్ట్ అయితే తెప్పించుకొన్నారు కానీ కమిటీలు మాత్రం ఫంక్షన్ చేయకపోతే ఆ నికృష్ట కుటుంబాలను వదలిపెట్టి కారాగార శిక్షలు అనుభవిస్తున్న వాళ్ల గతి ఏమిటి? రెండవది ఈ 433 సి.ఆర్.పి. సెక్షన్ అప్లయి చేసిన తరువాత 14 సంవత్సరాలు ఖచ్చితంగా వుండవలసిందనే నిబంధనలను ఎత్తివేయాలని ఖైదీలు దేశా వ్యాప్తంగా కోరుతున్నారు. నేను అదే అడుగుతున్నాను. వారి దగ్గర విజ్ఞప్తులు వున్నవి. దానిని ఎత్తివేయడానికి ప్రయత్నం చేస్తేనే ఈ కమిటీలు రెగ్యులర్‌గా ఫంక్షన్ చేయడానికి వీలు వుంటుంది. ఈ ఎడ్వయిజరీ కమిటీ ద్వారా వాళ్లు బయటకు రావడానికి వీలు వుంటుంది. వాళ్ల మానసిక ప్రవర్తన జరగడానికి వీలు వుంటుంది. మూడవది ఈ నెహ్రూ శతజయంతి ఉత్సవాలు అనండి, స్వాతంత్ర్య ఉత్సవాలు అనండి యావత్ భారత దేశంలోనే కాదు, విదేశాలలో జరుగుతూ వున్నవి. కేంద్రం ఆదేశాలు ఇచ్చింది. తద్వారా దాని లైట్‌లో మన రాష్ట్రం కూడా క్షమాభిక్ష పెట్టడానికి ప్రయత్నం చేయాలి. ఆ ప్రయత్నంలో మనకు లోపం జరుగుతూ వున్నది. 1984వ సంవత్సరంలో రామారావుగారి హయంలో కొంత మంది ఖైదీలు బయటకు వచ్చారు. ఇప్పుడు కూడా వారు విశాల హృదయంతో, వారికున్న గైడ్‌లైన్స్ ఆధారం చేసుకొని స్వాతంత్ర్యోత్సవాల సందర్భంలో మనకు ఏమయినా కన్సిడరేషన్ యివ్వాలని కోరుతున్నాను. 9.10

శ్రీ డి.కె. సమరసింహారెడ్డి:- ఎడ్వయిజరీ కమిటీలు ఇప్పటికీ ఫంక్షన్ చేస్తూనే వున్నాయి. వాళ్లు ఏ, ఏ రెకమండేషన్స్ చేస్తున్నారో వాటికి రెమిషన్స్ గ్రాంటింగ్ కొరకు, రెగ్యులర్‌గా, పీరియాడికల్‌గా గవర్నరుగారికి పంపడం జరుగుతూ వున్నది. ఈ స్వాతంత్ర్యోత్సవాల సందర్భంగా ఖైదీలను రిలీజ్ చేయాలని గౌరవ సభ్యులు మనవిచేశారు. నేను ఇదివరలో మనవిచేశాను. మళ్లీ వారి తృప్తి కొరకు చెబుతున్నాను. "We are at it. We are obtaining certificates and we are going to consider them".

శ్రీ కె. రాంభూపాల్‌రెడ్డి (పాణ్యం):- అధ్యక్షా, నెహ్రూ శతజయంతి ఉత్సవాల తరఫున ఖైదీలకు రెమిషన్ యివ్వమని అన్నారు. కానీ గ్రామాలలో ఫాక్షన్స్ వలన కావాలని చంపిన వాళ్లకు రెమిషన్ యివ్వడం వలన గ్రామాలలో పార్టీలు పెరుగుతాయి. అలాంటి పద్ధతి కొనసాగవద్దని మంత్రిగారిని కోరుకొంటున్నాను. ఏదో విధిలేని పరిస్థితులలో హత్య జరిగితే అలాంటి ఖైదీలకు రెమిషన్ యివ్వండి కానీ కావాలని హత్య చేసిన ఖైదీలకు మాత్రం రెమిషన్ యివ్వవద్దని కోరుతున్నాను.

మిస్టర్ స్పీకర్:- ఏమయిన చెబుతారా?

Sri D.K. Samarasimha Reddy:- No, No, the anxiety of the Member is faction craims. లా అండ్ ఆర్డర్‌ను డిస్టర్బ్ చేసే వాళ్లకు రెమిషన్ ఇవ్వవద్దన్నారు. అందుకే నేను మనవిచేసాను. ఈ బోర్డు కన్సిడర్ చేసేప్పుడు వాళ్లకు సంబంధించిన యాంటిసిడెండ్స్ అక్కడున్న పరిస్థితులను దృష్టిలో వుంచుకొని నిర్ణయం చేయడం మాత్రమే జరుగుతుందని మనవిచేస్తున్నాను.

శ్రీ ఎం. రఘుమారెడ్డి (నల్గొండ):- అధ్యక్షా, ప్రథమ భారత ప్రధాని, మరి స్వాతంత్ర్య సమరయోధుడు నెహ్రూగారి శతజయంతి ఉత్సవాల సంధర్భంలో గత ప్రభుత్వం దయతో కొంత మందిని రిలీజ్ చేయాలని ఒక నిర్ణయం తీసుకొన్న మాట వాస్తవం. దానికి మరి మంత్రిగారు చెబుతూ అప్పటి ముఖ్యమంత్రి జన్మదినం నాడు అన్నారంటే ఒక్కొక్క ప్రభుత్వానికి ఒక ప్రయారిటీ వుంటుంది. ఆ ప్రభుత్వం ఆ రోజు చేద్దామని అనుకోవచ్చు. తప్పు లేదని నా ఉద్దేశ్యం. అధ్యక్షా, ఈ ప్రభుత్వానికి ఏ దినం ప్రయారిటీ వున్నదో, ఏదినం మంచిదినం అనుకొంటున్నారో దయచేసి కేటగారికల్‌గా మేము నిర్ణయం తీసుకొన్నాం అని చెప్పమనండి. రిపోర్ట్ ఎప్పుడయినా రానియ్యండి. ఇప్పుడు రిపోర్ట్ 260 మందికి వచ్చాయంటున్నారు. ఇంకా 10 రోజులలో, రెండు నెలలో ఆలస్యంగావచ్చు. ప్రభుత్వం కేటగారికల్‌గా డేట్ నిర్ణయం చేసుకొని ఆ డేట్‌వరకు వున్న వాళ్లకు ఇస్తున్నాం అనే నిర్ణయాన్ని ప్రకటిస్తే బాగుంటుంది. ఆ నిర్ణయం కేటగారికల్‌గా పరిశీలిస్తామనిగా కుండా ఇస్తున్నారా, లేదా అనేది చెప్పాలని కోరుతున్నాను.

శ్రీ డి.కె. సమరసింహారెడ్డి:- అధ్యక్షా, జవాబు నేను కేటగారికల్‌గానే మనవి చేస్తున్నాను. ఎందుకంటే వాళ్లకు ప్రయారిటీ అన్నారు. వాళ్ల ప్రభుత్వం అప్పుడు ప్రయారిటీ పెట్టుకొన్నారు. మాకు అభ్యంతరం లేదు. ప్రజలు వున్నారు, చూస్తారు. కానీ మాకు మటుకు ఎలాంటి ప్రయారిటీలు లేవు. మాకు ఒక్కరే నేషనల్ లెవల్ లీడర్స్, దేశానికి ఇంపార్టెంట్ అకేషన్స్ ఏవయితే వుంటాయో ఆ సందర్భంగా కన్సిడర్ చేయాలని, మా ప్రయారిటీని దృష్టిలో వుంచుకొని పరిశీలన చేయడం జరుగుతుంది. నిర్ణయం కూడా తీసు కోవడం జరుగుతుందని గౌరవ సభ్యులకు సవినయంగా మనవిచేస్తున్నాను.

Sri M. Janakiram (Udayagiri):- Regarding releasing the prisoners of all types and withdrawing cases of identified prisoners who are in jail; they are much worse than the people whom we are releasing and whom we are withdrawing. So, in the case of Amnesty. అంబేద్కర్ జయంతి సందర్భంగా జైళ్లలో వున్న వాళ్లను వదిలి వేస్తే they will come out in a bigger prison దయచేసి మంత్రిగారు అంబెద్కర్ శత జయంతి ఉత్సవాల సందర్భంగా వాళ్లు, వీళ్లు అనేది లేకుండా అందరిని విడుదల చేస్తే బాగుంటుంది. We have taken very lenient view regarding these naxalites and Vijayawada riots. Let us take a lenient view.

Sri D.K. Samarasimha Reddy:- I have already answered enough Sir.

శ్రీ పి. లక్ష్మయ్య (జనగామ):– 700 కేసులు 1988వ సంవత్సరం నుంచీ పరిశీలనలో వున్నాయి. రిపోర్ట్సు వస్తున్నాయన్నారు. రిపోర్ట్సు రాలేదని సంవత్సరమున్నర దాటిపోయిన విషయం ప్రభుత్వం దృష్టిలో వున్నప్పుడు ఆ 700 కేసులు గురించి ఒక నెల రోజులలోపల వస్తుంది, రెండు నెలల లోపల వస్తుంది, అనేది చెప్పాలి. ఒకరిని విడిచి పెడతారా, లేకుంటే 50 మందిని విడిచిపెడతారా? ఆ జడ్జిమెంట్ వారికి వుంది. కాబట్టి కనీసం ఫలానా సమయంలోపల రిలీజ్ చేస్తామనే విషయం ఖచ్చితంగా చెబితే బాగుంటుందని మంత్రిగారిని కోరుతున్నాను.

Sri D.K. Samarasimha Reddy:- We wil definitely try to get the things expedited and we will secure the reports and try to consider them.

శ్రీ ఎన్. రాఘవరెడ్డి:– ఇప్పుడు ప్రశ్న అడిగింది రెమిషన్ ఇస్తారా, లేదా అని. ఇక్కడ బోర్డు వుండేది. 10 సంవత్సరాలని, ఆరు నెలలు అని తగ్గిస్తారు. ఇన్ని సంవత్సరాలు అయిన తరువాత కూడా బోర్డుకు పోతుందనే సమస్యలలోనే వున్నది. అసలు వారు హాబిచ్యుయేటెడ్ అఫెండర్స్‌కు, అలాగే ఇప్పుడు సభ్యులు అన్నట్లుగా బాగా విలేజ్ ఫాక్షన్స్ వున్న చోట, మర్డర్స్ జరిగిన వాటికి మినహాయిస్తారా? ఎమోషనల్‌గా జరిగిన కేసులకయినా రెమిషన్ ఇస్తే బోర్డు రిపోర్ట్సులు అక్కరలేదు. ఆరునెలలో, ఏడాదో రెమిషన్ ఇస్తే దాని ప్రకారం ఎన్ని సంవత్సరముల తరువాత బోర్డుకు పోవలయునో అన్ని సంవత్సరముల తరువాత బోర్డుకు పోతుంది. ఇక్కడ విడుదల ప్రశ్న కాదు. అందరికి రెమిషన్ ఇస్తారా, లేదా అన్నది ప్రశ్న.

శ్రీ డి.కె. సమరసింహారెడ్డి:– ఇప్పుడు బోర్డు విషయం వేరే, ఇది వేరే అనే విషయాన్ని గురించి నేను అంగీకరిస్తాను. బోర్డు విషయంలో జరిగేది జరుగుతుంది. దీనికి సంబంధించిన విషయం లో నేను మొదలే మనవిచేశాను. 700 Prisoners have been identified out of which we have received for so many people. Still 430 people's reports have yet to come. I have already submitted to this House that we will expedite the report and consider this matter as early as possible.

శ్రీ పి. నాగేశ్వరరావు:– మంత్రిగారు సానుభూతితో పరిశీలన చేస్తాము అన్నారు, సంతోషమే. 700 మందిలో 263 మందికే వచ్చాయి. ఎక్స్‌పిడేట్ చేస్తామని అంటున్నారు. ఒక రెండు నెలలో, ఒక నెలో, ఇలా ఏదో టైమ్ తీసుకొని క్రొత్త కమిటీని వేస్తారా, లేక పాత కమిటీతోనే చేస్తారా? సంవత్సరాల తరబడి తీసుకోవడం కుదరదు.

Sri D.K. Samarasimha Reddy:- It will be done as expeditously as possible.

శ్రీ పి. నాగేశ్వరరావు:– వచ్చే సెషన్‌లో చెబుతారా?

Sri D.K. Samarasimha Reddy:- It will be done as expeditiously as possible.

శ్రీ ఎ.సి.వై. రెడ్డి (రాజమండ్రి):- మంత్రిగారు 10 సంవత్సరములు అన్నారు. ఇంతవరకు దయతో 60 సంవత్సరములు వున్నదో - ఆ 60 సంవత్సరములు వయస్సున్న వారికి కన్సిడర్ చేస్తామన్నారు. ఎన్ని రోజులలో చేస్తారు? వచ్చే ఆగస్టు 15కు చేస్తారా, లేక రిపబ్లిక్‌డేకు చేస్తారా? only I am asking about the time limit.

Sri D.K. Samarasimha Reddy:- Sir, my answer is "as expeditiously as possible. "I said according priority. Our priorities are important even of this country and important events that have been taken place in this country.

(Interruptions)

Mr. Speaker:- Please Co-operate. No more questions. I have given ample time to you. Please co-operate. No. No, there is no purpose. Some replies which ar enot accepted repeating the same, is no purpose.

జంట నగరాలలోని డ్రయినేజి మెయిన్లు పొర్లి పారుట

149-

*340- సర్వశ్రీ పి. జనార్ధన్ రెడ్డి (ఖైరతాబాదు), పి. రాజం (నేరేళ్ల), కె. ప్రభాకరరావు (అమలాపురం):- పంచాయతీ రాజ్ శాఖ మంత్రి దయచేసి ఈ క్రింది విషయములు తెలిపెదరా:

(అ) హైదరాబాదు, సికందరాబాదు జంటనగరాలలోని దాదాపు అన్ని ప్రాంతాలలోను డ్రయినేజి మెయిన్లు పొర్లి పారుతున్న విషయం వాస్తవమేనా;

(ఆ) అయినచో, ఆ వ్యవస్థను మెరుగు పరచడానికి తీసుకున్న చర్యలేవి;

(ఇ) ఎం.సి.హెచ్. సిబ్బంది సనత్‌నగర్ కాలనీలోని డ్రయినేజి కూడలులను శుభ్రం చేయడానికి నిరాకరిస్తూ తద్వారా డ్రయినులు పొర్లిపారడానికి కారకులై అరోగ్యహాని కల్గిస్తున్న విషయం కూడా వాస్తవమేనా;

(ఈ) సదరు పనికి హాజరు కావలసిందిగా సంబంధిత సిబ్బందికి అదేశాలు జారీ చేస్తారా?

గృహనిర్మాణ, మునిసిపాల్ శాఖమంత్రి (శ్రీ అర్. చెంగారెడ్డి):

(ఆ) (అ) లేదండీ, 4·68 లక్షల మంది జనాభా అవసరాలను తీర్చడానిక్కి 1931లో ప్రారంభించిన ప్రస్తుతం మురుగు పారుదల వ్యవస్థ ఏమాత్రం సరిపోనందున ప్రస్తుత మురుగుపారుదల లైన్లలో ప్రవాహాభారం ఎక్కువై కొన్ని పర్యాయాలు అవి పొంగిపారు తున్నాయి· ప్రస్తుత వ్యవస్థను మెరుగుపరవడానిక్కి హైదరాబాదు మురుగుపారుదల వ్యవస్థను మెరుగుపరచే పథకాన్ని అమలు నిమిత్తం చేపట్టడమయింది·

(ఇ) హైదరాబాదు నగర నీటి సరఫరా మురుగుపారుదల మండలి సిబ్బంది సనత్‌నగర్ కాలనీలోని మురుగు కాలువలను శుభ్రపరచడానికి నిరాకరించినట్లు ఫిర్యాదు లేమీ లేవు· పౌరుల నుండి అందిన ఫిర్యాదుల ప్రకారం మురుగుపారుదల మండలి సిబ్బంది హాజరవు తున్నారు·

(ఈ) అందిన ఫిర్యాదుల ప్రకారం సిబ్బంది రెగ్యులర్‌గా హాజరవుతున్నందున ఈ ప్రశ్నకు తావు లేదు·

శ్రీ బి· బాల్‌రెడ్డి (కార్వాన్):– అధ్యక్షా, జంట నగరాలలో మురుగు నీరు చాలా చోట్ల పొంగి పొరలుతూ ఉంటుంది· ఈ డ్రెయినేజి వ్యవస్థ 1931లో 5 లక్షల జనాభాకు కేటాయించారు· ప్రస్తుతం 30 లక్షల జనాభాకు తగినట్లు ప్రపంచ బ్యాంకు నుండి రు· 75 కోట్లు రీమోడలింగ్ కోసం తీసుకున్నారు· ఫస్ట్‌ఫేస్ క్రింద రు· 25 కోట్లు ఖర్చు చేస్తా మన్నారు· హైదరాబాద్ మెట్రోపాలిటన్ సేవరేజ్ బోర్డు ఎంత వరకూ డబ్బు ఖర్చు చేసింది? పనులు జరుగుతున్నాయా? ఎంత కాలంలో పూర్తి చేస్తారు? 9·20 ఉ·

మిస్టర్ స్పీకర్:– ఒకే సారి చాలా ప్రశ్నలు అడగడం కంటే ఒకే ప్రశ్న వేస్తే సమాధానం సరిగ్గా వస్తుంది· ఎక్కువ ప్రశ్నలు వేస్తే, అన్నీ గుర్తుండక జవాబు కూడా రాదు· క్లుప్తంగా అడిగితే బాగుంటుంది·

శ్రీ ఆర్· చెంగారెడ్డి:– 1981వ సంవత్సరంలో రు· 75 కోట్లతో ఒక కాంప్రి హెన్సివ్ స్కీము ప్రవేశపెట్టబడింది· మూడు దశల ద్వారా, ఒక్కొక్క దశకు రు· 24·30 కోట్ల చొప్పున పథకం ఉంది· మొదటి దశలో రు· 14 కోట్లు సుమారుగా ప్రత్యేకంగా పనులకోసం కేటాయించడం జరిగింది· దీనిలో రు·9 కోట్లు ఇప్పటికే ఖర్చయింది· ప్రపంచ బ్యాంకు నుంచి రు· 66·68 కోట్లు సేవరేజ్ సిస్టం ఇంప్రూవ్‌మెంటు కోసం – ముఖ్యంగా 106 కి·మీ గల సిటీలో రిప్లేర్స్, ఇంప్రూవ్‌మెంట్ కోసం కేటాయించడం జరిగింది· అదృష్టవశాత్తు ప్రపంచ బ్యాంకు క్లియరెన్స్ వచ్చింది· మార్చి 27, 1990కి ఇవన్నీ చేపట్టడం జరుగుతుంది·

శ్రీ ఎం· ఓంకార్ (నర్సంపేట):– ఈ మూడు దశల కార్యక్రమాన్ని పూర్తి చేయ టానికి ఎంత కాలం పడుతుంది? ఈ కార్యక్రమం సేవరేజ్ బోర్డు ఆధిపత్యంలో చేస్తారా? కార్పొరేషన్ ద్వారానా?

శ్రీ ఆర్· చెంగారెడ్డి:– మూడు దశలలో ప్రపంచ బ్యాంకు సహాయంతో సుమారు రెండు సంవత్సరాలలోగా పూర్తవుతాయి· సేవరేజ్ బోర్డు యాక్టు ఈ సభలో చేసుకున్నాం కనుక వాటర్ అండ్ సేవరేజ్ బోర్డు ద్వారా కార్యక్రమం జరుగుతుంది·

పశు వైద్య కళాశాలల స్థాపన

150–

*29–సర్వశ్రీ కె. ఎర్రన్నాయుడు (హరిశ్చంద్రపురం), జి.ఎస్.ఎస్. శివాజీ (సోంపేట):– వ్యవసాయ శాఖమంత్రి దయచేసి ఈ క్రింది విషయములు తెలిపెదరా:

(అ) శ్రీకాకుళం జిల్లాలో గానీ, విజయనగరం జిల్లాలోగానీ, విశాఖపట్టణం జిల్లాలో గానీ పశు వైద్య కళాశాలను స్థాపించే ప్రతిపాదన ఏదైనా ఉన్నదా;

(ఆ) అయినచో, సదరు కళాశాలను ఎప్పటికి ప్రారంభించే అవకాశం ఉన్నది?

వ్యవసాయ శాఖమంత్రి (శ్రీ ఎన్. జనార్ధనరెడ్డి):–

(అ) (ఆ) రాష్ట్రంలోని కోస్తా ప్రాంతంలో కొత్తగా పశువైద్య కళాశాలను ఏర్పాటు చేసే ప్రతిపాదనను ప్రభుత్వం పరిశీలించింది. ఆర్థికపరమైన ఇబ్బందుల మూలంగా 1990–91 సంవత్సరంలో రాష్ట్రంలోని కోస్తా ప్రాంతంలో కొత్తగా పశువైద్య కళాశాలను ఏర్పాటు చేయడం సాధ్యంకాదని ప్రభుత్వం నిర్ణయం తీసుకోవడం జరిగింది. అయితే, ఈ విషయాన్ని 1991–92 సంవత్సరంలో సమీక్షించడం జరుగుతుంది.

శ్రీ కె. ఎర్రన్నాయుడు:–అధ్యక్షా, మంత్రిగారు ముందు ప్రభుత్వం పరిశీలించింది అంటూనే నిధుల కొరతవల్ల సాధ్యంకాదని అన్నారు. విచారిస్తున్నాను. మొదటనే మా మూడు జిల్లాలు వెనుకబడి ఉన్నాయి. అన్ని రంగాలలో వెనుకబడే ఉన్నాయి. వాటిని అభివృద్ధి చేయడానికి ఆర్థికపరమైన సమస్య ప్రశ్న కారాదు. కళాశాలలు పెట్టడానికి కోట్ల రూపాయలు కావాలనే సమస్యలేదు. ప్రభుత్వ స్థలం ఎవైలబుల్‌గా ఉంది. కనుక ఆర్థిక ఇబ్బంది అని అనకుండా, ఈ సంవత్సరంలో పెట్టడానికి చర్యతీసుకుంటామని మంత్రిగారు హామీ ఇవ్వాలని కోరుతున్నాను.

శ్రీ ఎన్. జనార్ధనరెడ్డి:– వెటర్నరీ కాలేజి పెడితేనే ఆ ప్రాంతం అభివృద్ధి చెందుతుందని వారనుకుంటున్నట్లున్నారు. అది పొరపాటు. ఇప్పటికే అగ్రికల్చర్ కాలేజి ఉంది. ఎంత అభివృద్ధి జరుగుతుందో చూద్దాము. కోస్తా జిల్లాలకు సంబంధించి చాలామంది నుండి ప్రభుత్వానికి రిప్రజెంటేషన్ వచ్చిన తరువాత, కమిటీ వేయడం జరిగింది. దానిలో 8 జిల్లాల కలెక్టర్లు కొన్ని అంక్షలు పెట్టి, రోడ్లు ఉండాలని, డ్రయినేజ్ సదుపాయం ఉండాలని, కనీసం 100 పశువులైన ట్రీట్‌మెంటుకు రావాలని, 100 ఎకరాల స్థలం కళాశాలకు కానీ, ఇరిగేషన్ ఫెసిలిటీకి కాని ఉండాలని చెప్పారు. వాటిలో శ్రీకాకుళం వారు సరైన స్థలం చూపలేదు. మిగతా జిల్లాలలో పరిశీలనలో ఉంది. ఈ సంవత్సరం బడ్జెటును తమరు చూశారు. ఈ పరిస్థితిలో ఈ సంవత్సరం జరగడం కష్టం. పశుగణాభివృద్ధి జరగాలి అంటే వెటర్నరీ కాలేజీల వల్లనే జరగదు. వెటర్నరీ సైన్స్ చదివితే, వెట్రర్నరీ డాక్టర్లు నిరుద్యోగులుగా తయారవడమే జరుగుతుంది. రీసెర్చి సెంటర్స్, పాలిటెక్నిక్స్ కావాలి. వీటి విషయంలో ఆలోచించడం జరుగుతుంది. వాటివల్ల పశుగణాభివృద్ధి

చేయడమే కాక, పాలిటెక్నిక్స్ ద్వారా స్వయం ఉపాధి కల్పించాలనే ఉద్దేశం ప్రభుత్వానికి ఉంది.

శ్రీ పి. సాంబశివరాజు (సత్తివాడ):- అధ్యక్షా, గరివిడిలో సుమారు 50 ఎకరాల భూమి వెటర్నరీ కాలేజి కోసం తీసుకున్నారు. రు. 2 లక్షలు ఇన్‌ఫ్రాస్ట్రక్చర్‌కు గాను – బోర్స్‌కు, కాంపౌండ్ వాల్‌కు ఖర్చు చేశారు. డైరెక్టర్ ఆఫ్ అనిమల్ హజ్బెండరీకి స్టేట్‌ని హాండోవర్ చేశారు. స్థలం ఫ్రీగా వచ్చింది కనుక ఆ కాలేజీ స్థాపనకు ప్రభుత్వం అనుమతిస్తుందా?

శ్రీ ఎన్. జనార్ధనరెడ్డి:- ఎక్స్‌పర్ట్స్ కమిటీ చూసిన వాటిలో గరివిడి, విజయనగరం జిల్లా కూడా ఉంది.

శ్రీ పి. శ్రీరామమూర్తి:- ఆర్థికంగా వనరులు లేవు కనుక ఆలోచన లేదంటే ప్రభుత్వానికి వనరులు ఎప్పుడూ ఉండవు. మిగతా చోట్ల మానేసారా? వెనుకబడిన జిల్లాలలో ఏ ప్రతిపాదన వచ్చినా డబ్బు లేదనేది అలవాటయింది. ఈ రోజు కాకున్నా రేపయినా చేస్తామనే హామీని సభ ద్వారా ఇవ్వాలి.

శ్రీ ఎన్. జనార్ధనరెడ్డి:- నేను వారు అడిగిన ప్రశ్నకు ఇవ్వాళయితే లేదని 9.30 చెప్పాను. రేపటి సంగతి – ఆనాటి పరిస్థితిని బట్టి – ప్రభుత్వం దగ్గర డబ్బు లేదూ, ఉ. డబ్బు లేదూ అంటే అన్ని విషయాలూ ఆయనకు తెలుసు డబ్బు ఉన్నదీ, లేనిదీ – ప్రభుత్వం ఆర్థికంగా పుంజుకొన్న తరువాత అప్పుడు ఆలోచన చేస్తాము.

శ్రీ ఎస్. సంతోష్‌రెడ్డి (ఆర్మూరు):- తెలంగాణా ప్రాంతంలో విద్యారంగంలో నిర్లక్ష్యం చేయబడింది. కోస్తల్ ఆంధ్రాలో శ్రీకాకుళం వెనుకబడిన ప్రాంతం అంటున్నారు. దానితోపాటు తెలంగాణా ప్రాంతంలో కూడా కరీంనగర్, నిజామాబాదు జిల్లాలు వెనుకబడి ఉన్నాయి.

Sri N. Janardhan Reddy:- This question is about the establishment of veterinary college in coastal districts. I have not come to the Telangana region now. Let him put a separate question.

శ్రీ ఎస్. సంతోష్‌రెడ్డి:- సపరేట్ క్వశ్చన్ ఎందుకండీ?

Mr. Speaker:- This question pertains to only three districts. డిమాండ్స్ అప్పుడు చెప్పండి సంతోష్‌రెడ్డిగారూ.

శ్రీ ఎస్. సంతోష్‌రెడ్డి:- కనీసం పశువైద్య కళాశాలలు ఏర్పాటు చేయమంటే అది సెపరేట్ క్వశ్చన్ అంటున్నారు.

శ్రీ డి. శివరామరాజు (అత్తిలి):– అధ్యక్షా, ఎక్స్ ఎం.ఎల్.సి. ముళ్లపూడి నరేంద్రగారు తణుకు వాస్తవ్యులు – ఆయన రీసెర్చి సెంటర్ కోసం పశ్చిమ గోదావరి జిల్లా ఉంగుటూరు మండలంలో ఫారెస్టు భూమి 500 ఎకరాలలో పెట్టి, దీనిని పెద్ద యూనివర్శిటీ స్థాయిలో కృషి చేయాలని చాలా కృషిచేశారు. ఆ ప్రయత్నం ఏమయ్యింది? ఇటువంటి ఆఫర్ ఇంక ఏ జిల్లా నుంచీ వచ్చి ఉండదు. అందుచేత అక్కడ ఈ పరీక్షా కేంద్రాలు, రీసెర్చి వ్యవహారం చూడడానికి ఆలోచన ఏమయినా ఉందా?

శ్రీ ఎన్. జనార్ధనరెడ్డి:– మేము పరిశీలిస్తాము.

Sri P. Ashok Gajapathi Raji (Vijayanagaram):-The Minister while answering, has mentioned that the Veterniary College will only add to the unemployment problem. We have seen in our villages that lack of veterinary doctors is playing havoc with the rural folk. They are even going to the private doctors and paying the fees. In this situation, how can the Government think that opening of veterinary college will add to the unemployment problem?

(No reply).

Mr. Speaker:- What he said is technicians are more required and secondly research is more important than the opening of colleges.

Sri P. Ashok Gajapathi Raju:- He said that it will add to the unemployment problem. In the rural areas, farmers are suffering for want of qualified veterinary doctors. He is not agreeing with what is happening now. In the rural areas, because of lack of qualified veterinary staff, people who have poultry farms, or for that matter any type of economic activity including those which were encouraged by the Government, have no access to the veterinary doctors.

Mr. Speaker:- The question is about the opening of veterinary college.

Sri P. Ashok Gajapathi Raju:- It is agreed. But, the Minister while answering has stated that the college will add to the unemployment problem.

Mr. Speaker:- That is the observation.

Sri N. Janardhan Reddy:- Even to answer this, in the villages technicians are more necessary than the veterinary doctors. అనెంప్లాయ్‌మెంటు ఉన్నదీ అంటే - ఆయన చెప్పిన గ్రామాలలో ప్రైవేటు డాక్టర్స్ ఉన్నారు. ఆయనకు ఉద్యోగం ఇచ్చి ఉంటే ఆ గ్రామాలలో చేరి ఉండడు. What I mean is Government cannot absorb. As it is, we don't have surplus. By adding a college, we are definitely going to bring in complications.

Sri P. Ashok Gajapathi Raju:- Economic activity increases. Animal population also increases.

శ్రీమతి కె. ప్రతిభాభారతి:- ఉద్యోగాలు లేని కాడికి కాలేజీలు కూడా ఎందుకు? పోస్టు గ్రాడ్యుయేషన్, పోస్టు గ్రాడ్యుయేషన్ కాలేజీలు, స్కూల్సు ఏమీ వద్దు సర్.

(సమాధానం లేదు)

శ్రీ పి. లక్ష్మయ్య (జనగామ):- 1990-92 ఆర్థిక సంవత్సరంలో ఈ ప్రతిపాదన చేస్తున్నట్లు మంత్రిగారు చెప్పారు. ఈ ప్రతిపాదన కేవలం 3 జిల్లాలకేనా? వెనుకబడ్డ ప్రాంతమయిన తెలంగాణాలో కూడా ఏమయినా ప్రతిపాదనలు ఉన్నాయా అని అడుగు తున్నాను.

Mr. Speaker:- You put a separate question. Mr. Santosh Reddy has already asked it.

శ్రీ జి. ముద్దుకృష్ణమనాయుడు (పుత్తూరు):- అధ్యక్షా, వెటర్నరీ కాలేజీలలో రీసెర్చి సెంటర్ పెడితే బాగుంటుంది అంటున్నారు. రీసెర్చి పనిచేయాలంటే క్వాలిఫైడ్ ఎం.వి.ఎస్.సి. చదివిన వెటర్నరీ డాక్టర్సు కావాలి. రీసెర్చి కాలేజీ పెడితే రాయలసీమలో కడపలో కూడా కాలేజీ పెట్టాలని ప్రభుత్వం ఏమయినా ప్రతిపాదించిందా?

Sri N. Janardhan Reddy:- I don't have the information.

శ్రీ జి. ముద్దుకృష్ణమనాయుడు:- ఏమీ వినపడలేదు సర్.

మిస్టర్ స్పీకర్:- డబ్బు లేదూ, ఇప్పుడు ప్రస్తుతం ఏమీ లేదు అన్నారు.

శ్రీ జి. ముద్దుకృష్ణమనాయుడు:- కనీసం 1990-91లో పెడతారా?

(సమాధానం లేదు)

శ్రీ సి. నర్సిరెడ్డి:- 151 క్వశ్చన్ విత్‌డ్రా చేసుకొన్నాము అన్నారు.....

Mr. Speaker:- The Member has withdrawn. The question 151 (267) You cannot question it. I know the Rules. Please don't repeat it. It will not go on record. You give a question we will consider. I know the Rules.

(Q.No. 151 (267) was withdrawn)

ప్రయివేటు న్యాయశాస్త్ర కళాశాలలలో ప్రవేశాలు)

152-

*571-సర్వశ్రీ బద్దం బాల్‌రెడ్డి, సిహెచ్. విద్యాసాగరరావు, ఆర్. రవీంద్రనాథ్‌రెడ్డి (అలంపూర్), కె. నూకరాజు, టి. రాజేశ్వరరావు (వర్ధన్నపేట):- ఆర్థిక, విద్యుచ్ఛక్తి శాఖమంత్రి దయచేసి ఈ క్రింది విషయములు తెలిపెదరా:

(అ) 1989-90 సంవత్సరంలో ప్రైవేటు న్యాయశాస్త్ర కళాశాలలో తక్కువ మార్కులు వచ్చిన వారికి ప్రవేశాల నిచ్చిన విషయం, తద్వారా యాజమాన్యం లక్షల రూపాయలు ఆర్జించిన విషయము వాస్తవమేనా;

(ఆ) 'లాసెట్'లో అధికశాతం మార్కులు వచ్చిన అభ్యర్థులు ప్రకారణంగా ప్రవేశాలను నష్టపోయిన విషయం కూడా వాస్తవమేనా;

(ఇ) ఎల్లారెడ్డిగూడా, పడాల రామిరెడ్డి కళాశాల, అన్వర్-ఉల్-లూం కళాశాల, సుల్తాన్-ఉల్-లూం కళాశాలల యాజమాన్యం ప్రతి విద్యార్థి నుండి రుసుము క్రింద రూ. 4000 లను వసూలు చేసిన విషయం కూడా వాస్తవమేనా;

(ఈ) అయినచో, ఈ విషయంలో తీసుకున్న చర్యయేమి?

ఆర్థిక, విద్యుచ్ఛక్తి, ఉన్నత విద్యాశాఖ మంత్రి (శ్రీ కె. రోశయ్య):-

(అ) (ఆ) (ఇ) ప్రభుత్వ గుర్తింపు పొందిన/అనుమతి పొందిన ప్రయివేటు న్యాయ కళాశాలలో 'లాసెట్-89' కన్వీనరు ద్వారా నిర్వహించబడిన ప్రవేశ పరీక్షలలో అభ్యర్థులు పొందిన "మెరిట్ ర్యాంకు" ప్రాతిపదికపై మాత్రమే చేర్చుకోవడమయింది. ప్రభుత్వం గుర్తించని/అనుమతించని ఈ క్రింది ప్రయివేటు కళాశాలలో మినహా, మెరిటు జాబితా ప్రకారం ఆయన సీట్లను కేటాయించారు;

(1) పడాల రామిరెడ్డి న్యాయ కళాశాల, హైదరాబాదు.

(2) అన్వర్-ఉల్-లూం న్యాయ కళాశాల, హైదరాబాదు.

(3) సుల్తాన్-ఉల్-ఉలూం న్యాయ కళాశాల, హైదరాబాదు.

(4) పాణినీయ మహావిద్యాలయ మహిళా న్యాయ కళాశాల, హైదరాబాదు.

ఎక్కువ రుసుమును వసూలు చేస్తున్నారనే, ఈ ప్రయివేటు కళాశాలల యాజమాన్యాల వారు లక్షలాది రూపాయలు గడిస్తున్నారనే అంశాలకు సంబంధించి ఎవరి నుండి ఈ కళాశాలలపై నిర్దిష్టమైన ఫిర్యాదులు అందలేదు.

(ఈ) ప్రయివేటు న్యాయ కళాశాలలో చేసిన ప్రవేశాలు పరిశీలించవలసిందిగాను, అక్రమ ప్రవేశాలు చేసిన కళాశాలల యాజమాన్యాలపై విశ్వవిద్యాలయాల నియమావళి ప్రకారం తగిన చర్యతీసుకోవలసిందిగాను విశ్వవిద్యాలయాన్నిటిని రాష్ట్ర ఉన్నత విద్యా పరిషత్తు కోరింది.

శ్రీ బి. బాల్‌రెడ్డి:- అధ్యక్షా, మీరు కూడా న్యాయవాదులు. లా విద్యార్థులకు అన్యాయం జరుగుతోంది. కనుక వివరంగా చెప్పడానికి అవకాశం ఇవ్వమని కోరుతున్నాను. ఉస్మానియా యూనివర్సిటీ కానీ, లా కాలేజీ ప్రిన్సిపాల్స్‌గానీ దీని విషయంలో ఏమీ పట్టించుకోలేదు. కేవలం విశాఖపట్నంలో ఉన్నటువంటి ముక్తేశ్వర్ లాసెట్ వాళ్ళు దీనికి సంబంధించి ఉన్న విషయం తెలిపింది. ఈ ప్రైవేటు కళాశాలలో 198 మంది 1988-89 నవంబరులో అడ్మిషన్ తీసుకొంటే వారిని కాదని రోడ్ మీద వేస్తే వాళ్ళ బ్రతుకులు ఏమి కావాలి? అడ్మిషన్ ఇవ్వడానికి ఈనాడు మీరేమీ చేయకపోయినా, ప్రైవేటు కళాశాలలో చదివిన వారికి పరీక్షలు వ్రాయడానికి ప్రభుత్వం రక్షణ కల్పించాలని కోరు తున్నాను.

శ్రీ కె. రోశయ్య:- అధ్యక్షా, గౌరవనీయులైన సభ్యులకు కూడా తెలుసు. 9-40
ప్రభుత్వం నుండి సక్రమంగా పర్మిషన్ పొందినటువంటి కళాశాలలలోనే విద్యార్థులు ఉ.
చదువుల కోసం ప్రవేశం పొందడానికి ప్రయత్నిస్తే మంచిది. అలా కాకుండా, ప్రభుత్వ అనుమతి పొందకుండానే వారంతటవారు నిర్వహిస్తున్న కళాశాలలు కొన్ని ఉన్నాయి. వారు అడ్మిషన్స్ కూడా లాసెట్‌వారు యిచ్చిన లిస్టు ప్రకారం కాకుండా, స్వంతంగా అడ్మిషన్స్ తీసుకుంటున్నారు అధ్యక్షా, అటువంటి వాటిని అదుపు చేయడానికి యూనివర్సిటీ వారిని తగు చర్యలు తీసుకోవలసిందిగా ప్రభుత్వం ఆదేశించింది. పడాల రామిరెడ్డి కళాశాలవారు హైకోర్టుకు వెళ్ళడం జరిగింది. హైకోర్టువారు యిటీవల స్పష్టంగా ఒక ఆదేశం యివ్వడం జరిగింది. ఇదివరకు అడ్మిట్ చేసుకున్న వారని పరీక్షలకు హాజరు కానివ్వండి. ఇకపైన ప్రభుత్వ అనుమతి పొందనిదే మీరు ఏ రకమైన అడ్మిషన్స్ చేయకూడదు అని చాలా స్పష్టంగా ఆదేశించడం జరిగింది.

శ్రీ బి. బాల్‌రెడ్డి:- అధ్యక్షా, నేను విద్యార్థులు యిచ్చినటువంటి మెమోరాండంను తమకు సమర్పిస్తున్నాను.

(మెమోరాండం సభాపతికి అందజేశారు.)

ఇబ్రహీంపట్నం మండలం, పోల్కంపల్లి గ్రామంలో ప్రభుత్వ బంజరు భూమిని అనధికృత ఆక్రమణ

153-

*1135-సర్వశ్రీ కె. రాములు (ఇబ్రహీంపట్నం), టి. వెంకటేశ్వరరావు, ఎన్. రాఘవరెడ్డి, డి. రాజగోపాల్ (ఆచంట):- రెవెన్యూ శాఖ మంత్రి దయచేసి ఈ క్రింది విషయములు తెలిపెదరా:

(అ) రంగారెడ్డి జిల్లా, ఇబ్రహీంపట్నం మండలం, పోల్కంపల్లి గ్రామంలో ఎస్. నెం. లు 180, 181, 184, 185, 278/62, 278/93, 11/2 లలో బినామీ వ్యక్తుల పేర్లతో ఉన్న దాదాపు 55 ఏకరాల విస్తీర్ణం గల ప్రభుత్వ బంజరు భూమి స్థానిక భూస్వాముల అధీనంలో వున్న విషయం ప్రభుత్వానికి తెలుసా;

(ఆ) అక్రమ ఆక్రమణ దారులను తొలగించి దానిని ఆ గ్రామంలోని భూమిలేని పేదలకు కేటాయించడానికి ప్రభుత్వం చర్యలు తీసుకుందా;

(ఇ) లేనిచో, అందుకుగల కారణాలెవ్వి?

శ్రీ డి.కె. సమరసింహారెడ్డి:-

(అ) (ఆ) (ఇ): ప్రశ్నలో పేర్కొన్న సర్వే నెంబర్లు 180, 181, 184, 185, 728/62, 11/2 లని భూములు పట్టా భూములు. ప్రశ్నలో ప్రస్తావించిన సర్వే నెంబరు 278/93 రికార్డులలో లేదు. అందుచేత, ఈ భూములను ఖాళీ చేయించి, వాటిని భూమిలేని పేదవారికి కేటాయించాలనే ప్రశ్న ఉత్పన్నం కాదు.

శ్రీ యన్. రాఘవరెడ్డి:- అధ్యక్షా, అది పొరపాటుగా ప్రభుత్వ భూమి అని పడింది. వాస్తవానికి అది లావార్సి భూమి. ఎవరి పేరు మీద పట్టా వుందో వారు ఊరిలో లేకుండా వున్నారు. వారసులు లేరు. ఒకరు అక్రమంగా స్వాధీనం చేసుకొని అనుభవిస్తున్నారు. వారసులు లేని భూమి ప్రభుత్వానికి దాఖలుపడుతుంది కనుక ప్రభుత్వ భూమి అనే వుద్దేశంతో ఈ ప్రశ్నపంపడం జరిగింది. మీరు యిప్పటికయినా విచారణ జరిపించవలసిందిగా కోరుతున్నాను. ఆ వ్యక్తి అక్రమంగా ఆ ఆస్తిని అనుభవిస్తున్నందున, విచారించి తగు చర్య తీసుకుంటారని ఆశిస్తున్నాను. ప్రభుత్వం వారు ఆ భూమిని స్వాధీనం చేసుకొని పేదలకు పంచడానికి ప్రయత్నం చేస్తారా?

శ్రీ డి.కె. సమరసింహారెడ్డి:- అధ్యక్షా, మాకున్న వివరాల ప్రకారం ఇవన్నీ కూడా పట్టాదారు కాలంలో ఒక పట్టాదారు పేరుతో వున్నాయి. కాలం నంబర్ 13లో వివిధ వ్యక్తుల పేర్లతో ఆక్యుపేషన్‌లో వున్నట్లుగా పహానీలో వుంది. If there is anybody aggrieved by it and if they come forward with an application, definitely it will be got enquired into and necessary action will be initiated.

శ్రీ యన్. రాఘవరెడ్డి:– అధ్యక్షా, ప్రభుత్వం స్వాధీనం చేసుకోవలసింది పోయి ఎవరయినా దరఖాస్తు యిస్తే చేస్తామంటారేమిటి?

శ్రీ డి.కె. సమరసింహారెడ్డి:– అధ్యక్షా, నేను పరిశీలిస్తాను.

శ్రీ బి. వెంకటేశ్వరరావు:– అధ్యక్షా, నేను సప్లిమెంటరి అడగడం లేదు. మేము యిచ్చిన ప్రశ్న విషయంలో కొంత కరెక్షు చేస్తున్నాను.

శ్రీ డి.కె. సమరసింహారెడ్డి:– మాకు ప్రశ్న ఎలా వచ్చిందంటే......

మిస్టర్ స్పీకర్:– క్లెయిమ్డ ఆర్ అన్ క్లెయిమ్డ, అది చెప్పండి.

శ్రీ డి.కె. సమరసింహారెడ్డి:– మాకున్న సమాచారం చూసి, కరెక్షు చేస్తాము.

మిస్టర్ స్పీకర్:– వెంకటేశ్వరరావుగారు, మీదగ్గర వున్న సమాచారం పాస్ఆన్ చేయండి.

శ్రీ బి. వెంకటేశ్వరరావు:– అధ్యక్షా, 278/62 అంటున్నారు. 278/62 నంబర్ పట్టా భూమి విషయం మంత్రిగారు చెప్పలేదు.

Sri D.K. Samarasimha Reddy:- 278/62 only. The extent is 1 acre 32 kuntas. Patta is in the name of Narasimha Rao and it is in the occupation of one Komaraiah.

శ్రీ సిహెచ్. విఠల్‌రెడ్డి (నర్సాపూర్):– అధ్యక్షా, మీ దృష్టికి ఒక ఆక్షేపణను తీసుకువస్తున్నాను. ప్రశ్నలో మా పేర్లు వున్నాయి. జవాబులో రిమూవ్ చేశారు. కారణం ఏమిటి?

మిస్టర్ స్పీకర్:– విఠల్‌రెడ్డిగారు, మీరు వచ్చి చూసుకోండి. దయచేసి కూర్చోండి.

స్వాతంత్ర్య సమరయోధుల పింఛను పెంపు

154–

*323-(హెచ్)-సర్వశ్రీ డి. శ్రీపాదరావు (మంథిని), సిహెచ్. జయరాంబాబు (గుంటూరు – II), ఎం.వి. మైసూరారెడ్డి, కె. రాంరెడ్డి (పరిగి), శ్రీమతి జి. కూతూహలమ్మ (వేపంజేరి), సర్వశ్రీ డి. చినమల్లయ్య, పి. నాగేశ్వరరావు, మహమ్మద్ రజబ్ అలీ, కె. బిక్షం (బూర్గంపహాడ్), సిహెచ్. విఠల్‌రెడ్డి:– రెవిన్యూ శాఖ మంత్రి దయచేసి ఈ క్రింది విషయములు తెలిపెదరా:–

(అ) స్వాతంత్ర్య సమరయోధులకు నెలసరి పింఛను మొత్తాన్ని రూ. 200/–ల నుంచి రూ. 500/– లకు పెంచే ప్రతిపాదన యేదైనా వున్నదా;

(ఆ) స్వాతంత్ర్య సమరయోధులకు ఉచిత బస్సు, రైలు ప్రయాణ సదుపాయాన్ని కల్పించే ప్రతిపాదన ఏదైనా వున్నదా?

రెవిన్యూ శాఖామంత్రి (శ్రీ డి. కె. సమరసింహారెడ్డి):–

(అ) స్వాతంత్ర్య సమరయోధులకు ఇచ్చే నెలసరి ఫించనులో నెలకు రూ. 50/–లు పెంచాలనే ప్రతిపాదన ప్రభుత్వ పరిశీలనలో ఉన్నది.

(ఆ) లేదండి.

శ్రీ డి. శ్రీపాదరావు:– అధ్యక్షా, ఇది చాలా ముఖ్యమైన ప్రశ్న. నేను ఒకటే సప్లిమెంటరీ అడుగుతాను. 1978నుండి స్వాతంత్ర్య సమరయోధులకు రూ. 200 చొప్పున పెన్షన్ యిస్తూ వచ్చారు. చత 12 సంవత్సరాలుగా పెంచడం జరుగలేదు. స్వాతంత్ర్య సమరయోధుల కృషి ఫలితంగానే నేడు మనం ఈ స్థానాలలో కూర్చోగలిగాము. వారికి తప్పక ప్రిఫరెన్సు యివ్వాలి. రూ. 200 నుండి రూ 500 కు స్వాతంత్ర్య సమరయోధుల పెన్షన్‌ను పెంచడానికి రాష్ట్రప్రభుత్వం సిద్ధంగా వుందా? కొన్ని రాష్ట్రాల్లో, రాష్ట్ర ప్రభుత్వం, కేంద్రప్రభుత్వం రెండూ కలిసి రెండు పెన్షన్స్ యిస్తున్నాయి. ఆ విధంగా కర్నాటక, మహారాష్ట్ర, ఉత్తరప్రదేశ్ రాష్ట్రాలు యిచ్చే ప్రతిపాదనలు చూసి అయినా మన రాష్ట్రం కూడా కన్సిడర్ చేస్తుందా? ఆర్. టి. సి. బస్సులలోకూడా రాష్ట్రంలో తిరగడానికి వారికి ఫ్రీ పాస్‌లు యిస్తారా? ఢిల్లీలోని ఆంధ్రప్రదేశ్ గెస్ట్ హౌస్‌లోకూడా వారికి ఫెసిలిటీస్ ఏమీ లేకుండా ఒకే చోట ఎక్కువమందిని పడుకోబెట్టేట్లుగా చోటు యిచ్చారు. మేము ఎస్టిమేట్స్ కమిటీతో ఢిల్లీకి వెళ్లినప్పుడు ఆ క్వశ్చన్ తీసుకుంటే యిమీడియెట్‌గా ఫెసిలిటీస్ కల్పిస్తామన్నారే తప్ప కల్పించలేదు. రూ. 10 చెల్లించినప్పటికీ, యింకా ఫెసిలిటీస్ కల్పించవలసిందిగా కోరుతున్నాను. మహారాష్ట్ర ప్రభుత్వం కల్పించినట్లుగా స్వాతంత్ర్య సమరయోధుల పిల్లలకు ఫ్రీ ఎడ్యుకేషన్, మెడికల్ ఎయిడ్ కల్పించడం, రూ. 500 కు పెన్షన్ పెంచడం అనేది ప్రభుత్వ ఆలోచనలో వుందా?

శ్రీ సి హెచ్. విఠల్‌రెడ్డి:– దయచేసి ఈ ప్రశ్న వాయిదా వేయండి. గౌరవ ముఖ్యమంత్రిగారు కూడా స్వాతంత్ర్య సమరయోధులు అందువల్ల ఈ ప్రశ్నను వాయిదా వేయించి తరువాత సరియగు సమాధానం యిప్పించండి.

మిస్టర్ స్పీకర్:– వారు వేసిన సప్లిమెంటరీకి సమాధానం రానివ్వండి.

శ్రీ డి. కె. సమరసింహారెడ్డి:– అధ్యక్షా, స్వాతంత్ర్య సమరయోధులను గౌరవించ బట్టే, రూ. 200 నుండి రూ. 250కి అంటే రూ. 50 పెంచడానికి ప్రభుత్వం పరిశీలిస్తోంది. త్వరలోనే ఒక నిర్ణయం గైకొనడం జరుగుతుందని ఈ సందర్భంగా మనవి చేస్తున్నాను. ఫెసిలిటీస్ విషయానికి వచ్చినప్పుడు ఒక విషయం మనవి చేయదలచుకున్నాను. రూ. 50 పెంపుదలవల్లనే ప్రభుత్వం మీద అడిషనల్ ఎక్స్‌పెండిచర్ రూ. 27 లక్షలు పడుతుంది. ఆర్. టి. సి. బస్సులలో ఫ్రీ పాసుల విషయంలో, ఏవిధంగా ఎం. ఎల్. ఏ. లకు యివ్వడం జరుగుతుందో, అదే పద్ధతిలో యివ్వాలన్నప్పుడు, ప్రభుత్వం ఆర్. టి. సి. వారికి ఒక్కొక్క వ్యక్తికి రూ. 120 చొప్పున కాంపెన్సేట్ చేయవలసి వుంటుంది. మొత్తంమీద రూ. 13 కోట్ల

ఆర్·టి·సి·కి రియంబర్స్ చేయవలసి వుంటుంది· In the present financial position, we will not be able to meet that much expenditure. We regret that we are not able to consider that request.

శ్రీ డి· శ్రీపాదరావు:– స్పీకర్ సర్, నేను సప్లిమెంటరీ ప్రశ్నవేయడం లేదు· కానీ నేను అడిగినదానికి సమాధానం రావాలి కదా·

శ్రీ పి· నాగేశ్వరరావు:– అధ్యక్షా, మీద్వారా ముఖ్యమంత్రిగారికి స్వాతంత్ర్య సమరయోధుల సంఘం తరఫున యిచ్చిన పిటిషన్ సబ్‌మిట్ చేస్తున్నాను· దాన్ని పరిశీలించ వలసిందిగా కోరుతున్నాను· మీరు పెంచే డబ్బుతో కలుపుకున్నా స్వాతంత్ర్య సమర యోధులకు రోజుకు రూ· 10 కూడా గిట్టుబాటు కానందున కనీసం రూ· 300 అయినా చేయవలసిందిగా కోరుతున్నాను·

(సభాపతికి పిటిషన్ అందజేశారు)·

పెద్దపల్లి, నిజామాబాద్‌ల మధ్య రైల్వేలైను

155–

*134–శ్రీ ఎస్· సంతోష్‌రెడ్డి:– రవాణాశాఖ మంత్రి దయచేసి ఈ క్రింది విషయములు తెలిపెదరా:

(అ) పెద్దపల్లి, నిజామాబాద్‌ల మధ్య బ్రాడ్‌గేజ్ రైల్వే లైను వెయ్యడానికి 20 సంవత్సరాల క్రితమే సర్వే పూర్తయిన విషయం వాస్తవమేనా;

(ఆ) అయినచో, ప్రభుత్వం కేంద్రప్రభుత్వాన్ని ఒప్పించి సదరు బ్రాడ్‌గేజ్ రైల్వే లైనుకు మంజూరు యిప్పిస్తుందా?

రవాణాశాఖామంత్రి (శ్రీ జి· సుధాకరరావు):– అధ్యక్షా, ప్రశ్నలో అడిగిన దానికంటే ఎక్కువ వివరాలను చెబుతున్నాను· ఈ సర్వే ప్రకారం మూడు రైల్వేలైన్సును తీసుకోవడం జరిగింది· ఒకటి రామగుండం, నిజామాబాద్ నుండి· దాని దూరం 154·96 కిలోమీటర్లు· దాని ఖర్చురూ· 57·90 కోట్లు· రేట్ ఆఫ్ రిటరన్ 0·89 శాతం· రెండవ ఎలైన్‌మెంటుకు పెద్దపల్లి, కరీంనగర్, జగిత్యాల, నిజామాబాద్, దాని దూరం 171·49 కిలోమీటర్లు· దానిమీద అయ్యే ఖర్చు రూ· 68·53 కోట్లు· రేట్ ఆఫ్ రిటరన్ 2·74 శాతం· మూడు ఉప్పల్, కరీంనగర్, జగిత్యాల, నిజామాబాద్ నుండి· అది 193·80 కిలోమీటర్లు· దానికయ్యే ఖర్చు రూ· 75·45 కోట్లు· రేట్ ఆఫ్ రిటరన్ 2·94 శాతం· ఈ మాదిరిగా మూడు సర్వేలు జరిగాయి· ఇవన్నీ కూడా 25·3·85న సౌత్ సెంట్రల్ రైల్వే వారు రైల్వే బోర్డుకు పంపడం జరిగింది· రైల్వే బోర్డువారు ఈ స్కీమ్సుకు ఏ ప్రపోజల్స్ అయితే వున్నాయో, వాటివిషయంలో యిప్పుడున్న ఆర్థిక పరిస్థితిలో సాధ్యం కాదు· ఆశించిన ఆదాయం కూడా రావడం లేదు అని చెప్పడం జరిగింది· ఆదాయం వారికి 10 శాతం రావాలి·

బి. ప్రశ్నకు సమాధానం: ఉత్పన్నం కాదు. ఎందుకంటే రైల్వే బోర్డు వారు నిరాకరించారు. ఆదాయాన్నిబట్టి, 10 పర్సంటు రావాలి. 2.94 పర్సంటు కంటే ఏ లైను తీసుకున్నారావడం లేదు, గాబట్టి వచ్చే ఆదాయాన్నిబట్టి వారు నిరాకరించారు.

శ్రీ ఎస్. సంతోషరెడ్డి:– అధ్యక్షా, ఇంత ప్రాధాన్యత కలిగినటువంటి దాని విషయములో కూడా రిటర్న్సు రావని ఒక కారణం చెప్పి దానిని నిర్లక్ష్యం చేయడం అన్యాయం. 20 సంవత్సరాల సుదీర్ఘ కాలయాపన జరిగిన తరువాత యిప్పుడు కుంటి సాకు చెబుతూ తెలంగాణ ప్రాంతాన్ని యీ విధంగా నిర్లక్ష్యం చేస్తే న్యాయం కాదని మనవి చేస్తున్నాను. రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాను. మంత్రిగారికి ఒక విషయం మనవి చేస్తున్నాను. తెలంగాణ ప్రాంతములో ఎన్ని కిలో మీటర్ల రైలు మార్గాలు వున్నవి? పెద్దపల్లి నుండి నిజామాబాదుకు చాలా ప్రాముఖ్యత కలిగినటువంటి రైలు మార్గము. తెలంగాణాకు ధాన్యాగార ప్రాంతము అయిన నిజామాబాదు వ్యాపార కూడలి కూడ. కాబట్టి దాని గురించి కేంద్ర ప్రభుత్వం మీద వత్తిడి తెచ్చి, మెప్పించి, రాష్ట్ర ప్రభుత్వము అవసరమైతే ఒక ఉన్నతాధికారిని నియమించి లయజన్ చేసి, యీ ప్రాజక్టుకు తీసుకు రావడానికి ముందుకు వస్తుందా? ఎందుకంటే అనుభవం కలిగిన మంత్రిగారు వున్నారు, చొరవ తీసుకొని ఈ రైలు మార్గాన్ని యిప్పిస్తారా అని అడుగుతున్నాను.

శ్రీ జి.వి. సుధాకరరావు:– అధ్యక్షా, వత్తిడులు, మెప్పులు శాసనసభ్యులకు బాగా తెలుసు, మేము – రాష్ట్ర ప్రభుత్వము – కేంద్ర ప్రభుత్వము మీద, అది కూడ రైల్వే బోర్డు మీద ఎంత వత్తిడి తీసుకురావలెనో అంత వత్తిడి తీసుకురాగలము, వారికి తెలుసు. రెండవది, బ్యాక్‌వర్డు ఏరియా వుండి, ముందు ముందు అభివృద్ధి అయ్యే అవకాశము వున్నదానిని తీసుకోవచ్చునేది – వారి దృష్టిలో నిజామాబాదు, కరీంనగరము రైల్వే లైను ఏదైతే వుందో, దానివల్ల అంత అభివృద్ధి అయ్యే అవకాశం లేదు, ముందు ముందు కూడ యీ బ్యాక్‌వర్డు ప్రాంతములో పెద్ద ఆదాయం వచ్చేది లేదని, అది చేయమని చెప్పారు. నేను గౌరవసభ్యులకు మనవి చేసేది – నిజామాబాదు యం.పి. గారు చాలా సమర్థులు. వారు, యింకా కొంత మంది శాసనసభ్యులు, కావాలంటే, నేను కూడ వారి వెంట వస్తాను, అందరము కలసి ఎంత వత్తిడి చేయాలో అంత చేసి చూద్దాము.

గిరిజన ప్రాంతాలలో శీతలీకరణ కేంద్రాలు

156–

*592–శ్రీ ఎల్.బి. దుక్కు (శృంగవరపుకోట):– పశు సంవర్ధక శాఖ మంత్రి దయచేసి ఈ క్రింది విషయములు తెలిపెదరా:

(అ) రాష్ట్రంలోని గిరిజన ప్రాంతాలలో పని చేస్తున్న పాలశీతలీకరణ కేంద్రాలు ఎన్ని;

(ఆ) అవన్నీ సక్రమంగా పని చేస్తున్నాయా; లేనిచో, వాటిని పని చేయించడానికి తీసుకున్న చర్య లేవి;

(ఇ) విజయనగరం, విశాఖపట్నం జిల్లాలలోని గిరిజన ప్రాంతాలలో కొత్త కేంద్రాలను నెలకోల్పే ప్రతిపాదన ఏదైనా వున్నదా;

(ఈ) అయినచో, వాటి వివరాలెవ్వి?

పశుసంవర్ధన, పాడి పరిశ్రమాభివృద్ధి శాఖ (శ్రీ ఎస్. వెంకటరెడ్డి):-

(అ) నాలుగు.

(ఆ) అవి సక్రమంగా పనిచేస్తున్నాయి.

(ఇ) లేదండీ.

(ఈ) ఈ ప్రశ్నకు తావులేదు.

శ్రీ ఎల్.బి. దుక్కు:- అధ్యక్షా, గిరిజన ప్రాంతములో పాలశీతల కేంద్రాలు ఎన్ని వున్నవి? అరకు వాలీలో ఒక కేంద్రము నెలకొల్పబడి వుంది. ఈ కేంద్రములో, గిరిజనులకు ఐ టి డి ఎ. ద్వారా పాడిపశువుల పంపిణీ చేసి పాల సేకరణ చేస్తూ, గిరిజనులకు ఆదాయం కల్పించే అవకాశం వుండేది. ప్రస్తుతం ఆ కేంద్రము మూతపడి వుంది. ఆ ~~కేంద్రము తెరిచి గిరిజనులకు పాడి~~ పశువులు ఐ.టి.డి.ఎ. ద్వారా గాని - సబ్సిడి రూపంగా డి.ఆర్.డి.ఎ. ద్వారా గాని పంపిణీ చేసి పాలసేకరణ చేసి వారి ఆర్థిక స్థోమతను పెంచడానికి, వారికి ఆదాయం కల్పించడానికి ప్రయత్నం చేస్తారా అని మంత్రిగారిని అడుగుతున్నాను.

శ్రీ ఎస్. వెంకటరెడ్డి:- ముఖ్యంగా పాలసేకరణలో, పాలు తక్కువగా వున్న కారణముచేత, ట్రాన్స్‌పోర్టు చార్జెస్ ఎక్కువ అయిపోయి చాలా నష్టం వచ్చినందున అది రద్దు చేయడం సంభవించింది. ఈ కేంద్రము వున్న ప్రాంతములో పాలసేకరణ, ఉత్పత్తి చాలా తక్కువగా వుంది. ఇటీవల జరిగిన జిల్లా కలక్టర్ల సమావేశములో కూడ యీ విషయాన్ని చర్చించడం జరిగింది. సమగ్ర గిరిజనాభివృద్ధి సంస్థ ద్వారా పాడిపశువులు కొనుగోలు ఋణాలు మంజురు చేయించి పాల వుత్పత్తిని ప్రోత్సహించి తగినటువంటి అభివృద్ధి జరిగిన తరువాత దశలవారీగా యీ కేంద్రములో, తిరిగి పాలసేకరణ ప్రారంభించే విషయము పరిశీలిస్తాము.

వికలాంగుల కార్పొరేషన్

157-

*503-సర్వశ్రీ పి. అశోకగజపతిరాజు, బి. గోపాలకృష్ణారెడ్డి (శ్రీకాళహస్తి), బద్దం బాల్‌రెడ్డి:- సాంఘిక సంక్షేమ శాఖ మంత్రి దయచేసి ఈ క్రింది విషయములు తెలిపెదరా:

(అ) వికలాంగుల కార్పొరేషన్‌ను మరింత సమర్థవంతంగా తయారు చేయడానికి, దాని పని తీరును సమీక్షించడానికి ప్రభుత్వం నిర్ణయించిందా;

(ఆ) అయినచో అందుకు సంబంధించిన వివరాలెవ్వి?

(మహిళాభివృద్ధి, శిశు సంక్షేమ శాఖ మంత్రి) శ్రీమతి పి. శమంతకమణి:-

(అ) కార్యక్రమాలను మరింత సమర్థవంతం చేసేందుకు సంస్థ పనితీరును శ్రద్ధతో గమనించడం జరుగుతున్నందున ఆ విధంగా, సమీక్షను చేపట్టే ప్రతిపాదన ఏదీ లేదు.

(ఆ) ఈ ప్రశ్నకు తావులేదు.

Sri p. Ashok Gajapathi Raju:- Sir, this is a wide-ranging problem. I suggest that this can be postponed and brought on some other day.

Mr. Speaker:- Please put the question. Yesterday, there was a discussion on the Demand.

Sri P. Ashok Gajapathi Raju:- Yesterday, we had a lot of problems. So many things can be asked, Sir. That is why, what I say is that it is impossible to word it in one simple supplementary. That is why, I have suggested to postpone.

శ్రీమతి కె. ప్రతిభా భారతి (ఇచ్ఛాపురం):- అధ్యక్షా, కార్పొరేషనులో వుండేదే తక్కువ, అందులో రు. 20 లక్షలు తగ్గించారు.

మిస్టర్ స్పీకర్:- ప్రతిభా భారతి గారు, మీరు సప్లిమెంటరీ అడగండి.

Sri P. Ashok Gajapathi Raju:- The question is.. Can I make my submission? It is too large a subject to bring in. Please postpone it and bring it on some other day. న్యాయం జరుగదు, సప్లిమెంటరీలో న్యాయం జరుగదు.

Mr. Speaker:- The answer has come and you might have heard of it also.

Sri P. Ashok Gajapathi Raju:- The answer is totally unsatisfactory.

Mr. Speaker:- Put the supplementary.

Sri P. Ashok Gajapathi Raju:- You please postpone it, Sir.

Mr. Speaker:- I cannot postpone it. ఆన్సర్ మళ్ళీ చదువుమంటే చదువుతారు, మీ వద్ద ఆన్సర్ వుందా?

Sri P. Ashok Gajapathi Raju:- ఆన్సర్ చేతిలో వుంది, చూశాను సర్.

Can I call your attention, Sir?

Mr. Speaker:- Put the question.

Sri P. Ashok Gajapathi Raju:- This is the problem of a large number of people.

Mr. Speaker:- Yesterday, we had a debate.

Sri P. Ashok Gajapathi Raju:- In the debate the subject was reduced.

Mr. Speaker:- The entire House has agreed for this allotment and proposed also for increased allotment. If, anything is there, you put the supplementary.

Sri P. Ashok Gajapathi Raju:- Every thing was reduced. Actually, they are the neglected section of the society.

Mr. Speaker:- Put the question.

Sri P. Ashok Gajapathi Raju:- This Corporation is not working well and that is why, I am suggesting to postpone it.

Mr. Speaker:- No postponement. You ask the question. Let us not waste the time.

Sri P. Ashok Gajapathi Raju:- This question is known very well. Why cannot the Government think of a Committee and improve the working conditions of this Corporation?

మిస్టర్ స్పీకర్:- ఇది ఎఫెక్టివ్‌గా పని చేయడం లేదు కనుక ఒక కమిటీవేసి దానిని 10·
పునర్వ్యవస్థీకరించి అది బాగా పని చేసేట్లు చూస్తారా అని అడిగారు. ఉ·

శ్రీమతి పి. శమంతకమణి:- ఈ సంస్థ పని తీరును పబ్లిక్ ఎంటర్‌ప్రైజెస్ మేనేజిమెంటు బ్యూరోవారు సమీక్షించి, డిటెయిల్డ్‌గా రెవ్యూ చేసిన తరువాత నిధులను విడుదల చేయడం జరుగుతుంది. కనుక గౌరవసభ్యులు ఏదైనా స్పెసిఫిక్‌గా ఉంటే అది నాకు పాస్‌ఆన్ చేస్తే దానిని గురించి ఇన్ఫర్మేషను తెప్పించి ఎగ్జామిన్ చేయడానికి వీలౌతుంది.

ఖమ్మం జిల్లాలో అక్రమ గనుల త్రవ్వకం

1691–ఇ: సర్వశ్రీ బి. వెంకటేశ్వరరావు, పాతూరు రామయ్య, డాక్టర్ రాజగోపాల్, ఎన్. రాఘవరెడ్డి, గౌరవనీయులైన రోడ్లు, భవనాల శాఖ మంత్రిగారు దయచేసి ఈ క్రింది సమాచారం తెలియజేస్తారా?

(అ) ఖమ్మం జిల్లాలో విలువైనరాళ్లనుభారీఎత్తున అక్రమంగా త్రవ్వుతున్న మాట నిజమేనా?

(ఆ) అయితే, పై గనుల త్రవ్వకం పనుల వెనుకవున్న వ్యక్తులెవ్వరు?

(ఇ) ఆ కార్యక్రమాన్ని ఆపుచేయడానికి, ప్రభుత్వానికి రావలసిన సరిఅయిన ఆదాయాన్ని వసూలు చేయడానికి తీసుకున్న చర్యలేమిటి? తీసుకోదలచిన చర్యలేమిటి?

రోడ్లు, భవనాలు మరియు గనుల శాఖమంత్రి (శ్రీ నల్లపరెడ్డి శ్రీనివాసులురెడ్డి):

(అ) ఖమ్మం జిల్లాలోని కొన్ని గ్రామాలకు చెందిన స్థానిక ప్రజలు భూమిపైన, పొలాలు, తూములు, కాలువలలో వున్నవాటిని, కొన్ని సమయాలలో లోతులేని గుంతల నుండి కొరండం రాళ్లను దొంగచాటుగా ఏరుకొని ఎవరూ గమనించకుండా ప్యాకెట్లలో, చిన్న సంచులలో వేసుకొని తీసుకొని పోతున్నారు.

(ఆ) అందిన సమాచారం ప్రకారం స్థానిక వ్యవసాయ కార్మికులు రాళ్లను ఏరటం, సేకరించటం చేస్తున్నట్లు తెలుస్తున్నది.

(ఇ)(i) ఆ పనులపై గట్టి నిఘా వుంచవలసిందిగాను అటువంటి అక్రమ కార్యకలాపాలను నిరోధించవలసిందిగాను, నేరస్థులను పట్టుకోవలసిందిగాను రెవిన్యూ, పోలీసు, గనుల శాఖల స్థానిక అధికార్లకు ఖమ్మంజిల్లా కలెక్టరు, గనుల, భూగర్భ శాఖ డైరెక్టరు ఆదేశాలను జారీచేశారు.

(ii) కొరండం, గార్నెటు ఖనిజాల పార్సెళ్లను అంగీకరించవద్దని తపాలాశాఖ అధికార వర్గాలను కోరడం జరిగింది.

(iii) అక్రమ కార్యకలాపాలను అరికట్టేందుకు ఈ విషయాన్ని చేపట్టవలసిందిగా సి.బి.సి.ఐ.డి.ని కోరడం జరిగింది.

(iv) ప్రభుత్వానికి ఖనిజ రాబడిని అధికం చేయడానికిగాను కొరండం, గార్నెటుల గనుల త్రవ్వకం కౌలును పొందటానికి స్థానిక కటింగ్, పాలిషింగ్ యూనిట్లను ప్రారంభించ టానికి గనులు, భూగర్భశాఖ ఔత్సాహిక పారిశ్రామికవేత్తలను ప్రోత్సహిస్తున్నది.

శ్రీ బి. వెంకటేశ్వరరావు:– అధ్యక్షా, సి.బి.సి.ఐ.డి. ద్వారా ఎంక్వయిరీ చేయిస్తామని అన్నారు. కాని మినిస్టరుగారు మొట్టమొదట సమాధానంలో చెప్పినది వాస్తవం కాదు. ఎవరో కూలీలు ఏరుకొంటున్నారని చెప్పడం వాస్తవానికి దూరం. నా నియోజక వర్గానికి చాలా దగ్గర కొనిజర్ల మండలం. 4, 5 కిలోమీటర్ల దూరంలో

ఉంది. అది గౌరవనీయులైన శ్రీ మహమ్మద్ రజాబ్ అలీగారి నియోజకవర్గం: ఈ కొనిజర్ల మండలంలోని ఈ రాయి చాలా విలువైనది. గత 2 సంవత్సరాలనుంచి అక్కడ ఇది జరుగుతున్నది. తనికెళ్ళ దగ్గర ఒక గుట్ట ఉంది. సర్వే నెంబరు 273. దాదాపు 180 ఎకరాలు గల గుట్ట అది. 30 అడుగుల లోతు త్రవ్విన బావులు కనిపిస్తాయి తమరు పరిశీలిస్తే. ఈ ముడిరాయి ఒక్కొక్క కిలో 35 వేల రూపాయల నుంచి 40 వేల రూపాయల వరకు ఉంటుంది. దానికున్నటువంటి విలువ అది. దానిని గులాబీ అంటారు. దానిని మరింత పాలిష్ చేస్తే మాణిక్యం అనే పేరుతో వస్తుంది. ఇవి చాలా ఖరీదైన రాళ్ళు. 20 సంవత్సరాల నుంచి బాహాటంగా రాజస్థాన్‌లోని జైపూర్‌కు ఎక్స్‌పోర్టు చేస్తున్నారు. భూగనుల శాఖ అసిస్టెంటు డైరెక్టరు ఉన్నారు. ఆయనకు ఏమాత్రం పట్టలేదు. దాదాపు రెండు వేల ఎకరాల విస్తీర్ణంలో ఈ రాయి దొరుకుతుందనేది వాస్తవం. వీటిని త్రవ్వించే యజమానులు ఎవరైతే ఉన్నారో వారు చాలా పవర్‌ఫుల్. ఇది చాలాకాలం నుంచి జరుగుతున్నది. అనేకమంది ప్రభుత్వం దృష్టికి తీసుకొని వచ్చినా ఏమాత్రం పట్టించుకోలేదు. దీనిని సక్రమంగా లీజుకు ఇస్తే ప్రభుత్వానికి కొన్ని లక్షల ఆదాయం వచ్చే పరిస్థితి ఉంది. ఈ రాళ్ళకు అరబ్ దేశాలలో, తూర్పు యూరప్ దేశాలలో బాగా గిరాకీ ఉంది. ఇవి అక్కడికి ఎక్స్‌పోర్టు చేయబడుతున్నాయి. పోస్టల్‌వాళ్ళకు ఇది చెప్పామని అన్నారు. తమద్వారా నేను మంత్రిగారికి ఈ కాగితాలు పంపిస్తాను. పేపర్లలో ముద్రించిన కాగితాలు ఇవి. ఎడ్రస్ కూడా ఇవ్వగలుగుతాను. పోస్టల్ పార్శిల్సు ద్వారా ఎక్స్‌పోర్టు జరుగుతున్నది. ముఖ్యంగా ఈ విషయంలో "ఈనాడు" పత్రిక చాలా పరిశోధనచేసి వెళితే అక్కడ ఆ విలేఖరులను బెదిరించి దెబ్బలు కొట్టడానికి ప్రయత్నం చేసారు. కార్మికులకు దొరికేది నామమాత్రమైన కూలి – 12 రూపాయలనుంచి 15 రూపాయలు. అది కార్మికులు ఏరుకొని వచ్చి అమ్ముకొనడం కాదు. అక్కడ స్వంత పట్టాలు పొలాలు ఉన్నాయి. గవర్నమెంటు పొలాలు ఉన్నాయి. వాటిలో త్రవ్వి అక్రమంగా చేస్తున్న వ్యాపారం ఇది. ఇప్పటికైన ప్రభుత్వం కదలి దానిమీద సరైన చర్య తీసుకొని ప్రభుత్వానికి ఆదాయం వచ్చేట్లుగా చేస్తుందా? యువపారిశ్రామిక వేత్తలను మీరు ప్రోత్సహించండి, మాకు అభ్యంతరం లేదు. మీకు భూగర్భ గనుల శాఖ డైరెక్టరుగారు ఇచ్చినటువంటి సమాచారంలో, ఇక్కడున్నటువంటి అధికారులు ఇచ్చిన సమాచారంలో వాస్తవం లేదు. వారిమీద ఆధారపడి మీరు ఒక ప్రకటన చేసారు. గత 20 సంవత్సరాలనుంచి ఈ వ్యాపారం జరుగుతున్నదని తమద్వారా మంత్రిగారికి మనవిచేస్తున్నాను. మంత్రిగారు ఇది ఆలోచించాలని కోరుతున్నాను.

శ్రీ నల్లపరెడ్డి శ్రీనివాసులురెడ్డి:– అధ్యక్షా, గౌరవసభ్యులు చెప్పిన విషయంలో యదార్థం లేకపోలేదు. వ్యవసాయ కార్మికులే కాదు, కర్టెన్ వెనుక పెద్దవాళ్ళు ఉండవచ్చు. ఉన్నారని అనిపిస్తుంది కూడా. అందువల్ల సిబిసిఐడికి అప్పగించడం జరిగింది. డైరెక్టర్ ఆఫ్ మైన్స్ అండ్ జియాలజీ కాకుండా కలెక్టరు గారిని కూడా జోడించి దీని విచారణకు పంపించడం జరిగింది. అక్కడ పోలీసు, రెవిన్యూ అధికారుల సహాయంతో మైనింగు డిపార్టుమెంటువారు తగు చర్యలు తీసుకొనడానికి సిద్ధపడ్డారు. ఇప్పుడు 23 మైనింగు లీజ్‌లు కోరండంకు ఇచ్చి ఉంటే 1987లో యాక్టుకు వచ్చిన సవరణల ఫలితంగా 20 లీజులు రద్దు అయిపోయినాయి. వాళ్ళు సంవత్సరానికి మించి మినరల్ వెల్యూ టాప్

చేయలేదు. వారు పన్నులు కట్టలేదు. గవర్నమెంటుకు సంబంధించి 20 లీజులు ఇచ్చి ఉంటే 11 లీజులు రద్దు అయినాయి. ఇప్పుడు నేను ఆఫర్ చేస్తున్నాను. ఎవర్నైనా ఎంటర్ ప్రెన్యూర్స్ ముందుకు వచ్చి లీజుకు అడిగితే 745 ఎకరాలు – గవర్నమెంటు భూమి 350 ఎకరాలు, పట్టాభూమి 395 ఎకరాలు ఉంది. పట్టా భూమి అయితే ఆ ఆసామీకి కాని వారి అనుమతి పొందినవారికి కాని మైనింగు లీజు ఇవ్వడానికి సిద్ధంగా ఉన్నాము. గవర్నమెంటు భూమి అయితే ఎవర్నైనా ముందుకు వస్తే వారికి ఇవ్వడానికి సిద్ధంగా ఉన్నాము. కటింగ్ అండ్ పాలిషింగ్ యూనిట్సును కూడా పెట్టడానికి ఎంకరేజ్ చేస్తున్నాము. పోస్టల్ డిపార్టుమెంటువారిని కూడా కోరాము. ఏ పరిస్థితులలో కూడా జైపూర్‌కు కాని హైదరాబాదుకు కాని పార్సిల్సు ద్వారా పోస్టు మాస్టర్ దగ్గరకు కాని ఖమ్మం పోస్టుమాస్టర్ దగ్గరకు కాని తెచ్చి కోరడం, గార్నెటు ఖనిజాలు ఎగుమతి చేయడానికి ఇస్తే నిరాకరించమని కోరాము. అయినా కూడా శ్రీ వెంకటేశ్వరరావుగారు ఇంకా పోస్టల్ అథారిటీస్ ఆ పార్సిల్సు స్వీకరిస్తున్నట్లుగా డాక్యుమెంటరీ ఎవిడెన్సు తన దగ్గర ఉన్నట్లుగా చెబుతున్నారు. అది నాకు పాస్ ఆన్‌చేస్తే మళ్లీ పోస్టుమాస్టర్ జనరల్‌కే వ్రాయడం జరుగుతుంది. ఇప్పుడు ఎవర్నైనా మైనింగు లీజు తీసుకునేవారు ముందుకు వస్తే ఇస్తాము. దీనివల్ల అరికట్టడానికి వీలుంటుంది. గవర్నమెంటుకు పన్నుల రూపంలో ఆర్థికంగా ఉపయోగం ఉంటుందనికూడా నేను మనవిచేస్తున్నాను.

శ్రీ డి. శివరామరాజు:– అధ్యక్షా, ఇప్పుడు తీసుకోబోయే చర్య గురించి మంత్రిగారు వివరంగా చెప్పారు. లీజులు రద్దు అయినాయని అన్నారు. అయినా అక్కడ వారు కార్యకలాపాలు చేస్తున్నారు. ఆ వ్యక్తుల పేర్లు చెప్పండి. ఇది లక్షల, కోట్ల రూపాయలకు సంబంధించిన వ్యవహారం. ఇప్పటివరకు జరిగిన దానికి ఏమి చర్యలు తీసుకొంటున్నారు.

శ్రీ నల్లపరెడ్డి శ్రీనివాసులురెడ్డి:– అక్కడక్కడ దొరుకుతూ ఉంటాయి కాని ఆ భూమి అంతా లభ్యం కావు. ఎప్పుడో ఎవరో వచ్చి ఎత్తుకొనిపోతే అక్కడనే కాపలా ఉండడానికి పోలీసుకు కాని రెవెన్యూ శాఖకు కాని సాధ్యపడడం లేదు. ఇప్పుడు జరిగిపోయిన దానిమీద విస్తృతమైన విచారణ జరపడానికి ఆ వ్యక్తులు ఎవరు, దీని వెనుక ఎవరు ఉన్నారు, ఎవరి అదృశ్య హస్తం ఉంది అనేది కనుక్కోవడానికి ఇదంతా సిబిసిఐడికి రిఫర్ చేసాము. ఖచ్చితంగా తగిన చర్యలు తీసుకొనడానికి ప్రయత్నం చేస్తాము. ఇక ముందు ఇటువంటిది జరుగకుండా పోవాలంటే ఈ భూమి ఈవిధంగా గాలికి వదలివేయకుండా ఎవర్నైనా అడిగితే, అర్హులైతే లీజుకు ఇవ్వడానికి సిద్ధంగా ఉన్నామని మనవి చేస్తున్నాను.

00 శ్రీ సిహెచ్. విఠల్‌రెడ్డి:– ఖమ్మంజిల్లా కొణిజేటి ప్రాంతంలో పదకొండు ఎకరాలు లీజుకు తీసుకున్నారు. దానిని ఆధారం చేసుకుని వేరే ప్రాంతాలలో ఎక్కడెక్కడైతే విలువైన రాళ్ళు ఉన్నాయో వాటిని తీసుకొంటున్నారు. ఆ రాళ్లతో వజ్రాలు తయారవుతాయి. అక్కడ కలెక్టరుకూడా ఇట్లా జరుగుతున్నదని ఒప్పుకున్నారు. ఆ పదకొండు ఎకరాలను లీజును చూపించి ఇతర ప్రాంతాలనుంచి విలువైన రాళ్లను తీసుకుని స్మగ్లింగ్ చేస్తున్నారు కాబట్టి ఆ లీజును రద్దుచేసి, ఈ అక్రమ వ్యాపారాన్ని అరికడ్తారా?

శ్రీ నల్లపరెడ్డి శ్రీనివాసులురెడ్డి:– ఇల్లీగల్‌గా ఈ స్మగ్లింగ్ ఎవరు చేసినా దానిపై చర్య తీసుకోడానికి సిద్ధంగా ఉంటాము. ఇక భూమి లీజ్ తీసుకుని ప్రక్క భూమిలోని

మినరల్స్‌ను ట్యాప్ చేయడం తప్పు అవుతుంది – దానిమీద కూడా చర్య తీసుకోవడం జరుగుతుంది. ఇది చేయాలంటే మొత్తం 760 ఎకరాలు లీజుకు ఆఫర్ ఇవ్వడానికి సిద్ధంగా ఉన్నాము. దీనివల్ల వ్యక్తులు ఉపయోగపడ్డారు. ప్రభుత్వము కూడా ఉపయోగ పడ్తుంది. ఇల్లీగల్ ట్యాపింగ్‌ను అరికట్టే స్థితి ఉంటుంది.

శ్రీ సిహెచ్. విఠల్‌రెడ్డి :– ఆ పదకొండు ఎకరాలు లీజ్ తీసుకున్న వ్యక్తి పేరు చెప్పండి.

శ్రీ నల్లపరెడ్డి శ్రీనివాసులురెడ్డి:– మూడు ఉన్నాయి. కొరండం గురించి చెప్పాను. ఇతరచోట్ల చేస్తున్నారంటే, అన్నీ విచారించడానికి సి.బి.సి.ఐ.డి.కి రిఫర్ చేసాము.

శ్రీ బి. వెంకటేశ్వరరావు:– తనికెళ్ల దగ్గర ముక్కిడిగుట్ట సర్వే నెం. 73 లో 173 ఎకరాలు ఉంది. దాని దగ్గర 11 ఎకరాలు లీజు తీసుకుని ఆ గుట్ట త్రవ్వుతున్నారు. మార్గవోన్ అనే లేడీ పేరుమీద ఆ లీజు ఉంది.

శ్రీ నల్లపరెడ్డి శ్రీనివాసులురెడ్డి:– 1987లో వచ్చిన సవరణల ప్రకారం ఒక సంవత్సరం మినరల్స్ ట్యాప్‌చేయకపోతే క్యాన్సిల్ అవుతుంది. ఆ పదకొండు ఎకరాల కేసు వివరాలు కూడా నాకు అందిస్తే దానిమీద కూడా విచారణ చేయిస్తాము.

శ్రీ బి. బాల్‌రెడ్డి:– ప్రభుత్వ సంస్థగా మినరల్ డెవలప్‌మెంటు కార్పొరేషన్ పని చేస్తున్నది. ఆ గనులలో పనిచేసే వారికి పని లేకుండా ఉంది. కోట్ల రూపాయల విలువ చేసే గనులు ఉంటే వారిచేత ఎందుకు పని చేయించుకోవడం లేదు. నేను ఆ కార్మిక సంఘం అధ్యక్షుడిగా మీకు మెమోరాండం ఇవ్వడం జరిగింది. వారిని పనిలేకుండా ఎందుకు చేస్తున్నారు?

శ్రీ నల్లపరెడ్డి శ్రీనివాసులురెడ్డి:– మినరల్ కార్పొరేషన్‌కు ఇచ్చిన ప్రభుత్వ భూమినే – కొద్ది పట్టా భూములనే వారు ట్యాప్ చేయలేకుండా ఉన్నారు. ఇంకా ఇస్తే ఏమి ఉపయోగం ఉంటుంది? నేను ఆఫర్ చేస్తున్నాను – ప్రైవేట్ ఎంటర్‌ప్రెన్యూయర్స్ ముందుకు రండి. ఇస్తాము అని ఆహ్వానిస్తున్నాను ఈ వేదిక నుంచి.

మిస్టర్ స్పీకర్:– ప్రశ్నలు – వాగ్రూప సమాధానములు ముగిసినవి.

ముఖ్యమంత్రి ప్రకటన:
నక్సలైట్ల సమస్యపై

Mr. Speaker:- I have received a notice from the Hon'ble Chief Minister. He is going to make a statement.

Dr. M.Channa Reddy:- Sir. Naxalite problem has been the in our State for more than two decades, as we have in some other States in this country. The then Governments have been taking steps to contain it, but not with any amount of success. Measures taken, which according to the common man, appear to be repressive, harsh and illegal. With the result, there was growing amount of adverse public opinion developing in the State. The State was, therefore, found losing its credibility with the Naxalites on one hand and the people on the other. 10-20 ఉ.

In the last four months, the State Government gathered views from different cross sections of the people besides the administrative machinery as to the manner of containing extremist activities in the Sate, consistent with the right to freedom of expression of views, organisation and provision of justice to those arrested for extremist activities. The State Government after considerable deliberation decided that no under-trial prisoner be kept in a jail, except as provided for under the Law. Government accordingly arranged not to contest the applications for release on bail where the under-trial prisoners had been injails for long spells without trial.

The Government also permitted the organisers of movement connected with the civil deliberated and also the extremists to have public meetings or demonstrators within the four corners of Law. It has been and is the intention of the Government that there shall be no hurdles, whatsoever, to any lawful activity of any persons or groups of persons in the State.

The policy has paid good dividends. There were 20 murders, one decoity and 88 other offences in the first quarter of 1990, compared to 33 murders, one dacoity and 82 other offences in the first quarter of 1989.

Unfortunately, it has been noticed, of late, that some persons claiming to be groups of extremists in some districts, have been forcibly collecting funds from the villagers and forcing them to provide lorries and other modes of transport, full with fuel and without payment of hire, for transport of people for the meetings convened by them. The local Sarpanchas and others are being forced to arrange for

people to be taken in lorries and other modes of transport to the said meetings.

There are also reports that the alleged extremists have been holding so called Praja Courts in the name of settlement of local disputes, collecting exhorbitant amounts of money. It amounts to taking law into their hands for private gain and with a view of harassing the local people.

While the Government have utmost sympathy and consideration for those who have strayed into wrong ways of life with a view of bringing them into the main stream of the society, let it be clear that it will not be a silent spectator to unlawful activity perpetrated by them in any manner or in any name. Government have taken notice of a statement appearing in the Indian Express and the Andhra Prabha on 2nd April 1990 to the effect that the Peoples War Group leadership has decided to suspend its violent activities including the Kidnapping of the elected representatives, burning of buses and other public property in view of the assurance of the State Government to restore democratic processes in the State.

It is unfortunate that while the State Government have restored democratic processes down the line, upto the grass-roots level and allowed all the under-trial extremist prisoners to be released on bail according to the process of Law, permitted them to go over-ground and involve themselves in political activity permited under the Law, the groups of extremists, possibly without any control from the Peoples War Group leadership, have been involving in totally illegal, anti-people and undemocratic activities. The Government have, therefore, directed the Police Department to take stern

action to prevent forcible collection of money from people, forcible transport of people in lorries and other vehicles, dispensation of so called justice without sanction of Law. The curprits and those that violate law will be brought to book.

Simultaneously, the State Government propose to implement the Area Development Programme in the Districts where the extremist activity has percolalted down to the villages. Mostly these are the areas where tribals live in the forests and interior areas. Government of India have sanctioned a Special Tribal Development Plan of Rs.65 crores. The amount earmarked for 1990-1991 under this Plan, the amount available under the Tribal Sub-Plan and the provisions of different Departments will be utilised for integrated development of tribal areas.

Any effort on the part of the Government to contain extremist violence and harassment of the people is necessarily to involve the support of the local people. Unless the local people from the village co-operative with the local authorities containment of extremism cannot completely secured. It is for the local people to cooperate with the local authorities, including Police, give complaints of harassment by the alleged extremists and work together with the Police and the Local administration to bring the culprits to book. There is to be sustained effort on the part of all to ensure that law and order is maintained.

I take this opportunity to appeal to all the Political parties and their workers and constructive organisations as Sarvodaya etc. to organise a mass movement in the villages and the towns to counter the extremist violence and their harassment in an organised manner.

I would however reiterate my conviction that all problems can be solved across the table and democracy can be reiterated my invitation to all the groups of the Naxalites for talks and ultimately for their coming into national social and democratic mainstream in the country.

Mr. Speaker:- Anything, Floor Leaders?

శ్రీ ఎం. రఘుమారెడ్డి (నల్గొండ):- మా పార్టీ తరఫున వీరభద్రరావుగారు మాట్లాడుతారు.

Mr. Speaker:- Either of you whether Mr. Raghuma Reddy or Mr. Rama Rao Garu.

(యింటరప్షన్)

I will call Mr. Nageswara Rao. ఈ ఇద్దరిలో యెవరు అని అంటే ప్రియారిటీ బేసిస్.

శ్రీ పి. నాగేశ్వరరావు:- అధ్యక్షా, యీ సమస్య చాలా సున్నితమైనది. రాష్ట్రం ఎదుర్కొన్నటువంటి .....

శ్రీ జి. ముద్దుకృష్ణమనాయుడు:- మాది మెయిన్ పార్టీ కదా.....

Mr. Speaker:- He is an M.L.A., The Nominee of the Floor Leader will come next. In this order he will not come. Your Nominee will be given chance.

శ్రీ డి. శివరామరాజు:- పార్టీకి ఒకరు అని అన్నారు. మాది పెద్ద పార్టీ....

Mr. Speaker:- Floor leader ofr the Deputy leader- if he raises, I have no objection. do not break the traditions. మీరు కూర్చోండి. Floor leader or the Deputy leader, I have no objectin. I will call your nominee, M.L.A. after the floor leaders are over.

Sri N.T. Rama Rao (Hindupur):- Mr. Ashoka Gajapathi Raju has taken permission.

మిస్టర్ స్పీకర్:- తమరు చెబితే అభ్యంతరం లేదు. ముగ్గురు డెప్యూటీ లీడర్స్‌లో యెవరో ఒకరు చెప్పినా అభ్యంతరం లేదు. సాంప్రదాయం యేమిటంటే తమరు హౌస్‌లో ఉన్నప్పుడు మీరే చెప్పడం భావ్యం.

Sri N.T. Rama Rao:- He has taken permission. He is the Deputy Leader of the Party.

మిస్టర్ స్పీకర్:- మీరు లేనప్పుడు డెప్యూటీ లీడరు.....

Sri N.T. Rama Rao:- That is all right. He has taken p permission.

Mr. Speaker:- Yes.

Sri N.T. Rama Rao:- I am sorry.

Sri P. Ashoka Gajapathi Raju:- First of all, this is a very delicate problem. Till now, Government has always been demonstrating a confused stand, particularly the policy was publicly growled and privately cringed. With this statement of the Hon'ble Chief Minister, nothing has been very well; nothing has become clear from the Government; it has required more clarity because in this confused state, the situation being what it is in the field-in fact, there is no Government in eight districts. The situation is bad. It is not only a law and order problem, it is a political problem, it is a social problem; they are all clubbed together it is a rule of the gun in many places. In certain instances which they are committing and which the Government is doing, no policy is coming clear. It is necessary that the Government comesforth with a clear statement as to what its stand is, how it proposes to remove people from those movement who come out and how it rehabilitates them - all these points are there. On nothing, the Government have spoken. This is necessary and this should be done.

Mr. Speaker:- There is an appeal to the Political Parties in the Hon'ble Chief Minister's Statement. Do you want to say anything in response to the appeal made by the Chief Minister?

Sri P. Ashoka Gajapathi Raju:- We are a democratic party We would like to have democracy restored completely and totally in our State, for which it is necessary that the Government comes forward with proper statement and make things clear to us also as to what they are up to and what they intended to do.

శ్రీ పి. నాగేశ్వరరావు:- అధ్యక్షా, ఇది సున్నితమయిన సమస్య అని యిందాక చెప్పినాను. బహిరంగంగా చర్చలు చేసే విషయం అంత మంచిది కాదు. అయినా ముఖ్యమంత్రిగారు యీ మధ్యకాలంలో యీ 4 నెలల కాలంలో తీసుకున్న చర్యలు సమీక్ష చేస్తూ, జాతీయ జీవనస్రవంతిలోనికి యీ తీవ్రవాదులను తీసుకుని రావాలని చేసేటటువంటి ప్రయత్నానికి మా పూర్తి తోడ్పాటు యెల్లప్పుడూ ఉంటుంది. గతంలో చెప్పినాము. ఇప్పుడు కూడా చెబుతున్నాము. శాంతిభద్రతలు పరిరక్షణ బాధ్యత కాకుండా సాంఘికంగా, రాజకీయంగా ప్రజలందరినీ యిన్వాల్వ్‌చేసి యెవరయితే తప్పుడు మార్గానికి పోతున్నారో

వారిని సరియైన మార్గానికి తీసుకుని వచ్చి యీ దేశ పునర్నిర్మాణంలో, యీ రాష్ట్ర పునర్నిర్మాణంలో అంతర్భాగంగా చేయడానికి మనము చిత్తశుద్ధితో ప్రయత్నం చేయాలి. ఓర్పు, సహనం అవసరం. కొన్ని జిల్లాల్లో శాంతిభద్రతలను కాపాడే యంత్రాంగం నిర్వీర్యంగా కనపడుతోంది. కొన్నిచోట్ల ప్రభుత్వం యిచ్చిన రాయితీలు ఉపయోగించుకుని వారి కార్యకలాపాలు మరింత పెంచేందుకు ప్రయత్నం చేస్తున్నారు. మూవ్‌మెంట్‌లో ఒక స్పర్థ వచ్చినట్లు భావిస్తున్నారు. ఇది తాత్కాలికం కావచ్చు. అయినా ప్రభుత్వపరంగా యీ రూ. 65 కోట్లు యీ గిరిజన, వెనుకబడిన ప్రాంతాలలో చిత్తశుద్ధితో ఖర్చుపెట్టడం ద్వారా అట్లాగే రిప్రెజెల్స్‌తో కాకుండా మానవతా దృక్పథంతో వదిలిపెట్టిన ఖైదీలు సరియైన మార్గానికి రావడానికి ప్రయత్నం చేయాలి. మనమంతా విజ్ఞప్తి చేయాలి. అట్లాగే శాంతి భద్రతల పరిరక్షణ దృష్టిలో పెట్టుకోవాలి. అది సి.ఎం.గారి స్టేటుమెంటులో ఉందని భావిస్తున్నాను. ఏది ఏమైనా మనము అన్ని కోణాలనుంచి యెప్పటికప్పుడు పరిశీలన చేసి అదుపు తెచ్చుకుంటూ కావలసిన అన్ని చర్యలు తీసుకోవడములో రాష్ట్రప్రభుత్వానికి ప్రతిపక్షాలన్నీ సహకరించాలి. రాష్ట్రం కాలిపోతూ ఉంటే యెవరూ సంతోషించవలసిన అవసరం లేదు. శాంతిభద్రతల పరిరక్షణ చూడవలసిన అవసరం ఉంది. కొన్ని ప్రాంతాలలో ముఖ్యమంత్రిగారు చెప్పినట్లు యిబ్బందికరంగా ఉంటున్నది. కారణం లారీలు అడిగితే ట్రాన్స్‌పోర్టేషన్ భయం. పాయింట్ ఆఫ్ గన్‌తో బెదిరించి చేసేటటువంటి విల్‌ఫుల్‌గా కాకుండా చేసే పరిస్థితి ఉంది. ప్రజలకు మనము ధైర్యం యివ్వడానికి అట్లాగే వారిని రాజకీయంగా చైతన్యవంతులను చేయడానికి యీ ఉగ్రవాదులు వారి కార్యకలాపాలు కొనసాగిస్తూ ఉంటే సమాజంలో వారికి ఉండే స్థానాన్ని ప్రజలద్వారా గుర్తింపు చేయడానికి చేసే ప్రయత్నం మా పార్టీకూడా చేస్తుంది. భవిష్యత్తులో కూడా చేయడం జరుగుతుంది. ప్రభుత్వపరంగా యీ మంచి చర్య తీసుకున్నప్పుడు బలపరుస్తాము. ఒకవేళ వారు తీసుకున్న చర్యలు మూలంగా కష్టాలు, నష్టాలు వస్తే భవిష్యత్తులో అరమరికలు లేకుండా చెబుతాము. ఇప్పటివరకు మంచి ఫలితాలు మనము ఆశించినంతగా రాలేదు. దీనిని పరిశీలనలోనికి తీసుకోవాలని ముఖ్యమంత్రి గారిని కోరుతున్నాను. భవిష్యత్తులో దీనికి కావలసిన అన్ని చర్యలు వారు తీసుకుంటారని ఆశిస్తున్నాను.

శ్రీ బి. వెంకటేశ్వరరావు (మధిర):– అధ్యక్షా, మా తోటి సభ్యులు వెలిబుచ్చినట్లు యిది సున్నితమైన సమస్య. దీనితోపాటు యీ సమస్యను బాధ్యతాయుతంగా తీసుకొని దీనిని అదుపులోకి తీసుకోవలసిన అవసరం ఉంది. ముఖ్యంగా సామాజికంగా, ఆర్థికంగా, రాజకీయంగా వెనుకబడిన ప్రజలను ఉద్ధరించాలనే పేరుతో ప్రారంభం అయినట్లు యీ నక్సల్‌బరీ ఉద్యమం యీ దారితప్పిన వర్గశత్రు నిర్మూలన పేరుతో వ్యక్తిగత హత్యలు చేయడం మార్క్సిజం, లెనినిజం కాదు. సరే, యిది 20 సంవత్సరాలుగా సాగుతున్న 10
కొలిమి. దీనికి పరిష్కార మార్గము కనపడడం లేదు. ప్రభుత్వము వైపు నుంచి – అప్పటి ఉ.
ప్రభుత్వము గాని, మధ్యలో ఉన్న ప్రభుత్వము కాని, ఈనాడు ఉన్న ప్రభుత్వము కాని స్వయంగా ఈ సమస్యల విషయంలో ఏనాడు శ్రద్ధ తీసుకోలేదు. ఈ సమస్యల పరిష్కారములో ప్రభుత్వము నిర్దుష్టమైన చర్యలు తీసుకోవలసిన అవసరం ఉంది. శాంతిభద్రతల పేరుతో బూటకపు ఎన్‌కౌంటర్లు, యిదివరకే ఉన్న చట్టాలను కఠినంగా అమలు చేయడంలో, కల్లోలిత ప్రాంతాలుగా ప్రకటించడం, విచారణ లేకుండా సంవత్సరాల తరబడి నిర్బంధించడం అనే పద్ధతులు మంచివికావని మా పార్టీ మొదటి నుంచి చెబుతూనే ఉంది. నక్సలైట్లు కూడా వారికి వ్యతిరేకం అయిన వారిని రాజకీయంగా హత్య చేయడం అనే పాలసీ కూడా మేము అంగీకరించడం లేదు. లెనినిజం, మార్క్సిజం సిద్ధాంతం కూడా

అంగీకరించదు. గత ప్రభుత్వము పరిష్కారము చేయడానికి కొంత ప్రయత్నం చేసింది. ఈ ప్రభుత్వము కూడా కొంతవరకు వారివిషయంలో బూటకపు ఎన్‌కౌంటర్లు ఆపు చేయించడం, దీర్ఘకాలంగా ఉన్నటువంటి వారిని జైళ్లనుంచి విడుదల చేయడం, వారి విధానాలను ప్రచారం చేసుకోవడానికి అవకాశం కల్పించడం అనే మంచి చర్యలు తీసుకున్నారు. ఈ మంచి చర్యలు తీసుకున్నందుకు ప్రభుత్వాన్ని నేను అభినందిస్తున్నాను. మీరు ఒకవైపే చేశారు. రెండవవైపు నుంచి వచ్చిన ఫలితం ఏమిటి? వారి నుంచి మీరు ఏరకమైన హామీలు గాని, వారితో ఏరకమైన సంప్రదింపులు గాని చేయలేదు. వారినుంచి ఎటువంటి హామీలు లేకపోవడం వలన ఈనాడు రాష్ట్రములో శాంతిభద్రతలు పరిస్థితి డిటరియొరేట్ అయినదని చెప్పక తప్పదు. ఆరు, ఏడు జిల్లాలలో లా అండ్ ఆర్డరు పరిస్థితి బాగా క్షీణించింది. ముఖ్యమంత్రిగారికి తెలుసు. పత్రికలలో వస్తున్నవి. ముఖ్యమంత్రిగారి నుద్దేశించి వారి నాయకులు చేసిన ప్రకటనలు తీసుకున్న చర్యలు గురించి పత్రికలలో వ్రాసినవి మనం చూస్తున్నాము. ప్రభుత్వం తీసుకున్న చర్యల వలన సాధించింది ఏమిటి? వారి బెదిరింపులు గురించి ఏకరువు పెట్టదలచుకోలేదు. పోలీసు యంత్రాగం ప్రభుత్వము తీసుకున్న చర్యల వలన నిర్వీర్యము అయిపోతున్నది. పోలీసు యంత్రాంగం చూస్తూ ఊరుకునే పరిస్థితి ఏర్పడింది. దీనికి ప్రధాన కారణం ముఖ్యమంత్రిగారు. ఆ విధంగా నేను అనడం లేదు. పత్రికలలో వచ్చినది. అట్లాంటి చర్యలు తీసుకున్నారు. పోలీసు యంత్రాంగం నిర్వీర్యమైయిన విషయం వాస్తవం. శాంతిభద్రతలను కాపాడే విషయంలో మా పార్టీ ప్రభుత్వంతో పూర్తిగా సహకరిస్తుంది. రెండువైపులా కూడా శాంతిభద్రతలను కాపాడే బాధ్యత పరిరక్షించవలసిన బాధ్యత ఉంది. వారి చేతుల్లోకి తీసుకోవడానికి ప్రభుత్వం వారికి అవకాశం కల్పించడం మంచిది కాదు. విచారణ లేకుండా నిర్భందములో ఉన్నటువంటి దీర్ఘకాలంగా జైళ్లలో ఉన్నటువంటి వారిని విడుదల చేయడం, ఎన్‌కౌంటర్లు లేకుండా చేయడం మొదలైన చర్యలు తీసుకోవడం బాగానే ఉంది. ఏజెన్సీ ఏరియాలో ఉన్నటువంటి గిరిజనుల, వారియొక్క ఆర్థిక వెనుకబాటుతనాన్ని సరిదిద్దడానికి, ముఖ్యంగా వారి సమస్యలను తీసుకుని వారిని దోపిడీదార్ల నుంచి రక్షించడానికి వేరు చర్యలు తీసుకుంటూ ఉంటే – ప్రభుత్వం ఏజెన్సీ ఏరియాలో ఉన్న గిరిజన, హరిజన, వెనుకబడిన వర్గాలవారు గురించి తీసుకున్న సంక్షేమ కార్యక్రమాలు ఏమాత్రం సంతృప్తికరంగా లేవు. ఈ డిమాండ్సు మీదనే నిన్ననే చాలామంది గౌరవసభ్యులు చెప్పారు. 65 కోట్ల రూపాయలు ఆ ప్రాంతము మీద ఖర్చు పెడతామని చెప్పారు. ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రభుత్వము చేపట్టే కార్యక్రమాలలో అక్కడున్నటువంటి ప్రజలయొక్క ప్రత్యక్ష పాత్ర ఆ కార్యక్రమాల అమలులో ఉండాలి. గిరిజన ప్రజలను కాన్ఫిడెన్సులోకి తీసుకోవాలి. అక్కడున్నటువంటి ప్రజా ప్రతినిధులను కాన్ఫిడెన్సులోకి తీసుకోవాలి. మీరు యిట్లాంటి పద్ధతులు అవలంబిస్తే తప్ప లేకపోతే డబ్బు దుర్వినియోగం అవుతుందని ముఖ్యమంత్రిగారికి విజ్ఞప్తి చేస్తూ ప్రభుత్వం రెండువైపులా సమతూకంలో వ్యవహరించాలని కోరుతున్నాను. శాంతిభద్రతల విషయంలో – వారి చేతుల్లోకి తీసుకోవడం అనే పద్ధతి సరియైన పద్ధతి కాదని మనవి చేస్తున్నాను.

శ్రీ సిహెచ్. విద్యాసాగరరావు:– అధ్యక్షా, చాలా రోజుల నుంచి ముఖ్యమంత్రి గారిని, వీరి విషయంలో స్టేటుమెంటు యివ్వవలసిందిగా రూలు 304 రూపంలోను, లేక షార్ట్ వన్ అవర్ డిస్కషన్ ద్వారానో గతములో ఈ సమస్యను తీసుకోవాలని కోరిన సంగతి తమరికి తెలుసు. నక్సలైట్ల విషయంలో రాష్ట్రప్రభుత్వం నియమించిన సబ్‌కమిటీ రిపోర్టు వస్తుందని ఆశించాము. ఆ రిపోర్టుకు బదులుగా ఈ రోజున ముఖ్యమంత్రిగారు స్టేటుమెంటు చేసినారు. ఆ రిపోర్టు బయటకు రాలేదు అంటే సబ్ కమిటీలోను

ప్రభుత్వములో ఉండే వైరుధ్యము ఉందని అనుకున్నాను. రాజీవ్‌గాంధీ గారు మన రాష్ట్రానికి రావడం, కొంతమంది కాంగ్రెసు నాయకులు రాష్ట్రములో శాంతిభద్రతలు క్షీణిస్తున్నాయనే విషయాన్ని వారి దృష్టికి తీసుకుని రావడం, దాని ఫలితమే ఈ స్టేటుమెంటు అని నేను భావిస్తున్నాను. వాస్తవాలు ఎట్లాగు ఉన్నప్పటికి – నక్సలైట్ల సమస్య ముఖ్యమంత్రిగారు కోరేది కాదు, ప్రతిపక్షాలు కోరేది కాదు. మొత్తం దేశం అంతా నక్సలైట్ల సమస్య గురించి పరిష్కార మార్గాన్ని కోరుతున్నది. నక్సలైట్ల సమస్యలకు పరిష్కార మార్గము కనుగొనడంలో అందరి సహాయ, సహకారాలు రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి ఉండవలసిన అవసరం ఉంది. గతములో చెన్నారెడ్డిగారు ముఖ్యమంత్రిగా ఉన్నప్పటినుంచీ ఈ సమస్య ఉంది. శాంతిభద్రతల విషయంలో నక్సలైట్లను అణచి వేయడం కేవలం పోలీసువారు విఫలం చెందినా – వారి గురించి రాజకీయ పరిష్కారానికి ముఖ్యమంత్రిగారు రావడంలో ఎట్లాంటి తప్పు లేదు. హర్షిస్తున్నాము. రాజకీయ పరిష్కారానికి చర్చలు జరపడంలో తప్పు ఏమీ లేదు. అట్లాగు అని వారు ఆయుధాలు విసర్జించి ఉంటే బాగుండేది. అట్లా కాకుండా నక్సలైట్లు ప్రభుత్వం మీద కొన్ని కండిషన్సు పెట్టి యిది మీ టార్గెట్ అని కొన్ని కండిషన్సు పెట్టడము, అట్లాగే ప్రభుత్వము నక్సలైట్స్‌మీద ఏమీ కండిషన్సు పెట్టకపోవడంవలన ప్రభుత్వము అస్తవ్యస్తమైంది. విఫలమైంది. శాంతిభద్రతల సమస్యకు పరిష్కారం అనేది ... It must be the duty of the Government. అది డ్యూటీ కాదు, అది ప్రభుత్వ పాలసీ అని పొరబాటు చేసిందని మనవి చేస్తున్నాను. లా అండ్ ఆర్డరు, సోషియో ఎకనమిక్ ప్రాబ్లము ఈ రెండూ సమాంతరపరమైనవి. ఎవరినైనా ఎం.ఎల్.ఏ.ను కిడ్నేప్ చేస్తే అప్పుడు లా అండ్ ఆర్డరు ప్రాబ్లెము అంటారు. లేకపోతే సోషియో ఎకనమిక్ ప్రాబ్లము అంటారు. ప్రభుత్వము నక్సలైట్లను విచ్చలవిడిగా విడిచిపెట్టినందువలన ఆదిలాబాదు జిల్లాలోని, నిజాంబాదు జిల్లాలోని పండ్లతోటలు నాశనము చేసి అందరికీ పంచిపెడుతున్నారు. కేంద్ర, మండల స్థాయిలో డబ్బులు వసూలు చేస్తున్నారు విపరీతంగా. ముఖ్యమంత్రిగారి చర్యలవలన పోలీసువారు కన్‌ఫ్యూజనులో పడ్డారు. లారీలు మొదలైనవి ఉపయోగించు కుంటున్నారు. వేలాది రూపాయలు వసూలు చేస్తున్నారు. నీవు 20 వేలు రూపాయలు ఇవ్వాలి. నీవు 50 వేలు రూపాయలు యివ్వాలి అని గ్రామాలలో ఇంపోజ్ చేస్తున్నారు. దీనికంతటికి కారణం – ముఖ్యమంత్రి గారు తీసుకున్న చర్యలవలన – పోలీసువారు ఏమీ చేయలేకపోతున్నారు. రాష్ట్రములో లా అండ్ ఆర్డరు లేకుండా పోయినది. ముఖ్యమంత్రిగారు వారిమీద చర్యలు తీసుకుంటున్నారా? యిదే కంటిన్యూ చేస్తున్నారా? యిప్పటికే పోలీసు ఆఫీసర్లు కన్‌ఫ్యూజనులో ఉన్నారు.

Mr. Speaker:- Try to answer the main points. It is an appeal to the Political parties. You are one of them.

శ్రీ సిహెచ్. విద్యాసాగరరావు:– నక్సలైట్ల వయొలెన్స్ ఎదుర్కోవడానికి అఖిలభారత స్థాయిలో, జిల్లా స్థాయిలో, గ్రామస్థాయిలో కమిటీలు ఏర్పాటు చేయాలి. యిప్పుడు ఏర్పాటు చేస్తామంటున్నారు. ముందు అసలు గ్రామాలకు వచ్చి కాంగ్రెసు పార్టీ వారు నక్సలైట్లకు వ్యతిరేకంగా ప్రకటనలు చేయడానికి సిద్ధముగా ఉన్నారా? కేవలం యిక్కడ స్టేటుమెంటు యివ్వడం కాదు. ప్రజాస్వామ్య విధానంలో గ్రామాలలో వారి గురించి కార్యక్రమాలు తీసుకోవాలి. గ్రామాలలో తీసుకోవాలి. మేము ఈ పిలుపు గత రెండు సంవత్సరాలుగా యిస్తున్నాము. నక్సలైట్లు ఈనాడు విశృంఖలంగా ఉద్యమించారు.

ముఖ్యమంత్రిగారు స్టేట్‌మెంట్ ఇచ్చారు. పొలిటికల్ స్టేట్‌మెంట్ సొల్యూషన్ కావలెనని వాళ్ళు బాధ పడుతున్నారు. రేపు రాబోయే సమస్య ఏమిటంటే, కొన్ని బస్సు డిపోలలో కూడా నక్సలైట్స్ బస్సులను ఉపయోగించుకొంటున్నారు. ఎం.ఆర్.ఓ. ఆఫీసు నుండి రిజిష్టర్సు తీసుకొని పోతున్నారు. ఇటువంటి పరిస్థితులలో.....

మిస్టర్ స్పీకర్:– పది నిముషాల కంటే ఎక్కువయిపోయింది. రెండు నిముషాల్లో ముగించండి. బస్సు డిపోలలో దౌర్జన్యంగా – సుధాకరరావుగారు సలహా ఇచ్చారో లేదో.. కన్‌ఫయిన్ టు స్టేట్‌మెంట్.

శ్రీ సిహెచ్. విద్యాసాగరరావు:– ముఖ్యమంత్రిగారు స్టేట్‌మెంట్ ఇచ్చిన తరువాత, రేపు ఏమి జరుగబోతుందో ఈ స్టేట్‌మెంట్ వల్ల రాష్ట్రానికి ఉపయోగముంటుందా? అన్న ప్రశ్నను ఆలోచించవలసిన బాధ్యత నా మీదుంది, మీమీద కూడా ఉంది. రేపు ఈ స్టేట్‌మెంట్ వల్ల, ఎక్స్‌ట్రిమిస్ట్సు గాని, ఎవరయినా గానీ, వెపన్స్ పట్టుకొని వస్తే, పోలీసువారు వారిని అరెస్టు చేయగలరా? వాళ్ళు నాయనా నీ వెపన్స్ ఇమ్మని అంటే ఇస్తారా? నిజామాబాదులో కొన్నివేల విలువగల తుపాకులను మాకుకొని ఇమ్మని డిమాండు చేస్తున్నారు. గ్రామాల్లో ఇటువంటి పరిస్థితే ఉంది. దాన్ని ఏవిధంగా అరికట్టుతారో పోలీసులకు ఎటువంటి సలహాలు ఇచ్చారు. ఎన్‌కౌంటర్ వ్యవహారంవల్లనో పోలీసుల యొక్క రెప్రిషన్‌వల్లనో లేక టాడా ఆక్టుని ఇన్‌డిస్క్రిమినేట్‌గా ఉపయోగించడంవల్లనో జరగాలి కానీ లేకపోతే ఈ సమస్య పరిష్కారమవుతుందని నేను అనుకోవడం లేదు. శాంతి భద్రతలే కాదు, సోషియో ఎకనామిక్ కార్యక్రమాలు పటిష్టపరచేటందుకు పోలీసువారికి ఎటువంటి సలహాలు ఇస్తున్నారు. ముఖ్యమంత్రిగారు చెప్పిన దానిలో స్పష్టంగా లేదు. మరొకసారి పోలీసువారికి, సామాన్యులయొక్క, ప్రజాస్వామ్యం యొక్క హక్కులను పరిరక్షించే విషయంలో ఖచ్చితమైన డిటరెంట్ సూచనలను ఇచ్చే విషయంలో ముఖ్యమంత్రిగారు ఎస్యూరెన్స్ ఇవ్వాలని కోరుతున్నాను.

శ్రీ సి. నర్సిరెడ్డి:– అధ్యక్షా, తీవ్రవాద సమస్య పరిష్కారము మన రాష్ట్రములోనే కాదు. దేశవ్యాప్తంగా కూడా ఉన్నటువంటి సమస్య అనేది అందరికి తెలుసు. సమస్యలు వేరు వేరుగా వుండవచ్చు. కానీ మనరాష్ట్రములో వున్న తీవ్రవాద సమస్య దానికి పరిష్కారము కావాలని మనము అనుకొన్నప్పుడు కేవలం ఒక ప్రభుత్వంపైననే ఈ సమస్య పరిష్కారము చేసే బాధ్యత ఉందని, ప్రభుత్వము వారే చేయాలని అనుకొంటే, అది అంతో సమంజసము కాదని అనుకొంటున్నాను. ఇది అందరికి సంబంధించిన, అన్ని పార్టీలకు సంబంధించిన సమస్య. సర్వ జనానికి సంబంధించిన సమస్య. ఈ సమస్యను పరిష్కరించడంలో అవసరమైన సలహాలు ఇవ్వడానికి గాను, అందరితో చర్చించడంలో గాని, వారి సహకారము తీసుకోవడంలో గాని ఆ బాధ్యత ప్రభుత్వము మీదుంది. దానికి ప్రభుత్వము వారు ముందుకు వస్తున్నందుకు వారికి ధన్యవాదాలు వాస్తవంగా చెప్పక తప్పదు. అయినా ఈ స్టేట్‌మెంట్‌తో సమస్య పరిష్కారము అవుతుందని, రేపు శాంతిభద్రతలు నెలకొల్పబడుతాయని అనుకొంటే, అందులో ఏమాత్రం నిజాయితీ లేదు. అది సాధ్యమయ్యే విషయం కాదు. కేవలం స్టేట్‌మెంట్‌తో పరిష్కారము చేయలేము ఈ సమస్య ఎందుకు దిన దినం పెరిగిపోతున్నది? ఎందుకు ప్రజలు ఆకర్షింపబడుతున్నారు? ఎందుకు ప్రజలు నక్సలైట్స తరఫున వెళ్ళుతున్నారు? ఇది చాలా ముఖ్యమైన సమస్య. ఎంతవరకయితే లోతుకు వెళ్ళి, ఈ సమస్య పరిష్కారము కొరకు ప్రయత్నము చేయమో, అంతవరకు ఈ సమస్యకు పరిష్కార మార్గము కనుగొనగలుగుతామనే నమ్మకము నాకు లేదు. ముఖ్యంగా సోషియో

ఎకనామిక్ ప్రాబ్లం చాలా ముఖ్యమైంది. అంతేకాకుండా, ఆ ప్రాబ్లం సాల్వ్ చేయాలంటే, ఈ రోజు మనము సంపాదించుకొన్న స్వాతంత్ర్యము తరువాత కూడా సంపన్నులకు బీదలకు మధ్య అంతర్యము చాలా పెరిగి పోతున్నది. తీవ్రవాదంవైపు ప్రజలు ఆకర్షితు లవుతున్నారు. ఆకర్షితులను కాకుండా చేయాలంటే, ఆ అంతర్యమును తగ్గించడానికి ఏ ప్రభుత్వము కూడా ప్రయత్నం చేయడం లేదు. దీన్ని తగ్గించడానికి ఏ ప్రభుత్వమయినా కంకణము కట్టుకోడానికి పూనుకోరో, అంతవరకు ఈ సమస్య పరిష్కారము కాదని ఇది ప్రభుత్వము గమనించవలసిన అవసరం వుందని మనవి చేస్తున్నాను. గ్రామాల్లో చూస్తే, న్యాయాన్ని అందించడంలో మనము చాలా విఫలులమయ్యాము. పది ఇరవయి సంవత్సరాల నుండి గ్రామాల్లో నివసిస్తున్న పేద ప్రజానీకం వాదోపవాదాలలో పడి కోర్టుల చుట్టూ తిరుగుతూ ఉంటే, అర్థగంటలో పరిష్కారము చేసి న్యాయము చేకూరుస్తున్నారు. కనుక తప్పకుండా ప్రజలు ఆ వైపు ఆకర్షితులవుతారు. అయితే ఈ సమస్యలను ఏవిధంగా పరిష్కరించి, న్యాయాన్ని ఏవిధంగా అందించగలుగుతాము?

మిస్టర్ స్పీకర్:– త్వరగా పూర్తిచేయండి.

శ్రీ సి. నర్సిరెడ్డి:– వారిచ్చిన స్టేట్‌మెంట్ విషయంలో వారికి మా సహకారాన్ని అందించడంలో మాకు ఎలాంటి అభ్యంతరం లేదు. ఈ తీవ్రవాదాన్ని మేము బలపరచము. మా సహకారాన్ని అందించినంత మాత్రాన సరిపోదు. ప్రధానంగా, ఈ సమస్య పరిష్కారానికి అనుగుణ్యమైన నిర్ణయాలను తీసుకోవలసిన బాధ్యత ప్రభుత్వము మీద ఉంది. ఆ నిర్ణయాలు తీసుకొన్నప్పుడే ఈ సమస్యలు పరిష్కారమవుతాయి.

శ్రీ ఎం.టి. చౌహాన్:– ప్రతిపక్ష నాయకులు జటిలమైన సమస్యను గురించి మాట్లాడుతున్నప్పుడు గౌరవ ముఖ్యమంత్రిగారు వింటే సమాధానము చెప్పడానికి వీలు కలుగుతుంది. కాని వినకపోతే......

మిస్టర్ స్పీకర్:– మీరు అక్కడ కూర్చొని వింటున్నారో లేదో చూడలేరు. వారు వింటున్నారు. తప్పు ఆ విధంగా అనడం.

شری محمد امان اللہ خان :- جناب اسپیکر صاحب - ابھی عزت مآب چیف منسٹر صاحب نے نازک اور سماجی مسئلہ نکسلائیٹس کے تعلق سے بیان دیا ہے اور تین مہینے کے اعداد و شمار بتایا ہے - کس طریقہ سے گذشتہ ۳ مہینوں میں نتائج ظاہر ہوئے ہیں۔ حکومت نکسلائیٹس سے بات چیت کرنے کے تعلق سے جو اقدامات کر رہی ہے ہم اسکا خیر مقدم کرتے ہیں - یہ واقعی بات چیت کے ذریعہ حل نکالنے کا ایک اچھا طریقہ ہے - ڈیماکریسی میں ووٹ کے ذریعہ انقلاب لایا جاتا ہے گولیوں کے ذریعہ نہیں - یہی طریقہ پر ہماری پارٹی ایقان رکھتی ہے لیکن اسکے ساتھ ساتھ تقریباً ۲۰ سال سے کیوں اس تحریک کو طاقت مل رہی ہے - کیوں پڑھے لکھے انجینیرس ، ڈاکٹرس اور اسکالرس اس تحریک کی طرف جا رہے ہیں - آج یہ لوگ کیوں پڑھ لکھ کر بیروزگار ہیں - جسکی وجہ سے دہشت گردی اور نکسلزم کی طرف جا رہے ہیں اسلئے میں کہونگا کہ بات چیت کے ذریعہ اس مسئلہ کا حل نکالنا چاہئے - نکسلائیٹ کے تعلق سے ابھی ہمارے فاضل مقررین نے کہا کہ واقعی ۴۳ سال سے کوئی اڈمنسٹریشن نہیں رہا - پولیس کو (demoralise) کیا جا رہا ہے - موجودہ حکومت جو اقدامات کر رہی ہے میں سمجھتا ہوں کہ اس مسئلہ کو پولیٹیکل نہیں سمجھنا چاہئے بلکہ یہ ایک سماج اور سوسائیٹی کا مسئلہ ہے۔

اسمیں تمام پارٹیوں کو شریک کر کے صلاح و مشورہ کے ساتھ کام کرنا چاہئے۔
آج چیف منسٹر صاحب نے اپیل کی ہے کہ اس مسئلہ کے تعلق سے تمام سیاسی پارٹیوں کا تعاون چاہئے ہم ضرور ساتھ دینگے کیونکہ ہم جمہوریت پر ایقان رکھتے ہیں۔ نکسلائیٹ تحریک کو پولیس کے ظلم اور گولیوں کے ذریعہ روکا نہیں جاسکتا۔ پولیس معصوم لوگوں کو (Counter attack) کے ذریعہ مار ڈال رہی ہے جسکی وجہ سے ان لوگوں کو اور طاقت مل رہی ہے۔ میں گورنمنٹ سے درخواست کرتا ہوں کہ ایک درمیانی راستہ نکالتے ہوئے بات چیت کے ذریعہ اسکا حل نکالنا چاہئے۔

10.50 ఉ. శ్రీ ఎం. ఓంకార్:- అధ్యక్షా, ఒక వాస్తవం మాత్రం చెప్పాల్సిందే. నేను కూడ ఇండియన్ ఎక్స్‌ప్రెస్, ఆంధ్రప్రభలో ప్రకటన చూశాను. ఈవేళ ఉదయం కూడ ఇండియన్ ఎక్స్‌ప్రెస్‌లో చీఫ్ మినిష్టరుగారు ఒక స్టేటుమెంటు చెయ్యనున్నారని వార్తను కూడ చూశాను. నేను ఎదురు చూస్తున్నాను వస్తుందని. ఆ ప్రకటన చేసిన తరువాత ఆ ప్రకటన ఆత్మ సమర్థనకు పరవంచనకు తోడ్పడేదే తప్ప వాస్తవంగా పరిస్థితి పరిష్కరించేదానికి ఏమీ తోడ్పడదు. చెప్పడానికి బాధగా ఉంది. మమ్మలను సహకారము అడిగారు. సహకారము చేయడానికి ఏమీ ఇబ్బంది లేదు. మొదటి విషయం ఏమిటంటే, గత 20 ఏళ్ళలో పెరుగుదల ఎంత జరిగింది? ఈ మూడు నెలలలో పెరిగిన పెరుగుదల 20 ఏళ్ళతో సమానంగా జరిగింది. అది అసలు గమనిస్తున్నారా? తాము చేసిన విధానాలు సత్ఫలితాలు ఇచ్చినాయి అంటున్నారు. అవి సత్ఫలితాలు ఇవ్వడం లేదు. చాల దుష్ఫలితాలు కలగచేసినాయి అనేది వారు గుర్తించకుంటే ఇక అంతకన్న ఆత్మవంచనా, పరవంచనా ఇంక ఏమీ ఉండదు. మొదటిది. రెండవది గ్రామంలోనికి వెళ్ళాలి. చేయాలి అన్నారు. పబ్లిక్ ఓపీనియన్ తప్పని సరిగా కూడగట్టాలి. వాళ్ళని మీరు మన మెయిన్ స్ట్రీములోనికి, డెమొక్రటిక్ మెయిన్ స్ట్రీములోనికి రమ్మని ఆహ్వానిస్తున్నారు. చాల సంతోషం. మేమందరము కూడ అప్పీలు చేస్తాము. రావలసిందే. తుపాకులు పట్టుకుని హైదరాబాదు సిటీలో, వరంగల్లు సిటీలలో తిరుగుతూ ఉంటే ఎవరండి పోయి పబ్లిక్ ఒపీనియన్ కూడకట్టేది? నాబోటి వాడికి అయితే తిరిగే పరిస్థితి లేదు. ఏ కాంగ్రెస్ నాయకుడండి, నోరు విప్పి బహిరంగ సభలో నక్సలైట్లను ఖండించేవాడు? ఒక్కడు రాండి ముందరకు. పైగా వాళ్ళని బ్రతిమలాడుకుని ఊళ్ళలో బ్రతుకుతున్నారు. లేకపోతే వాళ్ళను తమ స్వార్థానికి ఉపయోగించుకుని నావంటి వాడిని చంపడానికి ఉపయోగిస్తున్నారు. లేక వాళ్ళలోని గ్రూపు తగాదాలు పరిష్కరించడానికి ఒకరికి వ్యతిరేకంగా ఒకరిని ఉపయోగించుకుంటున్నారు. ఈ పద్ధతిలో తాము ఉన్నటువంటి పరిస్థితిలో వారు ఏ విధంగా వారిని ఒక దారికి తీసుకువస్తారు? ఏదైనా నేను కోరేది ఒకటే. ప్రజాహిత కార్యక్రమాలు అమలు జరిపే విషయంలో మా ప్రత్యేక సహాయం ఉంటుంది. పోలీసులు అయిన దానికి కాని దానికి ప్రజల మీదసాగించే నిర్బంధ విధానాలను మీరు ఆపించండి. దానికి మేము ఖండిస్తాము గాని అదే సమయంలో ఈవేళ ఉన్న పోలీసు పరిస్థితి ఏమిటో మేము మాటి మాటికి పదిసార్లు చెప్పడం మంచిది కాదు గాని వారు ఇచ్చిన ఆర్డరు మాత్రం పారదండి. వారు ఇచ్చిన ఆర్డరుకి ఒక నమస్కార బాణం వేస్తారు. ఈ రాష్ట్రంలో ఉన్న పోలీసులు, ఇంకా ఏదైనా ప్రత్యేకమైన సెంట్రల పోలీసు దళాలో లేకపోతే పారా మిలటరీ దళాలో వస్తేనే తప్ప ఈనాడు ఉన్న వాతావరణంలో నక్సలైట్ల యొక్క శాంతిభద్రతలకు భంగం కలిగించే చర్యలను అరికట్టడానికి వారు చేసే ఏ నిర్ణయం కూడ అమలు కాదు. అమల్లోకి వస్తుందని కనుక మీరు అనుకుంటే ఇంత అంతకన్న భ్రమ ఇంకొకటి ఉండదు అనే వాస్తవం మీ దృష్టికి తీసుకువస్తున్నాను.

శ్రీ కె. ఎర్రన్నాయుడు:- అధ్యక్షా, ఇది చాల సున్నితమైనటువంటి సమస్య. ఈ శాసనసభలో ఆవేశాలకు తావు లేకుండా, రాష్ట్రప్రభుత్వానికి మనందరము కూడ మన మద్దతుని, సహాయాన్ని ఇచ్చి రాష్ట్రంలో ఈ సమస్యను ప్రభుత్వము పరిష్కారము చెయ్యడానికి మనమందరము కూడ మార్గం కల్పించవలసిన అవసరం ఉందని గౌరవసభ్యులకు అందరికి కూడ తెలియజేస్తున్నాను. ప్రభుత్వము ముందుకు వచ్చి, ఏవైతే నక్సలైట్లు చిరకాలం నుంచి కోరికలు కోరుతున్నారో వాటన్నిటిని కూడ ప్రభుత్వం ఒప్పుకుని ముందుకు వచ్చి ఈ రోజు వారికి ఒక స్వేచ్ఛ కల్పించింది కాబట్టి వారు కూడ ప్రభుత్వానికి సహకరించి ఈ రాష్ట్రంలో ఉండే ప్రజానీకానికి ఎటువంటి ఇబ్బందులు కలగచేయకూడదు అని చెప్పి ఈ శాసనసభ ద్వారా నేను నక్సలైట్లను కూడ ప్రార్థిస్తున్నాను. ఈ మధ్య నిన్న మొన్న పత్రికలలో పీపుల్సువార్ గ్రూప్‌వారు ఒక మంచి స్టేటుమెంటు ఇచ్చారు. ప్రభుత్వము ముందుకు వచ్చి మాకు స్వేచ్ఛగా తిరగడానికి అవకాశం ఇచ్చింది. నిర్బంధంగా ఉన్నటువంటి, జైలులో మ్రగ్గిపోతున్నవారికి, విచారణ లేకుండా ఖైదీలను రిలీజు చేసింది అని చెప్పి చాల మంచి ప్రకటన ఇచ్చి హింసామార్గాన్ని విడచిపెట్టడానికి మేము కూడ చర్యలు తీసుకుంటాము అని చెప్పి మంచి ప్రకటనలు ఇచ్చారు. అది చూసి నేను కూడ చాల సంతోషించినాను. అయితే, ప్రభుత్వము "మేము చేశాము" అని కాకుండా అన్ని పార్టీల సహాయము తీసుకుని సమావేశాలు పెట్టి దాన్ని ఏ విధంగా మనం పరిష్కారం చేయాలి ఇన్ని రాయితీలు, ఎంత సహాయము ఇచ్చినప్పటికి కూడ కొన్నిచోట్ల వారు చూపినటువంటి అరాచకాలను ఏవిధంగా అందరము కలిసికట్టుగా రూపుమాపడానికి చర్య తీసుకోవాలి అనే దానిమీద ప్రభుత్వము ఫ్లోరు లీడర్సుతో సమావేశాలు పెట్టాలి. క్యాబినేట్ సబ్ కమిటీ కూడ సలహాలు ఇస్తుంది. వాళ్ల సలహాలు తీసుకోండి. ఇందులో పట్టుదల కాకుండా, వారికి పేరు ప్రఖ్యాతులు రావాలని పార్టీలు ఎవరూ కూడ భావించకుండా అందరూ దీనిని ఇరాడికేట్ చేయాలి అని సహృద్భావముతో పని చేయాలని మరొకసారి విజ్ఞప్తి చేస్తూ శలవు తీసుకుంటున్నాను.

శ్రీ పి. వెంకటేశ్వరావు (నూజివీడు):- అధ్యక్షా, ఇప్పుడు ముఖ్యమంత్రిగారి స్టేటుమెంటు తరువాత, ఇది ఏదో సున్నితమైన సమస్య అని అంటున్నారు. సున్నితమైన సమస్యకాదు. చాల బాధ్యతతో ఆలోచించవలసినటువంటి సమస్య. 'సున్నితము' అని ఆలోచనకు వెనక్కు వెళ్లవలసిన అవసరం మాత్రం లేదు. నాకు ఈ నక్సలైట్ల సమస్య విషయంలో గత 20 సంవత్సరాలుగా ఒక అభిప్రాయం ఉంది. ఈనాటికీ అదే అభిప్రాయం ఉంది. మనం రాజకీయంగా, రాజకీయ పార్టీలుగా ఈ రాష్ట్రంలో వచ్చిన ఉద్యమాలను ఎదుర్కోవడంలో ఫెయిల్ అయ్యాము అనే మాట అన్ని రాజకీయ పక్షాలు అనుకుంటే ఇప్పటికైనా మనం నిజం తెలుసుకున్నవాళ్లము అవుతాము అని నా అభిప్రాయము. దీనిలో కాంగ్రెసు పార్టీలో ముఖ్యమంత్రులు కానివ్వండి. తెలుగుదేశం పార్టీలో ముఖ్యమంత్రులు కానివ్వండి దీని పరిష్కారం కోసం రాజకీయంగా వారు ప్రయత్నం చేయలేదని ఇందాక విద్యాసాగరరావుగారు అన్నారు. ఎవరూ వెళ్లే పరిస్థితి లేదు అని ఓంకార్‌గారు అన్నారు. మనం పోలీసులను అడ్డము పెట్టుకున్నాము. పోలీసు తుపాకులను అడ్డము పెట్టుకున్నాము, ఏ ప్రజల గురించి అయితే వారు సమస్యలున్నాయి అని చెబుతున్నారో, ఆ సమస్యలు పరిష్కారం చేయడంలో రాజకీయపక్షాలు పెద్దగా ప్రయత్నం చేయకుండా, ఆర్థికపరంగా మరొకపరంగా మనం పోలీసులను అడ్డము పెట్టుకుని ప్రయత్నం చేయడానికి ప్రయత్నం చేశాము. ఇప్పుడు ప్రతి ఉద్యమానికి కొన్ని లక్షణాలు ఉన్నాయి. దానిని ముఖ్యమంత్రిగారు అర్థము చేసుకోబట్టే ఈ రకమైన స్టేటుమెంటు వచ్చింది అనేది నా

నమ్మకం. ఎందుకంటే ముఖ్యమంత్రిగారికి కూడ ఉద్యమాలు నడిపిన అనుభవం ఉంది. అలాగే మాకు ఉద్యమాలు నడిపిన అనుభవం ఉంది. ఉద్యమాలు నడపడం తెలికే ఎప్పుడైనా, ఉద్యమం. వెనక్కి వచ్చి మళ్ళీ ఒక అన్యాయం జరిగినా, ఆ ఉద్యమంలో ఉన్నటువంటి వారిని అందరినీ కన్విన్సు చేసుకుని ఒక ఎగ్రిమెంటు మీద ఒక దశలోనికి తీసుకురావడానికి ఒక సేఫ్టీ వాల్వ్ అవసరం. ఈ దేశంలో ఈ ఉద్యమం నడిపినటువంటి, ఈ నక్సల్‌బరీ ఉద్యమానికి తిరిగి మళ్ళీ ఆ నాయకులు ఆ కేడరు తోటి మళ్ళీ ప్రజలలో మిక్సుచేసి మళ్ళీ వ్యవహారం చేయాలి. ఆ నాయకులు అందరికి కూడ సేఫ్టీ వాల్వు కావాలి అంటే వాళ్ళు తిరిగి క్లియరు కట్‌గా ఆ ప్రజలకు చెప్పుకోవాలి అంటే, ఆ కేడరుకి చెప్పుకోవాలి అంటే దానిని ఈ రోజున ప్రజాస్వామ్య బద్ధముగా ముఖ్యమంత్రిగారు ఆ నాయకుడికి ఒక సేఫ్టీవాల్వ్ ఇచ్చి ఈ కేడరుకి ఒక పొలిటికల్‌గా మనం ఒక బాల్ రోల్ చేశాము. డెమొక్రసీలో ఇంతకుముందు ఉన్నటువంటి ధోరణిని ప్రభుత్వాలు తీసుకోకుండా ఇప్పుడు ఒక కొత్తదానిని మనం కూడ బాల్ రోల్ చేశాము. కాబట్టి ఇప్పుడు వాళ్ళచేతిలో ఉంది. మొత్తం ప్రజలలో ప్రజాస్వామ్యబద్ధంగా కలిసిపోయి ఉద్యమాలు నిర్వహించుకోవడమా అంత ఓపెన్ నెస్ ఉన్నటువంటి ఈ సొసైటీలో ఉద్యమాలు నిర్వహించుకోవడానికి ముఖ్యమంత్రిగారి అడ్డు లేదు. పెట్టలేదు. ఇక్కడ గద్దరు వచ్చి పాటలు పాడితే ఎవరూ అడ్డు పెట్టలేదు. మొన్న నిజాంబాద్‌లో ఎవరూ అడ్డుపెట్టలేదు. కాబట్టి ఓపెన్ నెస్ ముఖ్యమంత్రిగారు క్రియేట్ చేసిన దానిని వాళ్ళు ఉపయోగించుకుంటారో లేదా అన్నదానికి ఈవేళ వాళ్ళముందు ఉన్నటువంటి అగ్నిపరీక్ష. మామూలు పరీక్ష కాదు. వాళ్ళు చేసినటువంటి వైలెన్సుని సమాజం ఎప్పుడు బలపరచలేదు. కాని చేసుకుంటూ వచ్చారు. కాని ఈ రోజు వరకు మనం కొంత ఆపుకున్నాము. ఎప్పుడూ ఈ మెషినరీ మన చేతిలోనే ఉంది. మన చేతిలో లేకపోలేదు. ఈ సభ చేతిలో ఉంది. కాని దానిని ఇంకా ముఖ్యమంత్రిగారు చేసినటువంటి ఓపెన్‌నెస్ అనేటటువంటి ఈ సేఫ్టీవాల్వ్ ఏదైతే ఉందో దానినుంచే వారు వచ్చేదానికి అవకాశం మనం కలగచేసినవారము అవుతున్నాము. ముఖ్యంగా విద్యాసాగరరావుగారు, అఖిలపక్షాలు అన్ని కూడ ఈ రోజుకి కూడ ఈ భూముల సమస్యలు పరిష్కారము చేయడంలో ఒక త్రాటిమీద నుంచోడానికి వారంతా సిద్ధముగా ఉన్నారా? ఈ రాష్ట్రంలో ఉన్నటువంటి మార్కెటింగు ఫెసిలిటీస్ కానివ్వండి. ఈ దోపిడీ విధానం అరికట్టేదానికోసం ఎవరైనా సరే జరుగుతున్న అన్యాయాన్ని మనం ఎదుర్కోడానికి మనం సిద్ధంగా ఉన్ననాడే మనం చేసుకునే దానికి అవకాశం ఉంది. సి.పి.ఎం.వారు, ఓంకార్‌గారు...

శ్రీ ఎం. ఓంకార్:- మేము సిద్ధముగా ఉన్నాము...

శ్రీ పి. వెంకట్రావు:- నేను ఎవరిని వ్యక్తిగతంగా అనడంలేదు. కాని ఇక్కడ కూర్చున్నటువంటి రాజకీయ పక్షాలకు ఈ సమాజానికి మనం ఎక్కవుంటబుల్ అనేది మనం మరచిపోయి మాట్లాడుతున్నాము. అందుకని ముఖ్యమంత్రిగారు చేసినటువంటి ఒక కొత్త ప్రయోగాన్ని మనందరం బలపరచి తీరాలి. ఆ ప్రయోగానికి ఈ ప్రజలను ఆకర్షించు కోవలసిన అవసరం మాత్రం ఉన్నది అనేది నేను మనవి చేస్తున్నాను.

శ్రీ టి. పరుషోత్తమరావు(సిరిపూర్):- అధ్యక్షా, పాలడుగు వెంకట్రావుగారు చెప్పినట్లు ఇది రాజకీయ వైఫల్యాల ఫలితమే. ఈ సమస్యపై ఓంకార్‌గారి ఆందోళనతో నేను పూర్తిగా ఏకీభవిస్తున్నాను. కాని ఒకటే మిటంటే భూతద్దములలో సమస్యని చూడకూడదు ఈ రోజు అర్గనైజుడుగా జరుగుతున్నటువంటి ఈ వయొలెన్సును. ఇది కేవలం ఒక పక్షంగా అధికార పక్షానికో, ప్రతిపక్షానికో సంబంధించినటువంటి విషయం కాదు అన్నది

మనందరికి తెలుసు. అయితే ఈ సమస్యను ఆర్గనైజ్డ్‌గా జరుగుతున్నటువంటి వైలెన్సు 11
ఈవేళ ఆ సమస్యను సిద్ధాంతపరముగా చూస్తే, దానిలో నేను ఓంకార్‌గారితో ఏకీభవిస్తున్నాను. ఇ.
అయితే ఆ పరిస్థితులలో మొట్టమొదటిసారి ముఖ్యమంత్రిగారు, పోలీసు యంత్రాంగం మధ్య, పరిపాలన మధ్య ముఖ్యమంత్రిగారు సమస్యను చాల జాగ్రత్తగా ఒక సమన్వయం తేవడానికి ప్రయత్నించినారా లేదా చెప్పండి. అంతేకాదు. నేను ఓంకార్‌గారిని అడుగుతున్నాను. సవినయంగా మనవి చేస్తున్నాను.

శ్రీ సిహెచ్. విద్యాసాగరరావు:– ముఖ్యమంత్రిగారు స్టేట్‌మెంట్ ఇచ్చిన తరువాత...

శ్రీ టి. పురుషోత్తమరావు:– ఈ మాత్రం ప్రశ్నలూ, సమాధానాలూ ఉండవా. మనవి చేయడం తప్పా, చెప్పమని కోరుతున్నాను.

మిస్టర్ స్పీకర్:– మధ్యలో కన్‌ఫ్యూజన్‌లో పడకండి. ఇంటరప్షన్స్ ఉంటే రెస్పాన్స్ ఇవ్వకండి.

శ్రీ టి. పురుషోత్తమరావు:– అందరం కలిసి మాట్లాడదామనే – అందుకొరకు ఈ విషయం మొట్టమొదట ప్రధానంగా గత 10 సంవత్సరాలు కావచ్చు. 15 సంవత్సరాలు కావచ్చు, 20 సంవత్సరాలు కావచ్చు. యంత్రాంగము అనేది ఏట్టి పరిస్థితులలోను చట్టాన్ని అతిక్రమించి చర్య తీసుకోకూడదు. అది ఎన్‌కౌంటర్ కానివ్వండి. ఏదైనా కానివ్వండి. ఎన్‌కౌంటర్స్ వాస్తవంగా, న్యాయంగా జరిగాయా, అన్యాయంగా జరిగాయా అనే విషయాలలోకి పోవడం లేదు. మొట్టమొదటిసారి ఆ విషయాన్ని చట్టపరధిలో యంత్రాంగము నడుపుతామనేటటువంటి ఒక ఇంప్రెషన్ ఇవ్వడం, చేసిన ప్రయత్నాన్ని అంగీకరించాలా, లేదా? అంగీకరించిన తరువాత నేను అడుగుతున్నాను. లెఫ్టు మూవ్‌మెంట్– మొన్న కూడా ఉపన్యాసములో చెప్పాను. ఈ మూవ్‌మెంట్‌కి ఏదైనా సరే వారు సరిచేసుకుని, పాలడుగు వెంకటావుగారు చెప్పారు. ఇది వారికి కూడా అగ్నిపరీక్ష. ఈవేళ థాణేలో 14 సంవత్సరాల ఇంటర్‌మీడియట్ చదివే అమ్మాయిని దాడిచేసి చంపారు. వారికి వీరికి – ఈ హత్యలకు బేధం ఉన్నదా లేదా అనేది వారు రుజువు చేసుకోవలసిన అవసరం ఉంది. వారు రుజువు చేసుకోకపోతేవారు బ్రతకరు. కాబట్టి దీని విషయములో మీరు దయచేసి ఆ ప్రతిష్ఠ ఎక్కువ పెంచి ఈ ప్రమాదం రాష్ట్రమే పోతున్నదనే వాతావరణానికి మీరు దయచేసి రాకండి. కాబట్టి కూర్చుందాము. మాట్లాడదాము, ఒకసారి కాదు, 10 సార్లు మాట్లాడదాము. అఖిలపక్ష కమిటీలని ముఖ్యమంత్రిగారు చెప్పారు. దీనికి ఏదైనా ఇంప్రెషన్ ఇవ్వడానికి అందరం కలిసి పనిచేద్దామని మనవి చేస్తున్నాను.

శ్రీ వి. శ్రీరామమూర్తి (ఆముదాలవలస):– ఇది 20 సంవత్సరాల క్రితం మన ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో నక్సల్‌బరీ శ్రీకాకుళం జిల్లాలో ప్రారంభమైంది. ఆ తరువాత తెలంగాణా జిల్లాలకు, తూర్పుగోదావరి జిల్లాకు ప్రాకడం, రాష్ట్రములో బర్నింగ్ ప్రాబ్లమ్ ఏర్పడింది. గౌరవనీయ ముఖ్యమంత్రిగారు ఒక మంచి నిర్ణయం తీసుకుని ప్రజలకు అటు నక్సలైట్లకు ఉన్నటువంటి సన్నిహిత సంబంధాలను మెరుగుపరచి వారి తాలూకు ఆశయాలను కొంతవరకు ఏదైతే గిరిజన ప్రాంతాలు కానివ్వండి, దళిత వర్గాలకు కానివ్వండి అప్‌లిఫ్ట్‌మెంట్ కావాలని వారు పోరాడుతున్నారో అటువంటి ఆశయాలను ప్రభుత్వం వారికి అందించే విధంగా ఒక మంచి నిర్ణయం తీసుకొని ధైర్యముగా ఈ రోజు చేసినదానికి అందరం అప్రిషియేట్ చేయకతప్పదు. అయితే ప్రతిపక్షాలలో కొన్ని అనుమానాలు వస్తున్నాయి. గత ప్రభుత్వం టైములో 9 మంది ఐ.ఎ.ఎస్. ఆఫీసర్లను

కిడ్‌నేప్ చేసినప్పుడు కొంతమంది నక్సలైట్లను సెంట్రల్ జైల్ నుంచి విడిచిపెడితే కాని వదలమని అన్నప్పుడు ప్రభుత్వం నిస్సహాయం అయిపోయి ఏమీ చేయలేక తొమ్మిదిమంది ప్రాణాలు కోల్పోతారని నక్సలైట్లను విడిచిపెట్టి అటువంటి సమస్యలు క్రియేట్‌చేసినా అవి అన్నీ కూడా మరచిపోయి ఈవేళ వారితో సామరస్యం అయినటువంటి జ్ఞానం కావాలని ప్రజలతో సన్నిహిత సంబంధాలు మెరుగ్గా వారు అనుకూలంగా ఉండాలనే భావముతో ఈవేళ ముఖ్యమంత్రిగారు చేసిన దీనిని అన్ని ప్రతిపక్షాలు సమర్థిస్తూ వారికి సహాయం అందించాలని నేను కోరుతున్నాను. ముఖ్యంగా ఒక విషయం ముఖ్యమంత్రిగారికి మనవి చేసేది ఏమిటంటే – ఎన్‌కౌంటర్స్ పేరిట చాలామంది నక్సలైట్స్ చనిపోయారు. ఈరోజు వారి భార్యాబిడ్డలు రోడ్డుమీద ఉన్నటువంటి పరిస్థితి ఉంది. వారు పొలిటికల్‌గా ఒక ఆశయం కోసం చనిపోయారు కాబట్టి వారి భార్యాబిడ్డలకు ఏదైనా లాండ్ సీలింగ్‌లో ఉన్నటువంటి భూమి కాని, పెన్షన్ రూపేణా కాని, ఎడ్యుకేషనల్ ఫెసిలిటీ కాని – దానికి కొంత ఇంపార్టెన్స్ ఇచ్చి ఆ చనిపోయిన వారి కుటుంబాలను ఆదుకోవాలని మనవిచేస్తూ సెలవు తీసుకుంటు న్నాను.

మిస్టర్ స్పీకర్:- గౌరవనీయ ముఖ్యమంత్రిగారు ఇంకా అదనంగా చెప్పదలచు కొన్నారా?

శ్రీ ఎన్.టి. రామారావు:- అధ్యక్షా, తమకు మనవి చేస్తున్నాను. ఇది అతి సున్నితమైన సమస్య అనేది దౌర్భల్యం. ఎందుకంటే చిత్తశుద్ధితో కూడి ఏదైనా చేద్దాము అనుకున్నప్పుడు అతి సున్నితమైనా, గట్టి సమస్య అయినప్పటికి కూడా మనము ఒక నిర్ణయం తీసుకొని మాట్లాడడములో వారికి పూర్తిగా మనస్థయిర్యము ఉన్నప్పుడు ఏదైనా సరే చేయవచ్చు. కాని సున్నితం, సున్నితం అనేటటువంటి అభిప్రాయముతో మనల్ని మనం, మనలో ఉన్నటువంటి అభిప్రాయాలను కాని, మనయొక్క విధానాలను కాని మనము మరుగుపరుచుకోవడం అంత మంచిది కాదని నా అభిప్రాయం. ఈనాడు మీకు తెలుసు. గత ప్రభుత్వం ఏదోచేసిందని గౌరవసభ్యులు అన్నారు. ఏదైనా తప్పులు ఉంటే తప్పులను అంగీకరించడానికి మాకేమీ అభ్యంతరం లేదు. మరి ఇదివరకు ఏవిధంగా ఈ నక్సలైట్స్‌కు సంబంధించినంతవరకు ప్రభుత్వం వ్యవహరించిందో తెలుసు. ఇది మేము ఎప్పుడో చెప్పాము. వారు కనక సమాజము యొక్క స్రవంతిలోకి రాదలచుకొన్నట్లయితే వారు రావచ్చు. ఆహ్వానించాము. ఆహ్వానించడమే కాదు – వారికి వసతులు కూడా చూపించాము. భూవసతి కోసం కాని, ఇబ్బందుల వల్ల కాని మరొకరు పూర్తిగా సమాజములో ఆదరువు లేని విధానంలో కాని ఏదైనా అటువంటి ఉద్యమాలలో వారు పాల్గొనవలసి వస్తే వారు బయటకు రావచ్చు. వారిని పూర్తిగా ఆదరిస్తామని, గౌరవిస్తామని, అందుకు అవకాశాలు కల్పిస్తామని చెప్పాము. అదేవిధంగా చేయడం జరిగిందని ఈ సందర్భముగా సభకు మనవి చేస్తున్నాను. ముఖ్యంగా మనము చిత్తశుద్ధితో ఆలోచించవలసింది ఒక విషయం ఉంది. ఈనాడు సామాన్య మానవుడు ఏవిధంగా ఉన్నాడు. మనము అసెంబ్లీలో కూర్చుని మాట్లాడుకుంటున్నాము, బాగానే ఉంది. పల్లెటూరిలో ఒక మనిషి ఏవిధంగా ఈనాడు ఉన్న పరిస్థితులను ఎదుర్కొన్నాడా లేదా అనేది ముఖ్యముగా అవగాహన చేసుకోవలసిన విషయం. ఈ వార్నలే కనుక ఒక పల్లెటూరు వెళ్ళి, ఒక ఆచరణలో, మరొకచోట చెపితే ఏవిధమైన రిఏక్షన్ ఉంటుందో అది గుర్తించాలి. అది ఈనాడు ఉన్నటువంటి వాతావరణం. మీకు తెలుసు. రేపు 10వ తారీఖున కంప్లీట్‌గా తెలంగాణా బంద్ – వారు పిలుపు ఇచ్చారు. ఎంతమందిని ఎదుర్కోగలుగుతారు ఏవిధంగా ఉంటుందని ఈనాడు చెప్పగలుగుతారు అని

సవినయంగా వారిని అడుగుతున్నాను. ఆదేవిధంగా నిన్న వారి నాయకులు వచ్చినప్పుడు వారితో వేరే చెప్పారు. ఈనాడు తెలుగుదేశం ప్రభుత్వం మెరుగైంది. ఈనాడు అంతకంటే దిగజారిపోయింది ప్రభుత్వం ఈనాడు శాంతిభద్రతలను కాపాడలేక పోయిందన్నది నేను అనడం లేదు. పత్రికలమూలంగా వచ్చిన వార్తలు అని మీ అందరికి సవినయముగా మనవి చేస్తున్నాను. చిత్తశుద్ధితో రాజకీయం చేయవద్దు. ఇది సమాజానికి సంబంధించినది. మీ ప్రభుత్వం ఏమిచేసినా సరే మేము గౌరవిస్తాము, సహకరిస్తామని ఇదివరకే పూర్తిగా మనవి చేయడం జరిగింది. ఎందుకంటే దీని విషయములో ముఖ్యంగా ఈనాడు మాకు చిత్తశుద్ధి ఉంది. తెలుగుదేశం ప్రభుత్వం గతములో సంబంధించినంతవరకు లాండ్ రిఫారమ్స్ – అదే ప్రకారంగా కమ్యూనిస్టు పార్టీలు ఎప్పటినుంచో నినాదాలు చేస్తున్నా వాటిని పూర్తిగా కాకపోయినప్పటికి కూడా ఒక లాండ్ సీలింగ్ వారి దగ్గర ఏదయితే ఉందో ఎవరైనా జాగీర్దారులు ఈనాటికి కూడా ఉంటే, తప్పుడు మార్గాలలో పేదరికం నోరుకొడుతున్నారు అని వారందరిని విచారించే దానికి, కమిటీలు వేయడానికి కూడా మేము శాసనం చేశాము. దయచేసి ఈనాడు ముఖ్యమంత్రిగారు ఉన్నారు. వారిని నేను అభ్యర్థిస్తున్నాను. మీరు మేము చేసిన చట్టాన్ని ఒకసారి చూడండి. దయచేసి దానిని ఏ విధంగా మీరు చిత్తశుద్ధితో అమలుచేయగలుగుతారు? ప్రతిపక్షాల వారందరిని దానిలో సభ్యులుగా వేయండి. ఎవరైనా ఎక్కువ స్థలాలు ఆక్రమించుకుంటే కాని అన్యాయార్జితం, అన్యాయమైనటువంటి భాగ్యవంతులు ఏవిధంగా సమాజానికి ద్రోహం చేస్తున్నారో వారిని గుర్తించండి. బయటకు తీసుకురండి. ఈవేళ కొంతమంది నక్సలైట్లు చేసేదే మంచిదని ఎందుకు అంటున్నారు? ఈనాడు మనము చేయలేదని వారు చేయగలుగుతున్నారు కాబట్టి, ఈనాడు మీకు ఏవిధమైన చిత్తశుద్ధి ఉంది? ఈనాడు పేద వర్గాలకు పూర్తిగా అండ ఇస్తున్నామా ధనిక వర్గాలు, అక్రమంగా ఆర్జించిన వారిని మనము వెళ్ళి పట్టగలుగుతున్నాయా? ఆ ధర్మం మనకు లేకపోయింది కాబట్టి ఈనాడు ఉద్యమాలు ప్రబలుతున్నాయని మీకు నేను సవినయంగా మనవి చేస్తున్నాను. ఈ ఉద్యమం పూర్తిగా సామాజిక పరిస్థితులను ఆలోచించి మానవాళికి సర్వతా సామాజికపరమైనటువంటి న్యాయం చేయగలిగినటువంటి ధర్మం ఉన్నప్పుడు తప్ప ఈ ఉద్యమాలను మనము ఆపలేము. కాబట్టి ఇది ప్రజల యొక్క హృదయాల లోంచి వస్తున్నటువంటి ఏడ్పులుగా ఎవరైతే పేదరికం అనుభవిస్తూ మారుమూల గ్రామాలలో మగ్గుతూ కాని లేక దిక్కులేక బ్రతుకుతున్నారో అటువంటి వారి బ్రతుకులు ఆలోచించే టటువంటి స్థయిర్యము మనకు ఉండాలి. ఆ విధమైన చట్టం చేయాలి. అటువంటి సుహృద్భావ విధానం కలిగించాలి. ఆ విధమైనటువంటి చైతన్యం వచ్చినప్పుడు తప్ప ఇది పూర్తిగా మాటలతో ఆపలేమని నేను సవినయంగా మనవి చేస్తున్నాను. గౌరవనీయులైన ముఖ్యమంత్రిగారు ఏవిధమైన సహాయం అభ్యర్థించినా తెలుగుదేశం వారికి పూర్తిగా అండనిస్తుందని నేను సవినయంగా మనవి చేస్తున్నాను. సమాజములో ఈ మార్పులు రానంతవరకు డబ్బు ఉన్నవారే పెత్తనం సాగిస్తున్నారు, కేవలం మాట్లాడగలిగిన వారు బుకాయిస్తున్నారు అనే విధానం ఉన్నంతవరకు ఈ ఉద్యమాలు ఆగవని మీకు నేను సవినయంగా మనవి చేస్తున్నాను.

డాక్టర్ యం. చెన్నారెడ్డి:– అధ్యక్షా, గౌరవనీయులైన ప్రతిపక్ష నాయకులు, 11
మిగతా సభ్యులు వారి అభిప్రాయాలు వెలిబుచ్చినందుకు వారిని హృదయపూర్వకంగా అభి 6.
నందిస్తున్నాను. వారు ఈ సమస్యపై ఎంతో ఆసక్తి చూపినందుకు, పరిస్థితులు మెరుగు పడాలనే ఆతృత కనపరచినందుకు నాకు సంతోషంగా ఉంది. ఒక గౌరవసభ్యుడు నేను ఏదో చేయడంవల్ల 20 సంవత్సరాలలో ఎన్నడూలేనంతగా ఈ సమస్య పెరిగింది అన్నారు. నేను

చేసింది ఇప్పటివరకు నాకు తెలియదు. ఆయనకు ఎలా తెలిసిందో నాకు తెలియదు. మా ప్రభుత్వం వచ్చాక పోలీసులయొక్క చట్ట విరుద్ధమైన కార్యక్రమాలు ఏమైనా వుంటే - వున్నాయని నేను అనను. కాని అలాంటివి ఏమైనావుంటే వాటిని లేకుండాచేసి ప్రజలలో ఎడ్వర్స్ ఒపీనియన్ లేకుండా చేయడానికి ఆలోచనతో ఒక ప్రకటన చేశాను. అంతేకాని పోలీసువారంతా తుపాకులు వదలిపెట్టి ఏమీ పనిచేయకుండా వుండాలని ఆర్డర్ ఇచ్చినట్లు ఎక్కడైనా ఆధారంవుంటే చాలా పాపం చేసినట్లుగా నేను భావిస్తాను. 3, 4 సంవత్సరాల పాటు జైళ్లలో అండర్‌ట్రయల్స్‌గా వున్నవారిని మేము వదలిపెట్టాము. వారు మీటింగ్స్ పెట్టుకొంటామంటే మేము పర్మిషన్ ఇచ్చాము. హైదరాబాదులో ఎక్స్‌ట్రీమిస్ట్స్ మీటింగ్ పెడితే 12వేల మంది వచ్చారు. మీటింగ్ ప్రశాంతంగా జరిగింది. పోలీసువారు అడ్డంకి కలిగించకుండా చేశాము. నిజామాబాదు జిల్లాలోనూ, నిజాం కాలేజి గ్రౌండులోను మీటింగ్స్ పెడితే మేము వారికి ఫ్రీడం ఇచ్చాము. మాది ఒక్కటే పాలసీ. Wherever legal things are being done by any one, we will allow that is our conviction of Democracy. But whosoever and wherever any illegal things is done, we will curb it. It takes time for results. ఈ సమస్య 20 ఏళ్లనుంచి వచ్చింది. నక్సలైట్లు కూడా ఏమన్నారు అంటే డాక్టరుగారు చిత్తశుద్ధితో చేస్తున్నారని అనడానికి వీలులేదు. ఆయనకు గతంలో ఎందుకు చిత్తశుద్ధి లేదు అన్నారు. ఒప్పుకొంటాను. గత ప్రభుత్వాలతో నాకు సంబంధం ఉంది. నేను ముఖ్యమంత్రిగా వుండగా కూడా పోలీస్ రిప్రెషన్ చేశామని ఒప్పుకొంటాను. కాని దానివల్ల లాభం కలగలేదు. ఎడ్వర్స్‌గా పబ్లిక్ ఒపీనియన్ ఏర్పడింది. నక్సలైట్లకు కూడా దూరంగా వుండడం జరుగుతోందని మేము తిరిగి అధికారంలోకి వచ్చాక పరిస్థితిని పరిశీలన చేశాము. మేము మారలేదనే అభిప్రాయం ఎవరికైనా వుంటే అది పొరపాటు. మన అనుభవంలో మేము మారుతున్నాం. మారే ప్రయత్నం చేస్తున్నాం. రాష్ట్రప్రభుత్వానికి చిత్తశుద్ధి వున్నదనే చెప్పడానికి మేము ప్రయత్నిస్తున్నాం. మేము చేసింది ఇది తప్ప మరొకటి కాదు. తప్పువుంటే అణచడానికి ప్రయత్నం చేస్తాము. వారు తుపాకులు పట్టుకొని పట్టణాలలోకి వస్తున్నారని అనుకోవచ్చు. అది కాదు. పోలీసువారు ఇంటర్‌ప్రిటేషన్‌లో పొరపాటుచేసి వుండవచ్చు. ఏమైనావుంటే దానికి బాధ్యత వహించడానికి సిద్ధంగా వున్నాము. అది వారి పొరపాటు, మా పొరపాటు కూడా. ఇది మా పార్టీకి సంబంధించింది మాత్రమే కాదని స్పష్టంగా తెలుసుకోవాలని కోరుతున్నాను. అసెంబ్లీలోగాని, బయటగాని అన్ని పార్టీల నాయకులు సహకరించాలి. నేను ఇదివరకే వారికి మనవిచేశాను. కేబినెట్ సబ్ కమిటీ సభ్యులు, ఫ్లోర్ లీడర్స్ కలిసి సమిష్టిగా రెవ్యూ చేయడానికి ప్రభుత్వం తయారుగా వుందని మనవిచేస్తున్నాను. ఇంకా విస్తృతంగా అందరి సహకారం తీసుకొంటాము. అసెంబ్లీలో ప్రాతినిధ్యం లేని రాజకీయ పార్టీల నాయకుల తోడ్పాటు కూడా తీసుకొని, అలాగే సర్వోదయ నాయకుల తోడ్పాటు తీసుకొనే ఆలోచన మనవిచేశాను మనందరం కలిసి సమిష్టిగా కృషి చేయాలి. మా ప్రభుత్వానికే క్రెడిట్ రావాలి. ఇంకో పార్టీకి క్రెడిట్ రాకూడదనే ఆలోచన లేదని స్పష్టంగా సవినయంగా మనవిచేస్తున్నాను. దీనిని ఇంకా విస్తృతంగా చేయాలి. ఫ్లోర్ లీడర్స్, ప్రతిపక్ష నాయకులతో కన్సల్ట్ చేస్తాము. కేబినెట్ సబ్ కమిటీ కూడా కూర్చుని సమిష్టిగా కృషిచేయడానికి తయారుగా వున్నామని మనవిచేస్తూ సెలవుతీసుకొంటున్నాను.

Mr. Speaker:- Now, the House is adjourned for tea-break.

(The House then adjourned at 11-15 a.m.).

సభ తిరిగి ఉదయం 11:35 గంటలకు సమావేశమైనది.
(సభాపతి అధ్యక్ష స్థానములో వున్నారు.)

సభా కార్యక్రమము.

Mr. Speaker:- Today, there will be no Zero Hour. Motions under 304 and 74 are postponed.

Sri N. Chandrababu Naidu:- There are important issues.

Mr. Speaker:- Sometimes, we are helpless. You must realise my difficulty also. After tea break we never had 304.

Incidentally, sometimes unscheduled programmes come. I will give more time next time, and post the matters to a nearer date.

సభా సమక్షములో వుంచిన పత్రములు

Mr. Speaker:- All the Papers are deemed to have been laid on the Table of the House.

1. A.P. COOPERATIVE SOCIETIES RULES, 1964.

Copies of amendments to Andhra Pradesh Cooperative Societies Rules, 1964 issued in G.O.Ms.No. 230, F & A, (Cop-IV) Dept., dated 4-4-1989, and G.O.Ms.No. 273, F&A, (Cop-IV) Dept., dated 25-4-'89, as required under sub-section(2) of Section 130 of the Andhra Pradesh Co-operative Societies Act, 1964.

2. ANDHRA PRADESH STATE CIVIL SUPPLIES CORPORATION LIMITED, ANNUAL REPORTS FOR 1986-87 AND 1987-88.

A copy in each of the Twelfth Annual Report for the year 1986-87 and Thirteenth Annual Report for the year 1987-88 of Andhra Pradesh State Civil Supplies Corporation Limited in compliance with Section 619-(A)(3)(B) of Indian Companies Act, 1956.

3. ANDHRA PRADESH STATE MEAT AND POULTRY DEVELOPMENT CORPORATION LIMITED - REPORT OF COMPTROLLER AND AUDITOR-GENERAL UPTO 31.3.1986.

A copy of the Annual Accounts for 1985-86 of the Andhra Pradesh State Meet and Poultry Development Corporation Limited together with Auditor's Report and the Report of the Comptroller and Auditor General of India for the period ended 31.3.1986 in pursuance of Section 619-A of the Indian Companies Act, 1956.

ప్రభుత్వ బిల్లు

1990, ఆంధ్రప్రదేశ్ గ్రామపంచాయతీల (సవరణ) బిల్లు.

Sri R. Changa Reddy:- Sir, I beg to move "that leave be granted to introduce the Andhra Pradesh Gram Panchayats (Amendment) Bill, 1990."

Mr. Speaker:- Motion moved. The question is:

"That leave be granted to introduce the Andhra Pradesh Gram Panchayats (Amendment) Bill, 1990."

(Pause)

The Motion wa adopted and the Bill was introduced.

1990-91 సంవత్సరమునకు బడ్జెటు గ్రాంట్లకొరకు అభ్యర్థన

(1) అభ్యర్థన నెం. XV - ప్రజాపనులు.
(2) అభ్యర్థన నెం. XLIII - చిన్నతరహా ఓడరేవు అభివృద్ధి
(3) అభ్యర్థన నెం. XLIV - రోడ్లు, వంతెనలు.

Minister for Roads and Buildings (Sri Nallapareddi Srinivasulu Reddy):- Sir, I move:

"That the Government be granted a sum not exceeding Rs.56,22,06,000 under Demand No. XV - Public Works."

"That the Government be granted a sum not exceeding Rs.8,15,17,000 under Demand No. XLIII - Minor Port Development.

"That the Government be granted a sum not exceeding Rs.169,33,78,000 under Demand No: XLIV - Roads and Buildings."

Mr. Speaker:- Demands moved:

(4) అభ్యర్థన నెం. IX - రవాణాశాఖ
Minister for Transport(Sri G.V.Sudhaker Rao):- Sir, I move:

"That the Government be granted a sum not exceeding Rs.6,75,25,000 under Demand No. IX - Transport.

Mr. Speaker:- Demands moved.

DEMAND NO. IX - TRANSPORT DEPARTMENT Rs. 6,75,25,000/-.

Sri P. Nageswara Rao:- Sir, I move:

To reduce the allotment of Rs.6,75,25,000/- for Transport Department by Rs. 100/-.

త్వరలో రాష్ట్రప్రభుత్వం పెంచబోయే బస్సు చార్జీలవలన సామాన్య ప్రజానీకానికి పైబడే అదనపు భారాన్ని తగ్గించనందుకు నిరసనగా.

Sri B. Venkateswara Rao:- Sir, I move.

To reduce the allotment of Rs.6,75,25,000/- for Transport Department by Rs. 10/-

నల్లగొండ జిల్లా టేకుమట్లను నుండి కోవోలు భామారం మీదుగా మిర్యాలగూడెం నకిరేకలు నుండి చిత్యాలూరు ఇటులపాడు వెళ్ళే రూట్లలో బస్సులపైన పాసింజర్స్ కూర్చుని వెళ్ళుచున్నా ఇంకా బస్సులు వేయని దానికి నిరసనగా

To reduce the allotment of Rs.6,75,25,000/- for Transport Department by Rs. 10/-.

నకిరేకల్ బస్టాండు తాలూకా కేంద్రాలలో లోగడ ఉండి ప్రస్తుతం నాలుగు మండల కేంద్రాలకు సెంటరుగా ఉండి జాతీయ రహదారిపై ఉన్నను విజయవాడ, హైదరాబాదు ఎక్స్‌ప్రెస్‌లు సెమీ లగ్జరీ బస్సులను ఆపుటకు వీలుగా బుకింగ్ క్లర్కును వేయమని కోరినా వేయని దానికి నిరసనగా.

To reduce the all allotment of Rs. 6,75,25,000/- for Transport Department by Rs. 1.00

ఖమ్మం జిల్లాలో ప్రభుత్వ ఆర్.టి.సి. బస్సులు నడుపుటకు 1988లో అంగీకరించిన అనేక రూట్లలో బస్సులు నడపకపోవుట. ఉదా: కంబాలపల్లి, - పూబెల్లి, ఖమ్మం-జగ్గయ్యపేట వయా లక్ష్మీపురం, మహబూబాబాద్, రాయగుండల వయా భయారం, నర్సంపేట, ఇల్లెందు వయా రాంపాడు వగైరా రూట్లలో బస్సులు నడపనందుకు నిరసనగా

Sri Ch. Vidhyasagar Rao:- Sir, I move:

To reduce the allotment of Rs.6,75,25,000/- for Transport Department by Rs. 1.00

To discuss about the unusual delay in completing the Central Bus Station at Imbliban (Musi River Bed) near Afzalgung in Hyderabad.

To reduce the allotment of Rs.6,75,25,000/- for Transport Department by Rs. 100/-

To discuss the need to enforce the A.P.S.R.T.C. to utilise funds set apart for passenger amenities primarily towards Constructions Passenger Shelters in the State.

To reduce the allotment of Rs.6,75,25,000/- for Transport Department by Rs. 100/-

To discuss the policy of the Government regarding reimbursement of losses sustained by A.P.S.R.T.C. due to damage and arson of buses caused by Naxalites and other agitators in he State.

To reduce the allotment of Rs.6,75,25,000/- for Transport Department by Rs. 1.00.

To discuss about providing Rapid Mass Transport in Metropolitan City of Hyderabad.

To reduce the allotment of Rs.6,75,25,000/- for Transport Department by Rs. 1.00.

To discuss the Propriety on the part of the present Congress Government, which when out of power protested against rise by the paise in bus passenger fares and the present C.M. stood guard near Gowliguda City Depot and today he proposes to raise bus fares by 1½ paise per KM.

Sri D. Raja Gopal:- Sir, I move:

To reduce the allotment of Rs.6,75,25,000/- for Transport Department by Rs. 50/

ప.గో.జిల్లా ఆచంట మండలం, ఆచంట గ్రామ ఆర్.టి.సి బస్‌స్టేషన్ లేక ప్రజలు తీవ్రముగా ఇబ్బందులు పడుచున్నారు. ఆర్.టి.సి. బస్‌స్టేషన్ ఆచంటలో వెంటనే నిర్మించాలని ప్రభుత్వాన్ని అనేకసార్లు అభ్యర్థించినప్పటికిని చర్యతీసుకోనందుకు నిరసనగా

To reduce the allotment of Rs.6,75,25,000/- for Transport Department by Rs. 100/-

ప.గో.జిల్లా, పెనుగొండ మండలం, నర్సాపురం నుండి వయా పెనుగొండ, దేవ ముళ్లపర్రు, రామలపాలెం వరకు ఆర్.టి.సి బస్సులు మొన్నటివరకు నడిచినవి. ఈ మధ్యనే నర్సాపురం నుండి రామలపాలెం ఆర్.టి.సి. బస్సులు వయా పెనుగొండ, దేవ, ముళ్లపర్రు ట్రిప్పులు త్రిప్పటం లేదు. ఈ విషయం ప్రజలు ప్రభుత్వం దృష్టికి తెచ్చినారు ఈ రూట్లమీదుగా ఆర్.టి.సి. బస్సులను నడపాలని ప్రభుత్వాన్ని అభ్యర్థించనప్పటికి నడప నందుకు నిరసనగా

To reduce the allotment of Rs.6,75,25,000/- for Transport Department by Rs. 100/-

ప.గో.జిల్లా పోడూరు మండలం, పండిత వెల్లూరు గ్రామము లోపల నుంచి మార్టేరు నుండి కోడేరు వెళ్లే ఆర్.టి.సి. బస్సులు కొన్ని వచ్చుచున్నవి. కాని మార్టేరు నుండి కోడేరు వెళ్లే బస్సులు అన్ని ట్రిప్పులు వయా పండిత వెల్లూరు గ్రామములోపల నుండి త్రిప్పవలసినదిగా ప్రభుత్వానికి అర్జీలు పంపడమైనది. అనేక పర్యాయములు ఆర్.టి.సి. బస్సు ట్రిప్పులన్నియు ఈ గ్రామంలోపల నుంచి వెళ్లవలెనని ప్రభుత్వాన్ని అభ్యర్థించినప్పటికిని అమలు చేయనందుకు నిరసనగా

To reduce the allotment of Rs.6,75,25,000/- for Transport Department by Rs. 100/-

ప.గో.జిల్లా, భీమవరం డిపోనుండి ఆర్.టి.సి. బస్సులను వయా లంకల కోడేరు, కె. బేతపూడి, కవిటం మీదుగా పోడూరు రూట్లలో నడపాలని అధికారులకు, ప్రభుత్వానికి

అర్జీలు పెట్టడం జరిగినది ఈ రూట్లలో బస్సు లేనందువలన ప్రజానీకము చాలా ఇబ్బందులు పడుచున్నారు. అనేక పర్యాయములు ఈ రూటులో బస్సు నడపాలని అధికారులను ప్రభుత్వాన్ని అభ్యర్థించినప్పటికిని బస్సు నడపనందుకు నిరసనగా.

To reduce the allotment of Rs. 6,75,25,000/- for Transport Department by Rs.- 100/-

ప.గో.జిల్లా నర్సాపురం డిపోనుండి కరుగూరమిని గ్రామమునకు ఆర్.టి.సి. బస్సులు 5 ట్రిప్పులు వేసెడివి. ఇపుడు రెండు ట్రిప్పులు మాత్రమే నడుస్తున్నవి. రాత్రిపూట కరుగూరమిల్లిలో బస్సుహాల్టులు ఉండుటలేదు. అనేక పర్యాయములు ప్రజలయొక్క ఇబ్బందుల గురించి నర్సాపురం డిపోనుండి ఆర్.టి.సి. బస్లు కరుగూరమిల్లికి 5 ట్రిప్పులు మరియు నైట్ హాల్ట్ ఉండాలని అనేక పర్యాయములు ప్రభుత్వమును అభ్యర్థించినప్పటికి చర్య తీసుకోనందుకు నిరసనగా.

Sri D. China Mallaiah:- Sir, I move.

To reduce the allotment of Rs.6,75,25,000/- for Transport Department by Rs. 100/-

బస్ చార్జీలు ప్రయాణీకులపై పెంచుతున్నందుకు.

To reduce the allotment of Rs.6,75,25,000/- for Transport Department by Rs. 51/-

రవాణాశాఖ మంత్రిలకు ఇందుర్తి నియోజకవర్గములోని ఏ ఏ ప్రాంతాలకు ఏ ఏ డిపోలనుండి బస్సులు నడపాలో అప్లికేషన్ యిచ్చియుంటిని. కాని అదేవిధముగా ఎమ్.డి. గారికి కూడ అప్లికేషన్ యిచ్చియుంటిని. కాని ఈనాటికి బస్సులు నడపలేనందుకు కనీసం తేదీవరకు నడుపగలమని హామీకూడ తెల్పనందుకు నిరసనగా.

To reduce the allotment of Rs.6,75,25,000/- for Transport Department by Rs.51/-

ఆర్.టి.సి. డిపోలలో గల క్యాంటీనలలో ప్రజల ఆరోగ్యలతో చెలగాటమాడే అపాయ కరమైన కల్తీవస్తువులను తినిపించుతూ ఎక్కువ ధరలు దోపిడీ చేస్తున్నందుకు యందు వాండ్లనుండి డిపార్టుమెంటువారు డబ్బులు తీసుకొని పట్టించుకోకుండా వుంటున్నందుకు నిరసనగా.

To reduce the allotment of Rs.6,75,25,000/- for Transport Department by Rs. 100/-

హన్మకొండ మరియు సిద్దిపేట మరియు కరీంనగర్ బస్ డిపోలలో కల క్యాంటీన్లలో కల్తీ నూనెలతో కల్తీ పిండితో పాచిపోయి పుల్లిపోయిన కూరలతో తినిపించుతూ ఎక్కువ ధరలు వసూలు చేస్తున్నందుకు నిరసనగా.

To reduce the allotment of Rs.6,75,25,000/- for Transport Department by Rs. 51/-

ఆర్.టి.సి. టి.టి.ఐ.లు కండక్టర్లను కొందరిని నేరముచేయకున్నా చేసినటుల రిపోర్ట్లు చేసి సస్పెండ్లు, డిస్మిస్లు చేయించుతున్నవాటిని, డి.ఎమ్., డి.వి.యమ్లు కూడ ఎలాంటి పరిశీలన చేయక టి.టి. ఫైలు చేసింది, ధృవీకరించుతున్నందువల్ల న్యాయస్థులు కూడ కొంతమంది నలిగిపోతున్నందుకు నిరసనగా

To reduce the allotment of Rs.6,75,25,000/- for Transport Department by Rs. 51/-

1. సిద్ధిపేట డిపోనుండి కోహెడ, ఇందుర్తి వయా నాగ సముద్రాల 2. హన్మకొండ డిపోనుండి హుస్నాబాద్ కోహెడ, 3. హన్మకొండ నుండి నవాబుపేట, 4. హన్మకొండ నుండి వయా బొందెవరపల్లి, బొమ్మనపల్లి, ఇందుర్తి, కరీంనగర్, 5. కరీంనగరం నుండి గన్నెరువరం నద్నూర్ బెజ్జంకి శనిగరం తిరిగి కరీంనగరం, 6. సిద్దిపేట నుండి బెజ్జంకి, గన్నెరువరం, కరీంనగరం, 7. హైదరాబాద్ నుండి హుస్నాబాద్ బొమ్మనపల్లి, 8. హుజూరాబాద్ నుండి వయా బొమ్మనపల్లి మరొక ట్రిప్పు నడుపనందుకు నిరసనగా.

To reduce the allotment of Rs.6,75,25,000/- for Transport Department by Rs.100/-

ఎక్స్‌ప్రెస్, డీలక్స్‌లలో ఎం.ఎల్.ఏ. సీట్లకై రిజర్వేషన్‌లు వ్రాయడం లేనందుకు అదేవిధంగా ప్రజలు కూర్చున్నవారు ఎం.ఎల్.ఏ.లను మాటలనే విధానం కల్పించే కొంత మంది కండక్టర్ల విధానానికి.

To reduce the allotment of Rs.6,75,25,000/- for Transport Department by Rs. 1.00

ఆర్.టి.సి. బస్సులలో అపరిశుభ్రత పెరిగి పోవుచున్నందుకు నిరసనగా

Sri Kunja Bojji:- Sir, I move.

To reduce the allotment of Rs. 6,75,25,000/- for Transport Department by Rs. 100/-

ఖమ్మం జిల్లా భద్రాచలం గిరిజన ఆదర్శ ఆశ్రమ పాలిటెక్నిక్ కళాశాల నుండి, చెన్నంపేట నుండి భద్రాచలం గిరిజన బాలికల గురుకుల పాఠశాల రాజుపేట మీదుగా, భద్రాచలం మీదుగా వయా సారపాక ద్వారా భద్రాచలం గిరిజన గురుకుల జూనియర్ కళాశాల కృష్ణసాగర్‌కు షటిల్ సర్వీసులు (బస్ సర్వీసు) నిర్వహించనందుకు నిరసనగా.

Sri P. Ramaiah:- Sir, I move.

To reduce the allotment of Rs.6,75,25,000/- for Transport Department by Rs. 100/-

కృష్ణా జిల్లాలోని అవనిగడ్డ శ్రీకాకుళం రూటులో చిన్న కళ్ళేపల్లి గ్రామానికి బస్సు సౌకర్యం కల్పించమని అనేక పర్యాయములు విజ్ఞప్తి చేసినప్పటికీ, తగు చర్య తీసుకోనందుకు నిరసనగా.

DEMAND NO. XV - PUBLIC WORKS Rs. 56,22,06,000/-

Sri B. Venkateswara Rao:- Sir, I move:

To reduce the allotment of Rs.56,22,06,000/- for Public Works by Rs. 10/-

రాష్ట్రంలోని రోడ్లు అధ్వాన్నంగా ఉన్నప్పటికి తగిన నిధులు కేటాయించని దానికి నిరసనగా.

Sri D. China Mallaiah:- Sir, I move:

To reduce the allotment of Rs.56,22,06,000/- for Public Works by Rs. 51/-

ములనూరు గ్రామంలో కల డాగ్ బంగ్లాను రిపేరు చేయక కూలి పోవడానికి, నష్ట పెట్టడానికి, అటెండరే కూడ లేక పట్టించుకునే నాధుడే లేక చుట్టు స్థలాన్ని ఆక్రమణ చేస్తున్న దానిని అరికట్టలేని చర్యకు నిరసనగా.

To reduce the allotment of Rs.56,22,06,000/- for Public Works by Rs. 100/-

హుస్నాబాద్ 30 పడకల హాస్పటల్‌కు మత్రు కాంపౌండ్ నిర్మాణము చేపట్టలేనందుకు, విద్యుచ్ఛక్తి అన్నివార్డులకు యివ్వలేనందుకు ప్రారంభోత్సవముచేసి సంవత్సరము గడచి పోయినా అక్కరకు రాని అడిగి తెచ్చిన బెడ్లు దుబారగా పడవేసినందున ఈ నాటికి క్రొత్తవి యివ్వనందులకు స్వీపను, వాచ్‌మెన్ అటెండర్లను కంటిన్జన్సీ నియామకములు చేయ లేనందుకు నిరసనగా.

To reduce the allotment of Rs.56,22,06,000/- for Public Works by Rs. 100/-

హుస్నాబాద్ నుండి కొత్తపల్లి వరకు గల రోడ్‌ను ఆర్.అండ్.బి. స్వాధీనం చేసుకొని, దానికి సరిపడే డబ్బు మంజూరీ చేసి టాప్ చేయించలేనందున ప్రజలు అనేక ఇబ్బందులు పడుచున్న వారందరు ప్రజాప్రతినిధిగా నన్ను ప్రభుత్వాన్ని విమర్శకు గురి చేస్తున్న దానిని, మంత్రిగారి దృష్టికి తెచ్చినా ఇంతవరకు సరిపడె డబ్బు మంజూరి చేయనందుకు నిరసనగా.

To reduce the allotment of Rs.56,22,06,000/- for Public Works by Rs. 51/-

కరీంనగర్ -హైదరాబాదు రోడ్‌పై అల్గునూర్ వద్దగల ఇరుకు వంతెనను వెడల్పు చేయు కార్యక్రమం చేపట్టి మొదటి పిల్లర్ పోసి సంవత్సరము గడిచింది. 2వ పిల్లర్ ప్రస్తుతం మొదలు పెట్టినారు. ఈ లోపల వర్షాలు పడితే మెటీరియల్ పోయిందని నష్టపరిహార మంటారు. ఇలా అవుతే 5 లేదా 10 సంవత్సరములకు పూర్తి చేయగల ఆలోచనకు అవకాశం కల్పిస్తూ, గంటల తరబడి వాహనములు జామ్ అయ్యి ప్రయాణికులకు ఇబ్బంది కల్పిస్తున్నందులకు నిరసనగా.

To reduce the allotment of Rs.56,22,06,000/- for Public Works by Rs. 100/-

గత సంవత్సరము అధిక వర్షాల మూలంగా కొట్టుకుపోయిన మంథని రోడ్ కల్వవద్ద బ్రిడ్జి నిర్మాణం, సిరిసిల్ల, వెంకటాపురం తర్వాత నిర్మాణం బస్వాపురం వంతెన నిర్మాణం, తోటపల్లివద్ద రోడ్డు పూర్తి, కొతుల్ నడుమ బ్రిడ్జి నిర్మాణంలు ఇంతవరకు చేపట్టనందుకు చేపట్టినవి పూర్తిచేయనందుకు నిరసనగా.

Sri P. Ramaiah:- Sir, I move:

To reduce the allotment of Rs.56,22,06,000/- for Public Works by Rs.100/-

కృష్ణాజిల్లా, అయినంపూడి డ్రెయిన్‌కు మరమ్మత్తులు జరుపనందుకు నిరసనగా.

To reduce the allotment of Rs.56,22,06,000/- for Public Works by Rs.100/-

కృష్ణాజిల్లాలోని గుండేరు డ్రెయిన్‌కు పూర్తిగా మరమ్మత్తులను నిర్వహించనందుకు నిరసనగా.

DEMAND NO. XLIV - ROADS AND BRIDGES - Rs. 169,33,78,000/-

Sri P. Nageswara Rao:- Sir, I move:

To reduce the allotment of Rs.169,33,78,000/- for Roads and Bridges by Rs. 100/-

ఖమ్మంవద్ద మునేరు నదిపై పాత బ్రిడ్జి స్థానే కొత్త బ్రిడ్జిని నిర్మాణానికి కావలసిన మొత్తాన్ని కేటాయించనందులకు నిరసనగా.

Sri B. Venkateswara Rao:- Sir, I move:

To reduce the allotment of Rs.169,33,78,000/- for Roads and Bridges by Rs. 1.00

ఖమ్మంజిల్లా హైదరాబాదు టు రాజమండ్రి రోడ్డు వైరా తల్లాడ మధ్యలోవున్న వైరా నదిపై వున్నకాజువె మరియు ఖమ్మం టు విజయవాడ రోడ్డుకు కలకోటా సిరిపురం మధ్యనున్న వైరా నదిపై వున్న కాజువె ఈ రెండు కాజువేలు వర్షాకాలంలో నది పొంగి రోజుల తరబడి వాహనాలు నిలిచిపోయి ఎంతో ఇబ్బంది కలుగుతుంది. వీటిపై ఎత్తైన వంతెన నిర్మాణం చేయనందుకు నిరసనగా.

To reduce the allotment of Rs.169,33,78,000/- for Roads and Bridges by Rs. 1.00

ఖమ్మంజిల్లా ఖమ్మం టు రాజమండ్రి రోడ్డు, జగ్గయ్యపేట టు వైయా బోనకల్లు మధిర మరియు వైరా రోడ్డు ఖమ్మం టు మధిర, విజయవాడ రోడ్డు, ఈ రోడ్లన్నీ హైదరాబాదు టు విజయవాడ జాతీయ రహదారి పైన కేసర బ్రిడ్జి దెబ్బతిన్నందున భారీ వాహనాలన్నీ పైన పేర్కొన్న రోడ్లకు మళ్లించినందున రోడ్లు పూర్తిగా దెబ్బతిన్నందున వాటి మరమ్మత్తులు చేయనందుకు నిరసనగా.

Sri Ch. Vidhyasagar Rao:- Sir, I move:

To reduce the allotment of Rs.169,33,78,000/- for Roads and Bridges by Rs. 1.00

To discuss about not alloting any amounts towards improvements to Yerragatla gunti road from K. 11/6 to 25/6 whose estimate is Rs. 20 Lakhs.

To reduce the allotment of Rs.169,33,78,000/- for Roads and Bridges by Rs. 1.00

To discuss allotment of only Rs.10,000/- towards forming road from Nimmikal to Dantalapalli and connecting Valigonda, Thorur estimated to cost Rs. 20 Lakhs.

To reduce the allotment of Rs.169,33,78,000/- for Roads and Bridges by Rs. 1.00

To discuss about allotment of only Rs.1,00,000/- for Improvement to road from Okal to Maddipalli whose estimate is Rs.25.71 lakhs.

To reduce the allotment of Rs.169,33,78,000/- for Roads and Bridges by Rs. 1.00

To discuss about allotment of only Rs.5,00,000 /-this year towards improvement of Rangasanipeta Chinnamakonda road whose estimate 40.00 lakhs.

To reduce the allotment of Rs.169,33,78,000/- for Roads and Bridges by Rs. 1.00

To discuss about meagre allotment of Rs. 6 lakhs for the link road connecting Azamnagar Village with Warangal, whose estimate is Rs. 41 lakhs.

Dr. R. Ravindranath Reddy:- Sir, I move:

To reduce the allotment of Rs.169,33,78,000/- for Roads and Bridges by Rs. 1.00

To discuss the need to allot funds to upgrade the Road to Bheemavaram via. Linganrao and Kyathur in Mahbubnagar District to P.W.D. standards, as the 20 K.M. streets was taken over by the P.W.D. from the Z.P.

To reduce the allotment of Rs.169,33,78,000/- for Roads and Bridges by Rs. 1.00

To discuss the need to lay a road with hot mix from Alampur X Roads to Shantinagar.

To reduce the allotment of Rs.169,33,78,000/- for Roads and Bridges by Rs. 1.00

To discuss the need to lay a diversion road from Bhairavapur to the R & B road to a distance of half a kilometer with provision for two cause ways in Alampur Constituency.

To reduce the allotment of Rs.169,33,78,000/- for Roads and Bridges by Rs. 1.00

To discuss about block topping of the road laid from Yerravali Cross Roads to Pragatur via. Pallepadu, Chandur and Maramunagala which runs Parallal to Krishna river and redness the distance between Alampur and National High Way by 60 K.M.

To reduce the allotment of Rs.169,33,78,000/- for Roads and Bridges by Rs. 1.00

To discuss the take over of five Z.P. Roads in Mahbubnagar District approximately to a length of 136 K.M. by R & B.

To reduce the allotment of Rs.169,33,78,000/- for Roads and Bridges by Rs. 1.00

To discuss about construction of a Bridge across Kushavathy River near Kummaripalli, Cuddapah District.

Sri C. Vittal Reddy:- Sir, I move:

To reduce the allotment of Rs.169,33,78,000/- for Roads and Bridges by Rs. 1.00

మెదకు పట్టణములో వున్న ఆర్.అండ్.బి. రహదారిని సకాలములో రి-మాడలింగ్ అండ్ రి.బి.టి. చేయుటలో జాప్యము జరుపుతున్నందుకు నిరసనగా.

To reduce the allotment of Rs.169,33,78,000/- for Roads and Bridges by Rs. 100/-

పోటంచెరువు నుండి జోగిపేట్ వ్వైయా ఎటిగూడ మొదలగు గ్రామాదుల ద్వార రహదారిని రిపేరు చేయుటలో మరియు నిధులు వున్నప్పటికిని బి.టి. చేయుటలో తీవ్రమైన జాప్యము జరుపుతున్నందుకు నిరసనగా.

To reduce the allotment of Rs.169,33,78,000/- for Roads and Bridges by Rs. 100/-

హైదరాబాదు నుండి మెదకు వ్వైయా నర్సాపూరు రహదారి సక్రమముగా లేనందున బస్సు సర్వీసులు వాహనాలకు తీవ్రమైన అవరోధాలు కల్గుచున్నవి. సకాలములో అవరోధాలను తొలగించటానికి విఫలమైనందుకు నిరసనగా.

To reduce the allotment of Rs.169,33,78,000/- for Roads and Bridges by Rs. 100/-

1.మెదకు జిల్లాపరిషత్ రహదారులు, వ్వైయా నర్సాపూరు నుండి కుకునూరు, 2. బొంతపల్లి నుండి కిష్టారెడ్డిపల్లి వరకు, 3. వుడ్డేపల్లి నుండి దాగిల్లపూరు వరకు రోడ్లు మరియు భవనముల శాఖ అధీనములో తీసుకున్న తర్వాత వీటిని అప్గ్రేడు చేయటానికి సరిపడు నిధులు కేటాయించనందుకు నిరసనగా.

To reduce the allotment of Rs.169,33,78,000/- for Roads and Bridges by Rs. 100/-

మెదకు జిల్లాలో చింతకుంట, మంజీరా నదిపైన నిర్మించే బ్రిడ్జి నిధులు వున్నప్పటికిన్నీ సకాలములో నిర్మాణము చేయించుటలో యంత్రాంగము విఫలమైనందుకు నిరసనగా.

To reduce the allotment of Rs.169,33,78,000/- for Roads and Bridges by Rs. 100/-

మెదకు జిల్లా పాతకూర పి.హెచ్.సి. 2. కోడిపల్లి పి.హెచ్.సి. 3. చింతలచెరువు డిస్పెన్సరీ, 4. జన్నారము పి.హెచ్.సి. మొదలైన భవనములకు రిపేరు చేయటానికి రీ-మ్యాడిఫికేషన్ చేయటానికి వ్వైట్వాచ్ చేయటానికి అవసరమైన నిధులు కేటాయించి పూర్తి చేయటానికి విఫలమైనందుకు నిరసనగా.

Sri D. Raja Gopal:- Sir, I move:

To reduce the allotment of Rs.169,33,78,000/- for Roads and Bridges by Rs. 100/-

ప.గో.జిల్లా ఇలపకుర్రు గ్రామమునుండి సిద్ధాంతం గ్రామం వరకు 24 కి.మీ. పొడవుగల రోడ్డు, జెడ్.పి. రోడ్డు పరిధిలో ఉండగా సిద్ధాంతము నుండి కొడమంచిలి వరకు మధ్యగల 12 కి.మీ. రోడ్డును ఆర్.అండ్.బి. తీసుకొనటం జరిగినది. కాని కొడమంచిలి నుండి ఇలపకుర్రు వరకు మధ్యగల 12 కి.మీ. రోడ్డును ఆర్.అండ్.బి. పరిధిలోనికి తీసికొనలేదు. ఈ విషయం గురించి ప్రభుత్వానికి అర్జీలు పెట్టడం జరిగినది. అనేక పర్యాయములు ఇలపకుర్రు నుండి కొడమంచిలి వరకు ఆర్.అండ్.బి. రోడ్డు పరిగణించవలెనని అభ్యర్థించినప్పటికి చేయనందుకు నిరసనగా.

To reduce the allotment of Rs.169,33,78,000/- for Roads and Bridges by Rs. 200/-

ప.గో.జిల్లా తాడేరు మరుగు డ్రైన్స్పైన బ్రిడ్జి నిర్మాణము చేస్తే ఆచంట మేమదరం గ్రామము వల్లూరు గ్రామాల పరిహద్దుల వద్ద చేపట్టడం వలన ఈ రెండు గ్రామాలకు రాకపోకల 10 కి.మీ. దూరము కలిసి వస్తుందని ప్రభుత్వానికి అర్జీలు పెట్టడం జరిగింది. కనీసం ఆచంట మండలంనుండి గ్రాంట్లుద్వారా బ్రిడ్జి నిర్మాణము చేయుటకు అంగీకరించి నన్ను ప్రభుత్వం అంగీకరించనందుకు, బ్రిడ్జినిర్మాణం చేయనందుకు.నిరసనగా.

Sri P. Ramaiah:- Sir, I move:

To reduce the allotment of Rs.169,33,78,000/- for Roads and Bridges by Rs. 100/-

కృష్ణాజిల్లా మొవ్వ - మచిలీపట్నం వయా కాజ ఆర్.అండ్.బి. రోడ్‌ను అభివృద్ధి పరచనందుకు నిరసనగా.

To reduce the allotment of Rs.169,33,78,000/- for Roads and Bridges by Rs. 100/-

కృష్ణాజిల్లాలో శ్రీకాకుళం - చల్లపల్లి రూటులో శ్రీకాకుళం నుండి నడకుదురు వరకు రోడ్డు పూర్తిగా చెడిపోయి బస్సులు తిరగనప్పటికీ, దానిని పునరుద్ధరించనందుకు నిరసనగా

To reduce the allotment of Rs.169,33,78,000/- for Roads and Bridges by Rs. 100/-

కృష్ణాజిల్లా పామర్రు - చల్లపల్లి రోడ్డు ఎక్కువ రద్దీగా వుంటున్నప్పటికి అభివృద్ధికి తగిన చర్యలు తీసుకోనందుకు నిరసనగా.

To reduce the allotment of Rs.169,33,78,000/- for Roads and Bridges by Rs. 100/-

కృష్ణాజిల్లా బి.ఎన్.కె. రోడ్డు కూచిపూడి నుండి నిడుమోలు వరకు చెడిపోయి వున్నప్పటికీ అభివృద్ధి పరచనందుకు నిరసనగా

To reduce the allotment of Rs.169,33,78,000/- for Roads and Bridges by Rs. 100/-

కృష్ణాజిల్లా బందరు మండలంలో చిన్నాపురం నుండి భవానీపురం వరకు గల ఆర్. అండ్.బి. రోడ్డు అధ్వాన్నంగా చెడిపోయినప్పటికినీ దాని అభివృద్ధికి తగు చర్యలు తీసుకోనందుకు నిరసనగా.

Sri D. Raja Gopal:- Sir, I move.

To reduce the allotment of Rs.169,33,78,000/- for Roads and Bridges by Rs. 100/-

ప.గో.జిల్లా పోడూరు మండలం కాజ డ్రెయిన్పై పెనుమదం వద్ద బ్రిడ్జి శిధిలమై అకస్మాత్తుగా కూలిపోవుటకు సిద్ధముగా ఉన్న సందర్భముగా క్రొత్త బ్రిడ్జి. క్రొత్త వంతెన నిర్మాణము చేయవలసియుండగా పాలకొల్లు నుండి కోడేరు బస్సురూటు ఈ వంతెన మీదుగానే రాకపోకలు పోవలసియుండగా అనేక పర్యాయములు వంతెన పరిస్థితిపై ప్రమాదాలు జరుగుతాయని ప్రజలు ఆందోళన చెందుతున్న సమయంలో అనేక పర్యాయములు కొత్తవంతెన నిర్మాణము కొరకు ప్రభుత్వ దృష్టికి తీసుకువెళ్ళినను క్రొత్త వంతెన నిర్మాణము చేపట్టనందుకు నిరసనగా.

To reduce the allotment of Rs.169,33,78,000/- for Roads and Bridges by Rs. 100/-

ప.గో.జిల్లా యలమంచిలి మండలం, మేడపాడు వద్ద కాజ డ్రెయిన్పై ఉన్న వంతెన పాడయిపోయి అకస్మాత్తుగా కూలిపోవుటకు సిద్ధముగా యుండగా క్రొత్త వంతెన వెంటనే నిర్మించాలని ప్రభుత్వదృష్టికి తీసుకువెళ్ళటం జరిగినది. ఈ వంతెన కూలినయెడల పాలకొల్లు-దొడ్డిపట్ల మధ్య రాకపోకలు స్థంభించి పోతాయి. అందుచేత రాకపోకలు స్థంభించే పరిస్థితి రాకమునుపే క్రొత్తవంతెన నిర్మాణం చేపట్టాలని ప్రభుత్వాన్ని అనేక రూపాల్లో అభ్యర్థించినప్పటికిని క్రొత్తవంతెన నిర్మాణం చేపట్టనందుకు నిరసనగా.

Mr. Speaker:- Cut motions are moved.

శ్రీ సి.హెచ్. రామచంద్రరావు (తాళ్ళరేవు):- అధ్యక్షా, రోడ్డు రవాణా సంస్థ, రహదారులు, ఓడరేవుల డిమాండ్స్‌మీద చర్చించే ముందు, ముందుగా ట్రాన్స్‌పోర్టు. ఏ.పి.యస్.ఆర్.టి.సి. గురించి ముందుగా మాట్లాడదలచు కున్నాను. గత తెలుగుదేశం ప్రభుత్వ హయాంలో అనేకమైనటువంటి పొదుపు చర్యలద్వారా ఏ.పి.యస్.ఆర్.టి.సి.కి అధికలాభాలు రావడం అన్న విషయం మనందరికి తెలుసు. అంతేకాకుండా బస్సుల సంఖ్య 1982-83 సంవత్సరంలో 6,680 వుండగా 1989 సంవత్సరానికి ఆ సంఖ్య 12, 261కి పెరగడం జరిగింది. అంటే రమారమీ రెట్టింపు బస్సులను ప్రజల సౌకర్యం కోసం పెంచడం జరిగింది. ఈ విధంగా బస్సుల సంఖ్యను పెంచుకుంటూ, అనేక పొదుపు చర్యలద్వారా 1982-83 సంవత్సరంలో రూ. 8 కోట్ల నష్టంతో నడుస్తున్న ఆర్.టి.సి.ని లాభాలు ఆర్జించే సంస్థగా మార్చడం జరిగింది. 1983లో 100 బస్సులకు 7 బస్సులు రిపెయిర్స్‌తో వుండేవి. ఈనాడు నూటికి రెండున్నర బస్సులు మాత్రమే రిపెయిర్స్‌లో వుంటున్నాయి అన్న విషయం వాస్తవం. ఈ రకంగా బస్సులు మూలపడకుండా ఎక్కువ సంఖ్యలో నడపడం కూడా లాభార్జనకు ఒక కారణమని మనవి చేస్తున్నాను. అదేరకంగా ఇంధనం విషయం

తీసుకుందాము. ఒక లీటర్ ఇంజన్ ఆయిల్ 1983 నాటికి 548 కిలోమీటర్లు తిరగడానికి మాత్రమే సరిపోయేది. ఈనాడు లీటర్ ఇంజన్ ఆయిలు 1375 కిలోమీటర్ల దూరం సరిపోతోంది. అదనంగా 827 కిలోమీటర్లు, నడపడం అనేది మరో పొదుపు చర్య. దేశం మొత్తంమీదనే మన రాష్ట్ర ఆర్.టి.సి. సంస్థ 7 సార్లు జాతీయ అవార్డును పొందడం జరిగింది. గతంలో ఒక్క టైరు, అంటే 1983 నాటికి 83.728 కిలోమీటర్లు తిరిగేది. ఈనాడు ఒక లక్షా 6 వేల కిలోమీటర్లు ఒక్క టైరు తిరుగుతోంది. ఈ విధంగా కెపాసిటీ పెంచుకున్నాము. ఒక బస్సులో పని చేయడానికి 1983 నాటికి ఎంప్లాయిమెంటు 10.51 వుండగా అది ఈనాడు 8.8 కి తగ్గించాము. ఈ విధంగా అనేక పొదుపు చర్యలద్వారా నష్టాలతో నడుస్తున్న ఆర్.టి.సి.ని లాభాలతో నడిపించడం జరిగింది. ఇప్పుడు రేట్లు పెంచుతామని అంటున్నారు. టైర్లు, ఆయిల్ రేట్లు పెరిగాయి కనుక రేట్లు పెంచుతామని గతంలో అంటే అందుకు వీలు లేదని అనేక ఉద్యమాలు, ధర్నాలు చేశారు. అధ్యక్షా, ఈనాడు ఈ రాష్ట్రాన్ని పరిపాలిస్తున్నటువంటి ముఖ్యమంత్రిగారు బస్సుస్టాండులో నిలబడి ధర్నా చేశారు. చెన్నారెడ్డిగారు సికిందరాబాదులో, రోశయ్యగారు రాణిగంజ్ బస్‌స్టాండు దగ్గర, జనార్థనరెడ్డిగారు గౌలిగూడా బస్‌స్టేషన దగ్గర ధర్నా చేశారు. అదే రకంగా శ్రీ విజయభాస్కరరెడ్డిగారు సనత్‌నగర్ బస్‌స్టేషన దగ్గర ధర్నా చేశారు. ప్రతి జిల్లా హెడ్ క్వార్టర్సులను అనేకమంది నాయకులు బస్సులకు అడ్డంగా నిలబడి, బస్సులను తగులబెట్టి రేట్లు పెంచడానికి వీలులేదని ధర్నాలు చేశారు. శ్రీ రోశయ్యగారు అప్పట్లో దక్షిణాదిలోని మిగతా రాష్ట్రాలకంటే ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో రేట్లు ఎక్కువగా వున్నాయని అన్నారు. ట్రాన్స్‌పోర్టు మినిష్టరుగారు మాట్లాడుతూ పెంచబోయే రేట్లతో కలుపుకున్నా, యితర రాష్ట్రాలలో కంటే మనరాష్ట్రంలో రేట్లు తక్కువగా వున్నాయని అన్నారు. ఆనాడు ఆ విధంగా, ఈనాడు ఈ విధంగా మాట్లాడడం వల్ల వారి ద్వంద్వవైఖరి అర్థం అవుతోంది. బస్సురేట్లను పెంచడానికి యింకొక కారణం కూడా వుండి వుండవచ్చు. విజయవాడ నగరంలో వంగవీటి మోహన రంగారావు హత్య జరిగిన తరువాత జరిగిన సంఘటనలలో మొత్తం 1100 బస్సులను కాల్చడం, అందులో 600 బస్సులు పూర్తిగా తగలబడిపోవడం జరిగింది. ఈవిధమైన కార్యక్రమాలను చేసి, ఈనాడు ప్రజలపై భారం వేయడానికి ప్రయత్నం చేస్తున్నారు. వారు అధికారంలో లేనప్పుడు రేట్లు పెంచవద్దని, యిప్పుడేమో పెంచుతామని అంటున్నారు. ఆనాడు బస్సులను తగులబెట్టి ఈనాడు ఆ భారం ప్రజలమీద వేయడానికి ప్రయత్నం చేస్తున్నారు. ఇంకా అనేక మంచి కార్యక్రమాలద్వారా, విధానాల ద్వారా రేట్లు పెంచకుండా వుండాలని కోరుతున్నాను ఆర్.టి.సి. ఈ మధ్య కాలంలో ఎంతో ప్రగతిని సాధించింది. ఆర్.టి.సి. భాగస్వామ్యంతో మంగళగిరిలో టైర్ల ఫ్యాక్టరీని పెడతామని అన్నారు. ల్యాండ్ అక్విజిషన్ కూడా పూర్తి అయింది. బడ్జెటులో దీని విషయంలో ఎక్కడా నిధులను కేటాయించలేదు. అదేరకంగా పార్సిల్ సర్వీసెస్ వున్నాయి. పార్సెల్ సర్వీసెస్ ద్వారా ప్రైవేటు వారు కోట్ల రూపాయల లాభాలను ఆర్జిస్తున్నందున, ఆర్.టి.సి. వారు కూడా పార్సిల్ సర్వీసెస్ ప్రారంభిస్తే బాగుంటుందని మనవి చేస్తున్నాను. ఆర్.టి.సి.కి తద్వారా అధిక లాభాలను ఆర్జించడానికి అవకాశం ఉంటుంది. రేట్లను పెంచకుండా ఆదాయం పెరగడానికి మార్గాలను అన్వేషించాలే తప్ప మీరు చేసిన నష్టాన్ని ప్రజలనెత్తిన రుద్దడం భావ్యం కాదు. ప్రైవేటు బస్సులు, ఆర్.టి.సి. బస్సులు పార్లల్‌గా నడుస్తున్నాయని గతంలో రోశయ్యగారు చెప్పినట్లు నాకు జ్ఞాపకం. ఈ విధానం చూస్తూ వుంటే రాను రాను ప్రైవేటు యాజమాన్యం వారికి అప్పచెప్పే విధానం కనబడుతూ ఉంది. అమలాపురం నుండి విజయవాడ వరకు అనేక ప్రైవేటు బస్సులు వున్నాయి. ప్రైవేటు

బస్సుల యాజమాన్యం [illegible] కొంతే [illegible]
యాజమాన్యం వారికి ఆర్ టి [illegible] బస్సులను [illegible]

(ఉప సభాపతి [illegible])

అన్నారు ఆనాడు ప్రైవేటు యాజమాన్యం [illegible]
నష్టాలు వస్తున్నాయన్న [illegible]
వైఖరి కనబడుతూ వుంది. [illegible]
వుంటారని మనవి చేస్తున్నాను [illegible]
చేయదలచుకున్నాను. ప్రైవేటు సిటీ బస్సు [illegible]
అదేరకంగా అనేక ముఖ్య పట్టణాలలో ప్రైవేటు [illegible]
అవసరం వుంది. బస్సులు ఏ స్థితిలో [illegible]
వుండి కోసుకుంటున్నాయి. ప్రైవేటు బస్సులు ప్రజావేకం [illegible]
ప్రైవేటు యాజమాన్యం వారు బస్సులను బాగుచేయడం లేదు [illegible]
చేయవలసిన అవసరం వుందని తమకు మనవి చేస్తున్నాను [illegible]
విద్యార్థులకు పాస్‌లు యిస్తున్నారు [illegible]
పాస్‌లు యివ్వడం లేదు ఆ విద్యార్థులకు కూడా పాస్ [illegible]
నగరాలలో విద్యార్థులకు కన్సెషన్ [illegible] పాస్‌లు [illegible]
లోని విద్యార్థులకు కూడా పాస్‌లు యివ్వవలసిందిగా కోరుతున్నాను [illegible] సంవత్సరాల
లోపు వయస్సు వారికి ఫ్రీ పాస్‌లు యిస్తున్నారు. గ్రామీణ ప్రాంతాలలోని విద్యార్థులకు
కూడా ఆ ఫ్రీ పాస్ సౌకర్యం కల్పించవలసిందిగా కోరుతున్నాను. అంతే కాకుండా వయో
పరిమితిని 15 లేదా 16 సంవత్సరాలకు [illegible] కోరుతున్నాను [illegible]
చాలామంది స్త్రీలు నిలబడి కనబడుతున్నారు. ఎక్కువ సీట్లలో మొగవారు కూర్చొని
వుండడం వల్ల స్త్రీలు నిలబడి వుండడం [illegible] బస్సులలో స్త్రీలకు, వికలాంగు
లకు నిలబడడం కష్టంగా ఉంటుంది [illegible] స్త్రీలకు 50 శాతం రిజర్వేషన్ [illegible]

ఒక జిల్లాలో అనేక డిపోలు ఉంటాయి. ఒక్కొక్క డిపోకు చెందిన బస్సుకు ఒక్కొక్క టైము ఉంటుంది. టైం విషయంలో ఆ రెండు డిపోలకు సమన్వయం [illegible]. ఏ టైముకు ఏ డిపో బస్సు వస్తుందో తెలియదు. దానివల్ల వరుసగా ఒకే ఊరికి చెందిన బస్సులు ఒకేసారి రావడం జరుగుతుంది. దానివల్ల ప్రయాణీకులకు అసౌకర్యం. ఒకేసారి చాలా బస్సులు రావడం, ఆ తరువాత బస్సు సౌకర్యం లేక ఇబ్బంది. కాబట్టి ఒక నిర్దిష్ట సూత్రం పెట్టాలి. ఒక జిల్లాలో నుండి వెళ్ళే బస్సు ఏ ఏ గ్రామాల నుండి వెడుతుందో స్పష్టంగా ఉండాలి. ఆయా డిపోలకు చెందిన బస్సుల వేళలు కూడా స్పష్టంగా, కొంత కాలవ్యవధిలో, ప్రజలకు ఉపయోగపడేలా ఉండాలి. ప్రస్తుతం అట్లా లేవు. అన్ని డిపోల మధ్య సమన్వయం ఉండేలా చర్య తీసుకోవాలి.

తరువాత ఆర్.టి.సి. ఆదాయం ఎక్కువ వచ్చేలా చేయాలి. అంటే ఛార్జీలు పెంచడం కాక, పొదుపు చర్యలు పాటించడం ద్వారా ఆదాయం పెంచాలి.

రోడ్ల పరిస్థితి: రాష్ట్రంలో 3,425 కి.మీ. వరకు ఆర్.అండ్.బి. రోడ్లు ఉన్నాయి. జిల్లాపరిషత్ రోడ్లతో కూడా కలిపితే మొత్తం 6,459 కి.మీ. రోడ్లు ఉన్నాయి. 1989 వార్షిక ప్రణాళికలో రు. 24 కోట్లు [illegible] ఈ బడ్జెటులో

రు. 30 కోట్లు కేటాయించారు. జిల్లాపరిషత్ రోడ్లు 6 వేల కి.మీ. పెరిగాయి. మామూలుగా రోడ్ల పరిస్థితి, వ్యయాన్ని చూసి డబ్బు పెంచారు కానీ జిల్లాపరిషత్‌తో 6వేల కి.మీ.కు ఎక్కడా పెంచినట్లు లేదు. గతంలో రోడ్లు చాలా అధ్వాన్నంగా ఉన్నాయి. తెలుగుదేశం పార్టీ ప్రభుత్వం రోడ్లు వేయలేదు అని అనేవారు. ఈనాడు రాష్ట్రప్రగతికి రోడ్లు కూడా కారణమవుతాయి. గ్రామగ్రామానికి రోడ్డు సదుపాయం ఉంటేనే ప్రగతి ఉంటుంది. రోడ్లవల్ల దేశాభివృద్ధి జరుగుతుంది. చక్కటి రోడ్లు ఉంటే ఆర్థిక ప్రగతికి తోడ్పడడమే కాకుండా, నిర్వహణ వ్యయం కూడా తగ్గుతుంది. టైర్స్ త్వరగా పాడు కావు. ఇంధనం పొదుపు అవుతుంది. కోట్లాది రూపాయలు ప్రజల సంపద, జాతీయ సంపద వృథా కాకుండా ఉంటుంది. కనుక రోడ్ల నిర్మాణానికి ఎక్కువగా డబ్బు కేటాయించాలి. రు. 30 కోట్లు ప్రజానీకను రెట్టింపు చేయాలి. గతంలో చాలాసార్లు కేంద్రప్రభుత్వం రోడ్స్‌గ్రాంట్స్ సరిగ్గా ఇవ్వలేదు. డీజిల్ మీద రు. 1 కి ఆదాయం వస్తే, ఒక్క పైసా కూడా ఇవ్వని స్థితి ఉండేది. జాతీయ ఆదాయాన్ని బట్టి చూస్తే, ఒక్కపైసా కూడా మనకు రాలేదు. స్వతంత్రం వచ్చిన నాటినుంచి హైవేస్ 100 కి.మీ. కూడా జాతీయం చేయలేదు. గత కేంద్రప్రభుత్వ నిర్లక్ష్యం వల్లనే ఈ రోడ్లస్థితి ఇట్లా ఉంది.

రాష్ట్రంలో పురాతనమైన బ్రిడ్జిలు, రోడ్లు చాలా ఉన్నాయి. 100 సంవత్సరాల క్రితం నిర్మాణమైనవి ఉన్నాయి. పడిపోయే ప్రమాదం ఉంది. ఈవిధంగా వందలాది బ్రిడ్జిలున్నాయి. ఒకేసారిగా అన్నీ బాగుచేయలేక పోయినా, ఒక ఆర్థిక సంస్థ ఏర్పాటు చేసి, భారీయెత్తున ఈ కార్యక్రమం చేపట్టాలి. అనాటి వాహనాల సంఖ్యను, ప్రజానీకాన్ని దృష్టిలో పెట్టుకుని అప్పుడు వంతెనలు కట్టడం, రోడ్ల నిర్మాణం జరిగింది. ప్రస్తుతం ఒక వాహనం స్థానంలో 20 వాహనాలు వచ్చాయి. ట్రాఫిక్ పెరిగింది. దీనివల్ల ప్రమాదాలు ఎక్కువగా జరుగుతున్నాయి. ఈ ప్రమాదాల నివారణకుగాను నిధులు ఎక్కువగా కేటాయించని మరమ్మత్తులు, అవసరమైతే క్రొత్తవంతెనలు కట్టించాలి. అర్.అండ్.బి. నుండి మెయిన్‌టెనెన్స్ ఛార్జీలు ఎక్కువగా కేటాయించాలి. ప్రభుత్వ కార్యాలయాలకు, క్వార్టర్స్‌కు, హాస్పిటల్స్‌కు, కాలేజీలకు కనీసం సున్నం వేయించడానికయినా నిధులు లేక పెచ్చులు ఊడిపోయి, కొన్ని కొన్ని ఆఫీసులు చూడలేకుండా ఉన్నాము. ఇసుక, సిమెంటు ఊడిపోయి, రాలుతూ ఉంటాయి. ముఖ్యంగా డెల్టా ప్రాంతాలలో రోడ్లు చాలా పోయాయి. 5 సంవత్సరాలకు ఒకసారి క్రొత్త రోడ్లు వేయాలనే సూత్రాలు ఉన్నాయి. డెల్టా ప్రాంతాలలో రోడ్లకు ఇరువైపులా కాలువలు ఉంటాయి. దానివల్ల రోడ్లు త్వరగా పాడవుతాయి. కాబట్టి ఈ ప్రాంతాలకు ఎక్కువ నిధులు కేటాయించాలి. రాతి ప్రదేశాలలో, మెరక ప్రదేశాలలో మాదిరిగానే డెల్టా ప్రాంతాలలో రోడ్లకు కూడా కిలోమీటరు రేటు ఒకటే ఉంది. దీనిని ఎక్కువ చేయాలి. ఈ ప్రాంతాలలో మూడు సంవత్సరాలకు ఒకసారి రోడ్లు వేసే విధానం చూడాలి.

పోర్టులు ఉన్నాయి. ప్రధానంగా కాకినాడ పోర్టు ఉంది. రు. 124 కోట్లతో దీనిని ప్రారంభిస్తున్నారు. చాలా సంతోషం. గతంలో కాకినాడ పోర్టు మేజర్ పోర్టు చేయాలని కేంద్రప్రభుత్వాన్ని కోరడం జరిగింది. చేస్తున్నారు. 1988–89లో రు. 10 కోట్లు ఇస్తామన్నారు. కానీ ఒక్కపైసా కూడా ఇవ్వలేదు. 75 శాతం అప్పుగా కూడా ఇస్తామన్నారు. గత ప్రభుత్వం చాలాసార్లు ఈ విషయంలో విజ్ఞప్తి చేయడం జరిగింది. మెసర్స్ ఇంజనీర్స్

ఇండియా లిమిటెడ్ వారు ప్రణాళిక తయారుచేసి, ప్రాజెక్టు రిపోర్టు తయారుచేసి, కేంద్ర
ప్రభుత్వానికి పంపారు· ఆసియా అభివృద్ధి బ్యాంకు బృందంవారు కాకినాడ రేవును
26·3·88 నాడు విజిట్ చేశారు ఎగుమతులు, దిగుమతులు బాగా ఉంటాయని, ఇక్కడి
పరిస్థితి బాగా ఉందని, తప్పకుండా అప్పు ఇస్తామని చెప్పారు· అదేరకంగా మనకు 12·0
శాంక్షన్ రావడం జరిగింది· ఆనాడు పరిస్థితులను బట్టి డిజైన్స్ వేశారు· ఎగుమతులూ, మ·
దిగుమతులకు గానూ ఆనాటి కాలమాన పరిస్థితులను బట్టి, సాంఘిక పరిణామాలను
దృష్టిలో పెట్టుకొని ఆనాడు డిజైన్ వేయడం జరిగింది· ఈనాడు 11 లక్షల టన్నులు ఈ
రేవుద్వారా ఎగుమతి, దిగుమతి చేస్తున్నాము· రేపు రాబోయే కాలంలో రమారమి రెండు
కోట్లవరకూ ఎగుమతి చేయడానికి అవకాశం కనబడుతోంది· గుజరాత్ ఎస్సార్ కంపెనీ ఈ
పోర్టుద్వారా దాదాపు 50, 60 లక్షల టన్నులు దిగుమతులు జరిగే అవకాశం ఉంది·
ఎస్·టి·పి·సి· వారు 1 కోటి 20 లక్షల టన్నుల బొగ్గు దిగుమతి చేసుకొనే అవసరం
కూడా ఉంది· ఇప్పుడు 11 లక్షల టన్నులు ఎగుమతి దిగుమతి అవుతున్నాయి· అదీ
కాకుండా గోదావరి ఫెర్టిలైజర్స్, నాగార్జున ఫెర్టిలైజర్స్ ఇంకా అనేక పరిశ్రమలు
వస్తున్నాయి· వీటన్నిటికీ ఎగుమతి, దిగుమతి విధానం ఉంది కాబట్టి – ఆనాటి పరిస్థితిని,
ఈనాటి పరిస్థితిని ఇంకా రాబోయే పరిస్థితులు ఏ విధంగా మారిపోతాయో తెలియదు
కాబట్టి అన్నిటినీ దృష్టిలో పెట్టుకొని డిజైన్స్ మార్చవలసిన అవసరం ఎంతయినా ఉంది·
గతంలో తెలుగుదేశం ప్రభుత్వంవారు ఉన్నప్పుడు వోగ్ ఇండియా కంపెనీ – ఇది
అంతర్జాతీయ సంస్థ – వారు దానిని సర్వేచేసి ప్లాన్ తయారుచేసి ఈ పోర్ట్ డెవలప్
చేయాలని కోరడం జరిగింది· ఎందువల్లో మరి అది ఇప్పటివరకూ వెయిటింగ్‌లో ఉంది·
వోగ్ కంపెనీ మంచి పేరు ప్రఖ్యాతులు కలిగిన కంపెనీ· దానికి వారు ఏ సూచన ఇస్తున్నారో
దానిని అమలు చేయాలి· కాకినాడ పట్టణం పేరు ప్రతిష్టలు పెరగడానికి ఫ్యూచర్ కూడా
ఆలోచించి పోర్ట్‌యొక్క ప్లాన్స్ తయారు చేయవలసిన అవసరం ఉంది· సాంకేతిక లోపాలు
వచ్చినట్లయితే ఏం చేయాలి? ఫిషింగ్ హార్బర కట్టడం జరిగింది· కోట్లాది రూపాయలు
ఖర్చుపెట్టడం జరిగింది· ఫిషింగ్ హార్బర్స్ నిరుపయోగంగా ఉన్నాయి· సరయిన రక్షణ
ఇవ్వలేక పోవడంవల్ల ఫిషింగ్ హార్బర్స్ వేస్ట్‌గా ఉన్నాయి· సాంకేతిక లోపంవల్ల ఇది
జరిగింది· విమర్శించడానికి అని కాదు· సూచనప్రాయంగా చెబుతున్నాను· కాకినాడ రేవుకు
ఈ ప్రణాళిక సరిపోదు· ఈ పోర్టుయొక్క ప్లాను సరయినది కాదు· డబ్బుకూడా చాలక
పోవచ్చు· ఇవన్నీ దృష్టిలో పెట్టుకొని వోగ్ ఇండియా కంపెనీ ఇచ్చిన రిపోర్టు తీసుకొని
చేయవలసిన అవసరం ఉందని చెప్పి మనవి చేస్తున్నాను· పోర్టు అభివృద్ధి చేయాలంటే
ల్యాండ్ చాలా అవసరం· రకరకాల కంపెనీలు కాకినాడ పట్టణంలో ఉన్న ల్యాండ్‌ను గతంలో
ఇచ్చారు· సెంట్రల్ ఫిషరీస్· స్టేట్ ఫిషరీస్ వారికి 500 ఎకరాలు ఇచ్చారు· ల్యాండ్
కావాలంటే మనకు దొరకదు· అది తిరిగి వెంటనే తీసుకోవాలి· ఈనాడు పోర్టుకు చాలా
విలువైన భూమి కావాలి కాబట్టి అది వెంటనే తీసుకోవాలని కోరుతున్నాను· ఫిషరీస్
డిపార్టుమెంటు ఆధ్వర్యంలో ఉన్న ల్యాండ్ రమారమి 200 ఎకరాలు ఉంది· గాయత్రి
ఇంజనీరింగ్ కంపెనీ టి· సుబ్బిరామిరెడ్డిగారి ఆధ్వర్యంలో ఉంది· ఒక లారీ మట్టి ఒక్క
రూపాయికి తీసుకుపోతున్నారు· ఈ రకంగా పోర్టు ల్యాండు రేవు ఎక్కడయినా కావలసి
నప్పుడు దానిలో పూర్తిగా పూడ్చడానికి కోట్లాది రూపాయలు ఖర్చు అవుతుంది· ఇటువంటి
విధానం ఉంటే పోర్టుకి భూమి కావాలన్నా దొరకదు· గోదావరి ఫెర్టిలైజర్స్ రూ· 100
కోట్లతో స్థాపించారు· అక్కడ రమారమి 500 ఎకరాల భూమి ఇచ్చారు· అదే రకంగా

నాగార్జున ఫెర్టిలైజర్స్‌కు 2 వేల ఎకరాల ఇచ్చారు. అదే రకంగా గుజరాత్ ఎస్సార్ కంపెనీ వారు 1000 ఎకరాలు కావాలంటున్నారు. నిజంగా వారికి కావలసినది అక్కడ 100, 200 ఎకరాల భూమి అయితే సరిపోతుంది. పరిశ్రమలు పెట్ట ముందే అక్కడ విలువైన భూమిని తీసుకొనే ప్రయత్నం చేస్తున్నారు. రైతాంగం దగ్గర రూ. 800 లకు 1000 లకు కొంటున్నారు. నిజానికి ఒక్కో ఎకరం లక్షా, రెండు లక్షల రూపాయల ఖరీదు ఉంటుంది. అంత ఖరీదుగల భూములు రూ. 800 లకు 1500 లకు కొన్నారు. పోర్టుకు అనుకొని ఉన్న భూమంతా గ్రీన్ బెల్ట అనిచెప్పి చాలా ఎకరాలు తీసుకొన్నారు. కానీ గ్రీన్ బెల్ట చేయడంలేదు. పరిశ్రమలు పెట్టుకొంటున్నారు. వాస్తవం అవునో కాదో తెలుసుకోవడానికి నిపుణుల కమిటీ వేయండి. నిజంగా ఈ పరిశ్రమల పేరుతో మంచి ల్యాండ్ అంతా ఎక్వయిర్ చేస్తున్నారు. చౌకగా భూములు కొంటున్నారు. కోట్లాది రూపాయలు మనకు ల్యాండ్ అక్విజిషన్ మీద వస్తుంది. గవర్నమెంటుకు. విలువైన భూమి కొద్దిమంది పరమైంది. ఇంకా వేలాది పరిశ్రమలు రావలసిఉంది. వీళ్లందరకూ భూమి ఎక్కడ ఉంది? నిపుణుల కమిటీని వేసి ఇవన్నీ బయటకు తీయండి. గ్రీన్ బెల్ట ఏరియాను ఫారెస్టు డిపార్టుమెంటుకు అప్పచెప్పమనండి. దానికి అయ్యే ఖర్చు ఆ కంపెనీని భరించమనండి. అప్పుడు తెలుస్తుంది. కాకినాడ పోర్టు అభివృద్ధి కోసం గతంలో తెలుగుదేశం ప్రభుత్వం ఉన్నప్పుడు ఎన్.టి.రామారావుగారు ఒక అధికారిని ప్రత్యేకంగా నియమించారు. పి.జె.రావుగారిని నియమించి వారికి ప్రిన్సిపాల్ సెక్రటరీ హోదాను కల్పించారు. ఈనాడు వారిని తీసివేసారు. ఈ గవర్నమెంటు వచ్చిన తరువాత తీసివేయడం జరిగింది. ఆ వివరాలలోకి నేను పోవడంలేదు. కానీ జాతీయంగానూ అంతర్జాతీయంగానూ ఆర్థిక పరంగా ఏషియన్ డెవలప్‌మెంట్ బ్యాంకు వారితో మాట్లాడడానికి గానీ, అందరినీ సమన్వయ పరచడానికి ఒక సామాన్య ఉద్యోగి సరిపోడు. రూ. 124 కోట్లు ఖర్చు పెడుతున్నారు. ఇంకా ఎక్కువ కోట్లు ఖర్చు పెట్టబోతున్నారు. కాబట్టి పోర్టు ఆఫీసర్‌గా సామాన్య ఉద్యోగి సరిపోడు. ఒక ఐ.ఏ.ఎస్. ఆఫీసర్‌ను, ప్రిన్సిపాల్ సెక్రటరీ హోదాలో వేసారు. అటువంటి అధికారి ఉన్నప్పుడే సరిగా జరగలేదు. పి.జె. రావుగారిని ఎందుకు తీసివేసారన్న కారణాలు తెలియజేయవలసిందిగా కోరుతున్నాను. పోర్టు పెద్దది కావాలంటే ఐ.ఏ.ఎస్. ఆఫీసర్ కావాలి. ఈ కాకినాడ ఓడరేవు దేశంలో మధ్యతరహా రేవు కాకినాడలో తప్ప ఇంకెక్కడా లేదు. ఇటువంటి దీనిని మేజర్ పోర్టుగా గుర్తించాలని అనేకసార్లు కోరడం జరిగింది. ఇది ఇంకా పెండింగ్ ప్రాజెక్టుల డిమాండులలో ఉంది. ఇదివరకు కూడా గతంలో కాంగ్రెసు ప్రభుత్వం కేంద్రంలో పరిపాలిస్తున్నప్పుడు దీనిని మేజర్ పోర్టుగా
12.10 మ. పరిగణించాలని కోరడం జరిగింది. గతంలో పరిపాలించిన కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వం కూడా దీనిని మేజర్ పోర్టుగా ప్రకటించలేదు. ఈనాడు విశాఖపట్టణంలో 2 కోట్ల 12 లక్షల టన్నుల ఎగుమతులు, దిగుమతులు జరుగుతున్నాయి. కాకినాడ పోర్టులో ఇంతకన్నా ఎక్కువ ఎగుమతులు, దిగుమతులు అయ్యే అవకాశం కనబడుతున్నది. అందుకని దీనిని వెంటనే మేజర్ పోర్టుగా ప్రకటించవలసిన అవసరం వున్నది. కేంద్ర ప్రభుత్వానికి రికమెండ్ చేయండి. మేము కూడా సహకరిస్తాము. ఈ అవకాశం కల్పించినందుకు ధన్య వాదాలర్పిస్తూ సెలవు తీసుకొంటున్నాను.

శ్రీ పి. శేషిరెడ్డి (ప్రత్తికొండ):- రోడ్లు, భవనాల శాఖామాత్యులు, మరియు ట్రాన్స్‌పోర్టు శాఖామాత్యులు ప్రతిపాదించిన పద్దులను బలపరుస్తూ కొన్ని సూచనలు

మాత్రము చేస్తున్నాను. గత ప్రభుత్వం ఏడు సంవత్సరాలుగా రోడ్ల నిర్మాణం విషయం చాలా అధ్వాన్న పరిస్థితిలో పెట్టింది. ఈ ప్రభుత్వం అధికారంలోకి వచ్చిన తరువాత ఈ రోడ్లను డెవలప్ చేయాలనే సదుద్దేశ్యంతో వున్న వాటిలో ఎక్కువ నిధులు కేటాయించడం జరిగింది. ముఖ్యంగా మిత్రులు చెప్పినట్లుగా ఈ డెల్టా ప్రాంతంలోవున్న రోడ్ల విషయంలో ప్రత్యేక శ్రద్ధ తీసుకోవాలి. డెల్టా ప్రాంతానికి కానీ, మెట్ట ప్రాంతానికి కానీ రోడ్ల నిర్వహణ విషయంలో మైలుకు ఇంత డబ్బు అని సమానంగా పంచడం జరుగుతుంది. జనసాంద్రత ఎక్కువగా కలిగి ఆ ప్రక్క, ఈ ప్రక్క నీళ్లతో నిండి ఎక్కువ పల్లపు ప్రాంతాలలో వుండే డెల్టా ప్రాంతాలలో బస్సులు, లారీలు కానీ, ట్రాక్టర్లు కానీ ఎక్కువ సంఖ్యలో ప్రయాణిస్తున్నందువలన ఈ రోడ్ల విషయంలో ప్రత్యేక శ్రద్ధ తీసుకోవలసిందిగా రోడ్లు, భవనాల శాఖామాత్యులు గారిని కోరుతున్నాను.

ఇకపోతే సహజ సిద్ధమైన కృష్ణపట్టణం ఓడరేవు సంగతి ఈ బడ్జెట్‌లో లేకపోవడం చాలా బాధాకరంగా వున్నది. ఓడరేవు శాఖామాత్యులయిన శ్రీనివాసులురెడ్డిగారు అనేక పర్యాయములు, అనేక బహిరంగ సభలలో క్రిష్ణపట్టణం ఓడరేవు సహజ సిద్ధమయిన ఓడరేవని, దాని అభివృద్ధికి చర్యలు తీసుకొంటామని గతంలో చెప్పడం జరిగింది. క్రిష్ణపట్టణం ఓడరేవు ఇటు నెల్లూరు ప్రాంతానికి, రాయలసీమ ప్రాంతానికి కూడా దగ్గరగా వున్నందువలన అనేక రవాణా సౌకర్యాలకు వీలు కలుగుతుందని చెప్పడం జరిగింది. 1978–79వ సంవత్సరంలో కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వ హయాంలో ఇంగ్లండ్ నుంచి కన్సల్టింగ్ కంపెనీ వాళ్లు వచ్చి క్రిష్ణపట్టణం ఓడరేవుకు సంబంధించి ఇక్కడున్న వసతులను పరీక్షించి రిపోర్టు తయారు చేయడం జరిగింది కానీ ప్రత్యేక శ్రద్ధ తీసుకోలేదు. ఈ ఓడరేవుకు సంబంధించి ప్రత్యేక శ్రద్ధ తీసుకొని ఈ బడ్జెట్ ఎలాట్‌మెంట్‌లో కొంత భాగం అయినా కేటాయించాలని మనవిచేస్తున్నాను.

ఇకపోతే రవాణా శాఖామాత్యులు ప్రతిపాదించిన పద్దు చాలా పొందాగా వున్నది. అనేక సంవత్సరాలుగా మూలపడిన విజయవాడ సిటీ బస్సుల జాతీయకరణ అందరికి తెలుసు. అనేక వంకలు తిరిగి, ఏ రోజుకు ఆ రోజు వాయిదా పడుతున్న సిటీ బస్సులజాతీయకరణను సాహసోపేతంగా చేసినందుకు శ్రీ బి.వి. సుధాకరరావుగారిని అభినందిస్తున్నాను. ఈ జాతీయకరణను పార్షల్‌గా చేసినప్పుడు ఆర్.టి.సి.తో నష్టాలు వస్తున్న సంగతి అందరికి తెలుసు. కొన్ని రూట్లను జాతీయకరణచేసి అక్కడనే ప్రయివేట్ ఓనర్లను ప్రవేశ పెట్టిన దానివలన ప్రయివేటు ఓనర్లకు అనేకమయిన సౌకర్యాలు కలిగించడంవలన ఆర్.టి.సి.కి ఎక్కువ నష్టాలురావడం జరుగుతున్నది. ఆవిధంగా మిశ్రమ జాతీయకరణ ఈదేశంలోకానీ, ఏ దేశంలో పనికిరాదనేది అందరికి తెలిసినదే. ఈ రోడ్ల జాతీయకరణలో ఈ ప్రభుత్వం ధైర్య సాహసాలతో చేసినందుకు అభినందిస్తున్నాను. అదే విధంగా ఈ కాంట్రాక్టు బస్సుల జాతీయకరణ కూడా అవసరం. ఇప్పుడు ఈ రోజు రాష్ట్రంలో అనేక జిల్లాలలో కాంట్రాక్టు బస్సులు తిరుగుతున్నందువలన ఆర్.టి.సి.కి ఎక్కువ నష్టాలు రావడంవలన నష్టాల ఊబిలోకి కూరుకుపోవడం జరుగుతూ వున్నది. ఇటు పోలీసు ఉద్యోగుల అలక్ష్యంవలన, అటు ఆర్.టి.సి. అధికారుల అలక్ష్యంవలన కాంట్రాక్టు బస్సులను ఎక్కడపడితే అక్కడ నిలిపి ప్యాసింజర్సును ఎక్కించుకొని పోవడంవలన ఆర్.టి.సి.కి నష్టం కలుగుతున్నది. బి.వి. సుధాకరరావుగారు పట్టుదలఅయిన వ్యక్తి కాబట్టి ఆయన త్వరలోనే కాంట్రాక్టు బస్సుల జాతీయకరణ జరగాలి. దానికి హైకోర్టు నుంచి అనేక ఆర్డర్లు వచ్చినా ఎప్పటి కప్పుడు వాయిదా వేయడం జరుగుతున్నది. ఆర్.టి.సి. [illegible] మీద

వుండకూడదు. ఇది ప్రజా సంక్షేమానికి ఉపయోగపడ్డ రోజు ప్రజా ఆమోదానికి దారి తీస్తుంది. ముఖ్యంగా ఇప్పుడున్న ఆర్.టి.సి. రూట్లలో మైలు దూరములో ఒక గ్రామం నుంచి ఒక గ్రామానికి పోవలసిన అవసరంలేదని, ఆ కొంచెము దూరముకు బస్సులు నడిపి నష్టపోకూడదని ఇప్పుడున్న రూల్సులో వున్నది. పూర్వం చెన్నారెడ్డిగారు ముఖ్యమంత్రిగా వున్నప్పుడు గ్రామ, గ్రామానికి, పల్లె, పల్లెకు బస్సు అనే లక్ష్యం వుండాలని ఆనాడు ఆదేశించడం జరిగింది. కానీ ఇటీవల ప్రభుత్వంలో ఎందువల్లనో అలాంటి రూల్ లేదు. అర్థ కిలో మీటరు దూరమువున్నా బస్సులు నడపవలసిన బాధ్యత ఈ ప్రభుత్వం మీద వున్నది. ఆ విధంగా ఆర్.టి.సి. ఉద్యోగులు దానిని అమెండ్ చేసిన రోజే ప్రజా సంక్షేమం వైపు పురోగమిస్తుందని మనవిచేస్తున్నాను. ఇకపోతే ఇంధనం పొదుపు పేరుతో బస్సు స్పీడ్ తగ్గిస్తే, గేర్ మారిస్తే ఇంధనం పొదుపు కాదనే వుద్దేశ్యంతో స్పీడ్‌గా పోవడం వలన ప్రమాదాలు జరుగుతూ వున్నవి. ఈ ఇంధనం పొదుపు విషయంలో అనేక రకాలైన మేలు రకం ఇంజనులను ఆర్.టి.సి. సంస్థ కొనుగోలు చేస్తున్న విషయం హర్షదాయకమే ఈ స్పీడ్ మెయిన్‌టినెన్స్‌లో కూడా ప్రమాదాలు జరిగే ఆస్కారం వుంది. కాబట్టి ఇంధనం పొదుపు మీద రూల్స్ తగ్గిస్తే బాగుంటుందని మనవిచేస్తున్నాను. ఆర్.టి.సి. ఉద్యోగులు పూర్వం బస్సులు జాతీయకరణకు ముందు బస్సుల మీద అనేక రిమార్కులు వ్రాసి డబ్బులు ఆర్జించే వాళ్ళు. ఇకపోతే లారీలమీద కూడా కేసులు వ్రాయడం విషయంలో ఇప్పుడు రవాణాశాఖ ఉద్యోగులు భయపడుతున్నారు. కారణమేమంటే పటిష్టమైన ఎసోషియేషన్ వున్నది. వర్కర్స్ యూనియన్ వున్నది. ఏ లారీనయినా పట్టుకొని రిమార్క్ వ్రాస్తే మెయిన్ రహదారులలో అడ్డగించి ఆ పుస్తకాన్ని పోలీసు ఉద్యోగుల దగ్గర నుంచి రవాణా సంస్థ ఉద్యోగుల నుంచి తీసుకుపోయే ప్రమాదం వున్నది. అలాంటి పటిష్టమైన ఆర్గనైజేషన్‌కు వ్యతిరేకంగా పని చేయలేక కేవలం గ్రామాలలో వున్న రైతాంగానికి సంబంధించిన ట్రాక్టర్లమీద, ఈ ఆర్.టి.సి. ఉద్యోగుల మీద వీరత్వాన్ని ప్రదర్శించడం జరుగుతున్నది. మంత్రిగారు కూడా నోరు, వాయిలేని రైతు కుటుంబం నుంచి వచ్చిన వారే. ఈ ట్రాక్టర్లమీద అనేకమైన పెనాల్టీలు వసూలు చేయడం జరుగుతున్నది. పూర్వం ప్రభుత్వం పోలీసు ఠాణాలలో కూడా జుర్మానా వేసే ఆస్కారాన్ని చట్టం ద్వారా కల్పించింది. పోలీసు ఉద్యోగులు, ఇటు రవాణా శాఖ ఉద్యోగులు రెండు రకాలుగా ఈ ట్రాక్టర్ల మీద నిర్బంధంగా డబ్బులు వసూలు చేస్తున్నారు కాబట్టి, మంత్రివర్యులు రైతు కుటుంబం నుంచి వచ్చినవారు కాబట్టి కాస్త ఆలోచించి పరిమితమైన చట్టాలుచేసి సులభతరంగా రైతు మీద ఈ ఉద్యోగులకు అధికారం లేకుండా వుండేట్లు ఏర్పాటు చేయవలసిందిగా మనవి చేస్తున్నాను. అంతర్ రాష్ట్ర సరకు రవాణా విషయంలో అఖిల భారత ఏర్పాటుక పర్మిట్ విషయంలో సింగిల్ పాయింట్ పన్ను రూ. 400లు టూరిస్టు, టాక్సీలకు వేయడం కూడా సంతోషించదగ్గ విషయం. మన టూరిజాన్ని పెంచాలనే వుద్దేశ్యం మనకు వుంటే దాని నిబంధనలకే గాకుండా ఎక్కువగా పర్మిట్లు ఇచ్చే దానివలన ఈ ప్రభుత్వానికి వచ్చే నష్టం ఏమిటో అర్థం గావడంలేదు. ఆ పర్మిట్లు పెట్టుకొనే వాళ్ళంగా ఈ ప్రాంతీయ కార్యాలయం చుట్టూ తిరిగి టైమ్ వృధా చేసుకోకుండా టూరిస్టు కార్లను, టూరిస్టు టాక్సీల కోటాను ఎక్కువ చేస్తే ప్రభుత్వానికి ఎక్కువ ఆదాయం వస్తుంది. ప్రజలకు సౌకర్యం కలుగుతుంది. కార్మికులకు కూడా దానివలన కొంత బ్రతుకుతెరువు ఏర్పాట్లు జరుగుతాయి. కాబట్టి అఖిల భారత పర్యాటక పర్మిట్లు ఎక్కువ చేయాలని ఈ సందర్భంగా

మనవిచేస్తూ, ఇక్కడ సరకుల రవాణా విషయంలో ఎక్కువ పర్మిట్లు ఇస్తే ఇతర రాష్ట్రాలకు సరుకులు రవాణాచేసే సౌకర్యం కలుగుతుందని మనవిచేస్తున్నాను. ఆర్.టి.సి. కి సంబంధించినంతవరకు ఎక్కువ బస్సులను, ఊరూర, గ్రామగ్రామానికి నడిపేట్లు ఏర్పాటు చేయవలసినదిగా మంత్రిగారికి మరొకసారి హృదయపూర్వకముగా మనవిచేస్తూ, అటు ట్రాన్స్‌పోర్టు మంత్రివర్యులు ప్రతిపాదించిన బడ్జెటును, యిటు రోడ్లు భవనాల శాఖ మంత్రిగారు ప్రతిపాదించిన బడ్జెటును బలపరుస్తూ సెలవు తీసుకుంటున్నాను.

శ్రీ డి. చినమల్లయ్య:– అధ్యక్షా, ఈ రోజు రోడ్డు రవాణా సంస్థ, పి.డబ్ల్యు.డి. సంస్థలవైపు నుండి ప్రవేశపెట్టిన బడ్జెటు తీరుతెన్నులను పరిశీలించే ముందు, వాటియొక్క పరిస్థితి ఎలా కొనసాగుతున్నది, వాటికి సరిపోయిన బడ్జెటు కేటాయించారా లేదా అనేది కొన్ని ఉదాహరణలతో చెప్పదలచుకున్నాను. ఉదాహరణకు ఆర్.టి.సి.లో ప్రయాణీకులకు సౌకర్యాలు కల్పించవలసిన బాధ్యత ప్రజాస్వామ్య ప్రభుత్వాల మీద ఎలా వుండవలసిన అవసరం వుందో, దానికి భిన్నంగా కార్యక్రమము నడుస్తున్నదని చెప్పడములో అతిశయోక్తి లేదు. ఎందుకంటే ఒకవైపు ముఖ్యమంత్రి చెన్నారెడ్డిగారు పల్లె పల్లెకు బస్సు పంపిస్తాము, వూరూరుకు బస్సు అని నిర్ణయం తీసుకున్నా, ఆ రోజు అది సఫలీకృతం కాకపోగా, యీ రోజువరకు అది ఏవిధంగా కొనసాగుతున్నదంటే – బడ్జెటు కేటాయింపులను విశదంగా పరిశీలిస్తే – పల్లెలకు బస్సు సౌకర్యం అందించే అవకాశం లేకుండాపోయింది. పల్లె పల్లెకు బస్సు వుండాలంటే, రోడ్ లేకుండా బస్సును మనిషి ఎత్తుకుని పోయేది కాదు. కాబట్టి రోడ్స్‌ను సక్రమంగా వుంచి, బస్సులను సక్రమంగా నడపడానికి శక్తిసామర్థ్యాలతో కూడినటువంటి బడ్జెటును యిప్పటికీ పొందుపరచలేదనే నా అభియోగాన్ని తెలియజేస్తున్నాను. ప్రజాస్వామ్య ప్రభుత్వములో రవాణా సౌకర్యం అంటే ప్రజలను మేల్కొలిపి చైతన్యవంతులు చేయడానికి యీనాడున్నటువంటి భౌతిక పరిస్థితులను తెలుసుకోడానికి, ఒక జిల్లా నుండి మరొక జిల్లాకు ఒక రాష్ట్రము నుండి మరొక రాష్ట్రానికి, మారుమూల ప్రాంతానికి మానవుడు వెళ్లి చరిత్ర కళాఖండాలను చూచి అర్థము చేసుకోడానికి మానవోన్నత అభివృద్ధి చేసుకోగలిగిన శక్తిసామర్థ్యాలను యిచ్చేటటువంటి యీ సౌకర్యాన్ని ప్రభుత్వము వుచితంగా లేకపోతే దానికి సరిపడే పద్ధతులలో మామూలు చార్జీలు తీసుకుంటే బాగుంటుంది గాని మనవారి పద్ధతి, ఛార్జెస్ అంటే రవాణా అంటే డబ్బులు వసూలు చేసే పద్ధతికి దోహద పడుతున్నది. దానిని ఖచ్చితంగా వ్యతిరేకిస్తున్నాను. ఎందుకంటే, గతములో కాంగ్రెస్ వారు యీ వైపు వున్నప్పుడు తెలుగుదేశమువారు ఆ వైపు వున్నప్పుడు, ఆరుసార్లు దానిపైన పన్నులను పెంచారు. ఆ ఆరుసార్లు పెంచిన సందర్భములో మాతోబాటు వారు వుండి పిడికిలి బిగించి, యిది అన్యాయమని వాదించినవారు, యిప్పుడు తిరిగి అధికారములోకి వచ్చారు. వచ్చి రావడముతోనే – గతములో ఆరుసార్లు అరపైస చొప్పున పెంచితే – యిప్పుడు ఒకేసారి పైస చొప్పున పెంచుతామనే నిర్ణయానికి తల ఒగ్గుతున్నారు. అట్లా ఎందుకు చేస్తున్నారు? ఇక్కడి నుండి అక్కడికి పోగానే యీ బుద్ధి ఎలా పుడుతుందనేది పరిశీలిస్తే – నేను పరిశోధిస్తే – లాభనష్టాలను చూచుకునే పద్ధతిలో, వ్యాపార పద్ధతిలో ప్రభుత్వాలు ఆలోచిస్తున్నాయి తప్ప ప్రజా సౌకర్యార్థము చేస్తున్న పని కాదని నిజంగా చెప్పవలసిన అవసరం ఎంతైనా వుంది. ఈ విధంగా నడపడానికి, దానివల్ల వచ్చే కష్టనష్టాలకు బాధ్యులు ఎవరు? దానిని ఎవరు నడుపుతున్నారు, అనుభవించేది

ఎవరు? శ్రమ ఒకరిది, ఫలితం యింకొకరిది అనే పద్ధతిలో ఆర్.టి.సి. వున్నట్లు స్పష్టంగా కనబడుతున్నది. ఈ సందర్భములో ఒకటి రెండు మాటలు మనవిచేస్తాను. ఎందుకంటే నష్టం వస్తుందనుకుంటున్నారు. నష్టము ఎవరు తెస్తున్నారు? వాటిని నడుపుతున్న సిబ్బంది తెస్తున్నారా? ఉద్యోగులు తెస్తున్నారా? ప్రజలు తెస్తున్నారా? ఎవరు నష్టం తెస్తున్నారు? నష్టము తెచ్చేది ఒకరు అయితే కష్టపడి పని చేస్తూ సిబ్బంది పడుతున్న యిబ్బందులను పరిశీలిస్తే, హృదయం వున్న వారు ఆలోచిస్తే, నిజంగా యీ పన్ను పెంచడముగాని ఉద్యోగులకు ఆ విధమైనటువంటి యిబ్బంది కలిగించరేమోనని - అందువల్ల - యీ విషయాన్ని వారి దృష్టికి తీసుకురావడానికి ప్రయత్నం చేస్తున్నాను. సిబ్బంది యొక్క పరిస్థితి విషయములో ఒకటి రెండు మాటలు చెప్పదలచుకున్నాను. ఎట్లా నడుపుతున్నారు - ఉదాహరణకు చెప్పాలంటే, ఒక లీటరు డీజిల్‌తో సరాసరి 5 కిలో మీటర్లు నడుపుతున్నారు. ఇంధనం పొదుపు కార్యక్రమానికి వస్తే, యావత్తు భారత దేశములో ఆంధ్రరాష్ట్రము నిజంగా ఏడుసార్లు మొదటి బహుమతి తీసుకున్నది. ఇంధనం పొదుపు గురించి ఆర్.టి.సి. సిబ్బంది ఎంతో శ్రమపడుతున్నారు, ఎంతో యిబ్బంది పడుతున్నారు. ఎందువల్ల ఏడుసార్లు ఫస్టు ప్రైజ్ తీసుకోగలిగారు? ఆయిల్ విషయమే కాదు. టైర్ల వాడకము విషయం చూడండి. 60 వేల కిలోమీటర్లు వాడవలసిన టైర్లను అధికాధిక శ్రమలకు ఓర్చి 1,06,780 కిలో మీటర్ల దూరము వరకు తీసుకువెళ్ళారు. టైర్ల వాడకము శక్తిని పెంచుతున్నారు. ఎంతో కష్టపడుతూ, ఎన్నో యిబ్బందులకు గురి అవుతూ ఎంతో దూరము మేంటేన్ చేస్తున్నారనే విషయము హృదయం విప్పి ఆలోచించాలని మనవి చేస్తున్నాను.

మిస్టర్ డిప్యూటీ స్పీకరు:- రోడ్లు చాలా బాగా వున్నవి.

శ్రీ డి. చినమల్లయ్య:- రోడ్లు బాగా లేక, గతుకుల రోడ్లలో, తెగిపోయిన రోడ్లలో, వంతెనలు లేకుండా వున్న పరిస్థితులలో అనేక యిబ్బందులకు గురి అయి నడుపుతున్నారు. రోడ్లు బాగా వుండి కాదు. రోడ్లు సంగతి తరువాత చెబుతాను. ఇక వాహనాల వినియోగం సంగతి. 96 శాతము నడుపుతున్నారు. అంటే 100 వాహనాలు వుంటే 96.29 ప్రకారము నడుపుతున్నారంటే, ఎంత కండిషనులో పెట్టి ఎన్ని యిబ్బందులకు గురి అయి వారు నడుపుతున్నారో ఆలోచించండి. బస్సు రోజుకు 200 కిలోమీటర్లు తిరుగవలసి వుంటే, అటువంటి బస్సులను సరాసరి 295 కిలో మీటర్ల వరకు తీసుకు వెడుతున్నారు. యాక్సిడెంట్ల సంఖ్యను తగ్గించారు. యాక్సిడెంట్లు లక్ష కిలో మీటర్లకు 0.3 వుంటే యీనాడు 0.15 కు తగ్గించారు. ఎంతో కష్టముతో కూడిన పనిని నెరవేరుస్తూ సిబ్బంది నిర్వహిస్తూ వుంటే వారికి ధన్యవాదాలు, కృతజ్ఞతలు తెలుపాలనిగాని లేకపోతే వారి శ్రమకు తగ్గ ఫలితం యిచ్చే ఆలోచన యీ ప్రభుత్వానికి వుండాలి గదా. వారికి, శ్రమకు తగిన ఫలితం రావాలి గదా. అది వస్తున్నదా? ఇంత కష్టముతో పనిచేసే ఉద్యోగుల శ్రమకు యిచ్చే ఫలితం ఎలా వుందంటే - ఆంధ్ర రాష్ట్రము ఫస్టుగా నడుపుతున్నదంటే, ఆంధ్ర రాష్ట్ర రోడ్డు రవాణా సంస్థకు క్రెడిట్ తెస్తే, కీర్తిని తెస్తే, ఆ ఉద్యోగులకు మీరు చేస్తున్నదా ఏమిటి? - ఒక మాట చెప్పదలచుకున్నాను. ఉద్యోగులు టైర్లను అభివృద్ధి చేస్తూ ఉంటే, ఇంధనం పొదుపు చేస్తూ ఉంటే వాహనాలను ఎక్కువగా త్రిప్పుతూ వుండే వారికి పెట్టిన ఆంక్షలు ఏమిటో

పరిశీలించాలని కోరుతున్నాను. ఇవాళ వారి వర్కు లోడ్‌ను పెంచారు. 8 గంటలు పని చేయాలని ఖచ్చితమైనటువంటి నిర్ణయం తీసుకుంటున్నారు. 7 గంటల నుండి 8 గంటలకు పెంచారు. ఒక బస్సులో పని చేయడానికి 9 మంది సిబ్బంది అవసరం వుంటే ఏడున్నర శాతానికి దించారు. ఒకవైపు పొదుపు చేస్తున్న వారి మీద అటువంటి వర్కులోడ్ పెంచి ఎటువంటి యిబ్బందుల పాలు చేస్తున్నారో గమనించాలని కోరుతున్నాను. ఒకవేళ టైరు నష్టం అయితే, స్ప్రింగు నష్టం అయితే ఆ నష్టాన్ని వుద్యోగుల మీద ఛార్జ్‌వేసే కార్యక్రమాన్ని ప్రవేశపెడుతున్నారు. ఇది ఎంత దురదృష్టకరమైనటువంటిదో ఆలోచించండి. వారు ఏమైనా కేసులు యిచ్చారనుకోండి. కేసులు యిచ్చినా, ఇవ్వకపోయినా కండక్టర్లను అనేక యిబ్బందులకు గురి చేస్తున్నారు. ఇచ్చినటువంటి కేసులను త్వరగా పరిష్కారం చేయకుండా అనేక సంవత్సరాలు పెండింగ్‌లో వుంచుతున్నారు. చివరికి వారి గతి అధో:గతి అవుతున్నది. నా–హిందూ, నా–ముస్లిం అనే పద్ధతిలో అటు గాకుండా, యిటు గాకుండా, ఎటుగాకుండా తయారు అయి, వయస్సు దాటిపోయి మరో వుద్యోగానికి పనికి రాకుండా పోయి, యీ వుద్యోగము పోయి అన్నమో రామచంద్రా అని భిక్షం ఎత్తుకుని తిరిగే పరిస్థితిని కల్పిస్తున్నారు. కేసులను త్వరగా పరిష్కారము చేయకపోవడం, కన్సిడరు చేయకపోవడమనే దురవస్థతో ఆర్.టి.సి. నడుస్తున్నదని మనవి చేస్తున్నాను. ఎందుకు నష్టాలు వస్తున్నాయి? నా మాటలు ఆలోచిస్తే, వాస్తవ పరిస్థితులను గమనిస్తే నష్టాల సంగతి తెలుస్తుంది. సంస్థ ఆధిపత్యములో ఒక విధమైన నష్టాలు వస్తున్నాయి. రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ద్వారా నష్టాలు వస్తున్నాయి, బహుళ జాతీయ కంపెనీల ద్వారా నష్టాలు వస్తున్నాయి, దౌర్జన్యాల ద్వారా యీ సంస్థకు నష్టాలు వస్తున్నాయి. ఎలాగంటే, ఉదాహరణకు బహుళ జాతీయ కంపెనీలు వున్నవి. ఈ బహుళ జాతీయ కంపెనీలు తమ ఆధిపత్యాన నడపడానికి ఆయిల్ ధరను పెంచాయి. ఆయిల్‌పైన పెరిగినటువంటి ధరలవల్ల 12 నష్టం వస్తున్నది కాని ఉద్యోగులు చేస్తున్న పనులవల్ల నష్టం రావడంలేదు. స్పేర్ ధర మ పెరిగింది, టైర్ల ధర పెరిగింది. అటువంటి ధరలను విపరీతంగా పెంచుతూ ఉండడంవల్ల ఈ సంస్థకు కావలసినటువంటి అన్ని ఉత్పత్తి చేసుకోవడంలో ప్రభుత్వం వైఫల్యం చెందడంవల్ల బహుళ జాతి కంపెనీలయొక్క దాడికి నష్టం వస్తున్నదని ఈ సందర్భంగా నేను చెప్పదలచుకున్నాను. అదే విధంగా వికలాంగులకు, విద్యార్థులకు, జర్నలిస్టులకు, అధికారులకు, శాసనసభ్యులకు – ఇంకా అనేక సందర్భాలలో మనం ఫ్రీ పాసులు ఇస్తున్నాము. శాసనసభ్యులకు అయ్యే డబ్బు సంస్థకు తిరిగి చెల్లిస్తున్నారనికోండి. ఈ ఫ్రీ పాస్‌లవల్ల ఆర్.టి.సి.కి 16 కోట్ల రూపాయల ఆదాయం పడిపోతున్నది. ఆ 16 కోట్ల రూపాయలు ఎవరు భరించాలి? ఇది ప్రభుత్వం భరించవలసిన అవసరం ఉంది. ప్రభుత్వం వివిధ వర్గాలవారికి సహాయం చేయవలసినటువంటి పద్ధతులలో చేస్తూ చేసిన దానికి వచ్చేటటువంటి నష్టాన్ని భరించలేమా? భరించడానికి సహకరించకపోగా ఈ మధ్య మన కార్పొరేషనుకు పెట్టుబడి లేకపోతే ప్రయివేటు వారి దగ్గర పెట్టుబడులు తీసుకొని వస్తున్నారు. ప్రయివేటువారి దగ్గర పెట్టుబడి తీసుకుంటే ఆ పెట్టుబడిపై 14 కోట్ల రూపాయలనుంచి 23 కోట్ల రూపాయల వరకు వడ్డీ కడుతున్నారు. ఈ పెట్టుబడి రాష్ట్ర ప్రభుత్వం రెండు వంతులు ఇస్తే కేంద్ర ప్రభుత్వం ఒక వంతు ఇవ్వవలసిన అవసరం ఉంది. మూడు సంవత్సరాలుగా కార్పొరేషనుకు పెట్టుబడిని ఇవ్వడం లేదు. ప్రయివేటు, వారినుండి అప్పులు తెచ్చుకోవలసిన పరిస్థితి వచ్చింది. వడ్డీ పెరిగిపోతున్నది. 14 కోట్ల

నుంచి 23 కోట్ల వరకు వడ్డీ పెరిగిపోతున్నది. ఇటువంటి వడ్డీ చెల్లించవలసిన పరిస్థితి కలిగించింది ఎవరు? ప్రభుత్వాలు ఏమి చేస్తున్నాయని నేను అడుగవలసిన అవసరం ఉంది. రాష్ట్రంలో దౌర్జన్యాలు జరుగుతున్నాయి, మీకు తెలుసు. విజయవాడలో మోహనరంగా గారి హత్య సందర్భంగా విజయవాడలో జరిగినటువంటి హింసాకాండ మీకు తెలియనిది కాదు. అనేక బస్‌లు ధ్వంసం చేసారు. ఇది మా సొత్తు అని ఎవరికి పట్టకుండా సర్వనాశనం చేయడానికి దారితీసింది. వారికి కోపం వచ్చింది, వాటిని ధ్వంసం చేసారు. బజారులో ఎవరికి కోపం వచ్చినా, ఎక్కడ ఏమి జరిగినా ఈ సంస్థయొక్క బస్‌లమీద రాళ్ళు వేయడం, అద్దాలు పగలగొట్టడం, నష్టం చేయడమనేది అందరికీ పరిపాటి అయిపోయింది. ప్రయివేటు ఆస్తుల నష్టాన్ని లెక్కకట్టి ఈ ప్రభుత్వం కోటానుకోట్లు ఇచ్చింది. ఆ విధంగా ఆర్.టి.సి.కి ఈ ప్రభుత్వం లెక్క కట్టి ఇచ్చిందా అని అడుగు తున్నాను. ఒకటి, రెండు రూపాయలు కూడా లెక్కకట్టి ఇవ్వలేదు. అక్కడ నష్టం వచ్చింది కనుక ప్రజలమీద పన్నులు వేస్తున్నాము అంటున్నారు. టికెట్‌పైన పన్నులు పెంచే అధికారం మీకు ఎవరు ఇచ్చారు? ఇక్కడ మాట్లాడి అక్కడికిపోయి పెంచితే తరువాత మీరు చేసే చర్యలకు బైట ఉన్నటువంటి ప్రజలు – ఓహో, వీరు అధికారం కోసం, అధికార దాహం కోసం మాట్లాడేవారు కాని వాస్తవ పరిస్థితులను ఆలోచించేవారు కాదని తెలుసుకున్ననాడు తిరిగి ప్రజలు ప్రభుత్వానికి బుద్ధి చెప్పవలసిన పరిస్థితి ఏర్పడుతుందని మనవిచేస్తున్నాను. ప్రభుత్వం ఆ టికెట్‌పైన సర్‌ఛార్జి కూడా వసూలు చేస్తున్నది. సర్‌ఛార్జి కూడా తగ్గించడం లేదు. 40 శాతం టికెట్‌పైన డబ్బు వస్తే 40 శాతం ప్రభుత్వానికి ఇవ్వాలి. ప్రభుత్వం అది కూడా తగ్గించడం లేదు. మన రాష్ట్రంలో ఒక బస్‌కు – ఒక్కొక్క సీటుకు క్వార్టర్లీ 165 రూపాయలు టాక్సు వసూలు చేస్తున్నారు. మద్రాసు రాష్ట్రంలో అది 65 రూపాయలు మాత్రమే వసూలు చేస్తున్నారు. ఆంధ్ర ప్రదేశ్‌లో 165 రూపాయలు వసూలు చేస్తున్నారు. ఈ సంస్థ ప్రభుత్వానికి ఆదాయాన్ని ఇస్తున్న సంస్థ అవుతుందా, కాదా? ఇటువంటి సంస్థలో పనిచేసేవారి మంచి చెడ్డలు ఆలోచించకుండా ఆ ఉద్యోగస్థులపైన నిర్బంధాలు పెడుతూ ఉంటే, ప్రజలపైన పన్నులు పెంచుతూ ఉంటే ఈ సంస్థ ఎవరికి ఉపయోగపడుతుంది? ఇది ప్రజాస్వామ్య భాగంలో ఎలాగ పాలు పంచుకొంటున్నదని మనవిచేస్తున్నాను. మెట్రోపాలిటన్ సిటీస్‌కు కేంద్రప్రభుత్వం సబ్సిడీ ఇస్తుంది. మన హైదరాబాద్ మెట్రోపాలిటన్ సిటీ అయింది. అందుచేత కేంద్ర ప్రభుత్వం మన హైదరాబాద్ – రాజధానికి ఏమైనా ఇస్తున్నదా? దానికోసం మన రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఏమైనా కార్యక్రమం చేబడుతున్నదా? అది ఈనాటివరకు రావడం లేదు. రాష్ట్ర ప్రభుత్వం దానిపైన కార్యక్రమం చేపట్టడం లేదు. ఈ విధంగా కొనసాగుతూ ఉంటే ఆర్.టి.సి.లో నష్టం వస్తున్నది కనుక ఏదోవిధంగా ప్రజలమీద పన్నులు వేయాలి, పన్నులు వేసి రాబట్టుకోవాలనే ఆలోచన ఏ మాత్రం క్షంతవ్యం కాదని మనవిచేస్తున్నాను. దీనిని అభివృద్ధి చేయడానికి అనేక మార్గాలు ఉన్నాయి. మీరు ఒకసారి ఆలోచించండి. ఆర్.టి.సి. బస్‌ల వేగం తగ్గించడానికి సీలు వేసారు. సీలు వేసిన తరువాత బస్ నడిపే కార్యక్రమంలో ఉన్న ఇబ్బందులు ఎవరూ పరిశీలించడంలేదు. మేము కళ్ళారా చూసాము. బస్‌లు ఎక్కువ వేగం పోవాలనేది మా ఉద్దేశం కాదు. హైదరాబాద్ నుంచి కరీంనగర్ 4 గంటలకు బస్ చేరాలని నిర్ణయం చేస్తారు. సీలు వేసిన బస్‌లలో మేము కూర్చుంటే 5 గంటలు, 5 1/2 గంటలు ప్రయాణం చేయవలసి ఉంటున్నది. అయిన 1 1/2 గంటలు

ఎక్కువ నడుపవలసి వస్తున్నది. ఒక్కొక్కచోట అనేకమైన స్పీడ్ బ్రేకర్సు ఉన్నాయి. రామగుండం దాటి పోవాలంటే అక్కడ రైల్వే గేటు ఉంది, గేటు పడుతుంది. ఆ గేటు తరువాత 24 స్పీడు బ్రేకర్సు ఉన్నాయి. రామగుండంనుంచి ఎయిటింగు లైను వరకు ఒకసారి వెళ్ళాను. గేటు తరువాత 1 1/2 గంటలు ప్రయాణం పడుతుంది అక్కడికి వెళ్ళడానికి. అరగంటలో రాలేదు కనుక నేవు ఎన్ని గంటలు ప్రయాణం చేసినా నీకు ఆ గంటలు శిక్షకే లెక్క కానీ నేవు చేసిన దానికి కృతజ్ఞతలు లేవు అనే పద్ధతి కొనసాగుతున్నది. నేను వారి పక్షం అని కాదు. నేను వారి కష్టాన్ని కళ్ళారా చూసాను. బస్సులలో ఉన్నటువంటివారు తిడుతూ ఉంటే - డబ్బులు ఎక్కువపెట్టి ఇంత టైము వెచ్చించి ఈ విధంగా మేము ప్రయాణం చేయలేమని మాట్లాడుతూ ఉంటే నేను స్పష్టంగా విన్నాను. ఆ విషయం ఇప్పుడు నేను ఇక్కడ చెబుతున్నాను. ఆర్.టి.సి. బాగానే నడుస్తున్నదని అనుకొంటున్నాము కాని మన రాష్ట్రంలోని రోడ్ల పరిస్థితి ఎలాగుందో మనవిచేస్తాను. ఇక్కడ నుండి ఇంటికి పోయేప్పటికి జ్వరం వచ్చి తెల్లవారేసరికి డాక్టరు దగ్గరకు వెళ్ళవలసినటువంటి పరిస్థితి ఉంది. అతుకుల, గతుకుల రోడ్లు విపరీతంగా ఉన్నాయి. అనేక వర్షాలవల్ల అనేక రోడ్లు విపరీతంగా తెగిపోయాయి. నేను అనుభవంతో చెబుతున్నాను. కరీంనగర్ జిల్లా సెంటరు నుంచి ఏ జిల్లాకు 5 రోజులవరకు పోవడానికి వీలులేకుండా రోడ్లు తెగిపోయి ఉన్నాయి. ఈ వేళటివరకు ఆ రోడ్లు బాగు కాలేదు. ఆ రోడ్లమీద టెంపరరీగా మట్టిపోసారు. ఇసుక నింపిన బస్తాలు వేసారు. వాటిమీదనుంచి బస్సులు నడుస్తున్నాయి తప్ప రోడ్లు బాగుకాలేదు. గుంతలు ఎన్ని ఉన్నాయో చెప్పడానికి వీలులేదు. కరీంనగర్ హద్దులు ఆ రోడ్లే చెబుతాయి. ఆ రోడ్ల యొక్క మెయిన్‌టెనెన్సు సరిగా లేదు, ఆ రోడ్లు వేసే పరిస్థితి లేదు. ఇక జిల్లా పరిషత్ రోడ్లకు అతీగతీ లేదు. వాటికి ఆలనా, పాలనా లేదు, వాటికి డబ్బులు కేటాయించిన పాపాన పోలేదు. ఆ రోడ్లు అలాగుంటే కరీంనగర్ ప్రక్కన ఒక బ్రిడ్జి ఉంది. అది నిజాం కాలంలో కట్టిన బ్రిడ్జి. దానికి ఈ మధ్య 80 లక్షలో, కోటి రూపాయలో మంజూరు చేసారు. 3 సంవత్సరాల క్రితం మంజూరు చేసారు. ఇప్పటి ఆర్ అండ్ బి మినిస్టరుగారే అప్పుడు కూడా ఆర్ అండ్ బి మినిస్టరు అనుకుంటాను. అప్పుడు మంజూరు ఇస్తే ఇంతవరకు ఒక పిల్లర్ కూడా కాలేదు. వరదలు వచ్చినప్పుడు కొట్టుకొనిపోయాయి. ఆ కాంట్రాక్టరు కొన్ని లక్షలు తీసుకున్నాడు. ఆ కాంట్రాక్టర్లను అడిగే నాథుడే లేడు. ఇంకొక రెండు సంవత్సరాలు అయితే మరొక పిల్లర్ అవుతుంది. ఆ బ్రిడ్జి కట్టేవరకు ఈ పిల్లరు పూర్తిగా కూలిపోతుంది. ఆ రోడ్డుమీద 2, 3 గంటలు బస్‌లన్నీ జామ్ అయి, ప్రమాణికుల ప్రయాణాలు రద్దు అయిపోయి, ఆసుపత్రికి వెనువెంటనే చేరకపోతే చనిపోయేవారు, ప్రసూతి కావలసినవారు అనేకమంది అనేక ఇబ్బందులకు గురి అవుతున్నారు. ఆ బ్రిడ్జి కూలిపోతే నాలుగు జిల్లాలనుంచి హైదరాబాద్ నగరానికి రావడానికి నోచుకోము అన్న మాట. వేరే మార్గాలనుంచి రోజులు గడుపుకొని రావలసిన పరిస్థితి వస్తుంది. ఇట్లాగే మీకు చెప్పాలని అంటే అనేక బ్రిడ్జీలు పూర్తి వయసు దాటిపోయి అక్కరకు రాని పరిస్థితులలో ఉన్నాయి. అవి కూలిపోతే రాష్ట్రమే అంధకారంలో పడిపోయే ప్రమాదం ఉన్నటువంటి రోడ్లను, బ్రిడ్జీలను నిర్మించవలసిన అవసరం ఎంతైనా ఉందని మనవి చేస్తున్నాను. తెగిపోయిన రోడ్లను కూడా బాగు చేయడానికి ఈ ప్రభుత్వం ఏమైనా చొరవ తీసుకొంటుందా లేదా? మంత్రిగారికి చొరవ ఉంది, ప్రభుత్వానికి చొరవ ఉండవచ్చు కానీ డబ్బులేదు. డబ్బు ఉంటే దానికి కావలసిన ఇంజనీరింగు స్టాఫ్ లేదు. ఇంజనీరింగు స్టాఫు

12·40 మాన్నే ఈ రాష్ట్రాన్ని కంపుకొట్టిస్తున్నాయి. వారి ఇష్టా ఇష్టాలమీద నడిచిపోతున్నాయి.
ప. వారి ఇష్టాయిష్టాల మీద జరుగుతున్నాయి. ఇంజనీరింగ్ శాఖవారు కాంట్రాక్టర్లు కుమ్మక్కై ప్రజలను సర్వనాశనం చేసే పరిస్థితి ఉంది. దానిని చెకప్ చేయవలసిన అవసరం ఉంది. నల్లగొండ నుంచి మహబూబ్‌నగర్ మీదుగా కర్నాటకకు పోయే ఒక రోడ్డు ఉంది- అది సింగిల్ రోడ్డు. ఆ రోడ్డుమీద వాహనాల రద్దీ చాలా ఎక్కువగా ఉంటుంది. దానిని డబుల్ రోడ్డు చేయడానికి పూనుకోవాలి - అది పూర్తిగా పాడైపోయే ప్రమాదం ఉంది - డబ్బు లేదంటే కాదు. ఆర్.టి.ఓ. కార్యాలయం పరిస్థితి వివరించదలచుకున్నాను - అది అవినీతితో కుళ్ళి కంపుకొడుతోంది. అవినీతికి మారు పేరుగా తయారయింది. ఆర్.టి.ఓ. ఆఫీసులో ఒక లారీకి ఫిట్‌నెస్ చేయించాలంటే 400 రూపాయలు లంచం తీసుకొంటున్నారు. ఈ ప్రభుత్వం అవినీతిని అరికట్టే ప్రయత్నం ఏమి చేస్తున్నదని అడుగుతున్నాను. ఆ కార్యాలయం యమకూపంగా, నరకకూపంగా తయారయింది. లారీ ఫిట్‌నెస్‌కు ఆంధ్ర ప్రాంతంలో అయితే రూ. 350 తీసుకుంటున్నారు. ఒక రైతు ఎంతో ఇబ్బంది పడి ట్రాక్టరు కొనుక్కుంటే దానికి కూడా డబ్బు వసూలు చేస్తున్నారు. లారీని ఒకరి నుంచి మరొకరికి ట్రాన్స్‌ఫర్ చేయాలంటే వెయ్యి రూపాయలు ఇవ్వాలి. టూరిస్టు బస్‌కు పర్మిట్ ఇవ్వాలంటే వారి దగ్గిర కూడా రూ. 50 తీసుకొంటున్నారు. స్కూటర్ రిజిస్ట్రేషన్‌కు రూ.250 తీసుకొంటున్నారు. ఒక కొత్త ట్రాక్టరు రిజిస్ట్రేషను చేయడానికి రూ.1500 తీసుకొంటున్నారు. మోటార్ డ్రయివింగ్ లైసెన్సుకు రూ. 500 తీసుకొంటున్నారు. చెక్ పోస్టులలో లారీకి రూ. 25 రూపాయలు వసూలు చేస్తున్నారు. దీనివల్ల ప్రజల మీద ఎంత అనవసరమైన భారం పడుతున్నదీ ఆలోచించాలి. ఇంటలిజన్స్ వారిచేత ఎంక్వయిరీ

ప్రజలకు అనుకూలంగా పనిచేసే మార్గం లోకి వస్తే బాగుంటుంది చార్జెస్ పెంచడంతోబాటు కట్ మోషన్స్ అన్నింటిమీద వివరించవలసి ఉంది. ఆ కట్ మోషన్స్ అన్నీ ఆమోదించాలని కోరుతున్నాను. చెన్నారెడ్డిగారు గతంలో ముఖ్యమంత్రిగా ఉన్నప్పుడు ఊరు ఊరుకు బస్సు అని ఇచ్చిన నినాదం నిష్ప్రయోజనం అయిపోయింది. రోడ్లు బాగుచేసి ఊరుఊరుకు బస్సువేసి ప్రజల సౌకర్యం పెంచాలి. అందుకు డబ్బు లేకపోతే ఉన్నవారి మీద పన్నులు వేయండి, అంతేగాని లేనివారి మీద పన్నులు వేయకండి. ఆ డబ్బుతో ప్రజలకు అవసరమైన సౌకర్యాలు కల్పించండని ప్రభుత్వాన్ని కోరుతూ సెలవు తీసుకుంటున్నాను.

శ్రీ మల్లాది స్వామి (కాకినాడ) :- అధ్యక్షా, ట్రాన్స్‌పోర్టు, ఆర్ అండ్ బి. శాఖల మంత్రులు ప్రవేశపెట్టిన డిమాండ్సును నేను మనస్ఫూర్తిగా బలపరుస్తున్నాను. కాకినాడ పట్టణంలో ఉప్పుటేరుమీద ఒక బ్రిడ్జి ఉంది. దాని మీద ట్రాఫిక్ చాలా ఎక్కువ ఉన్నందువల్ల ప్రజలు ఇబ్బంది పడుతున్నారు. రెండు సంవత్సరాల క్రిందట రెండవ బ్రిడ్జికి శంఖుస్థాపన జరిగింది కాని ఇంతవరకు నిర్మాణం జరగలేదు. దీనిని యుద్ధ ప్రాతిపదికన నిర్మించాలని కోరుతున్నాను. కాకినాడ ఫిషింగ్ హార్బర్‌కు సౌకర్యాలు కల్పించ కుండానే గత ప్రభుత్వం హడవిడిగా ప్రారంభించడం జరిగింది. సాంకేతిక లోపాలవల్ల బోట్లు ఈ హార్బరులో నిలిపే పరిస్థితి లేకుండా తిరిగి కెనాల్స్‌లోకి పోయే పరిస్థితి ఉంది. ఇక్కడ నిర్మించిన షెడ్స్‌లో వర్షాకాలంలో ఏ ఒక్కరు ఉండే పరిస్థితిలేదు. కాబట్టి ఆ

డ్స్‌లో కొన్ని రూమ్సు ఏర్పాటు చేయాలి. ఈ హార్బరులో బోట్సు నిలపడానికి రబ్బర్ ఫెండర్స్ వేయాలి – అవి లేనందున బోట్స్ నష్టపోయే పరిస్థితి ఉంది. ఈ ప్రాంతంలో ఆయిల్ షెడ్స్, షాపింగ్ కాంప్లెక్స్ మున్నగునవేవి నిర్మాణం జరగలేదు. దీనివల్ల కూడా బోట్స్ అక్కడ ఉండే పరిస్థితి లేదు. ఈ హార్బరు పట్టణానికి దూరంగా ఉండడంవల్ల మత్స్యకారులకు గృహనిర్మాణం జరగనందువల్ల, ఎండు చేపలు చేసుకునే వారికి గృహ వసతి లేనందువల్లవారు అనేక కష్టాల పాలవుతున్నారు. వారి కష్టాలు నిర్మూలించడానికి, ఈ పరిశ్రమలో ఉన్న వారందరికి అన్ని వసతులు, సౌకర్యాలు కల్పించడానికి ఈ హార్బరు ప్రాంతంలో కొంత స్థలం కేటాయించాలి. ఈ పట్టణానికి హార్బరుకు చాలా దూరం ఉంది – కానీ ఒకే సిటీ బస్ వేశారు. కాబట్టి ఎక్కువ బస్సులు వేయాలని కోరుతున్నాను. మత్స్య పరిశ్రమ మన రాష్ట్రంలో అభివృద్ధి కావాలంటే కోస్తా తీరంలో ఉన్న ఫిషింగ్ హార్బర్స్ అన్నీ వినియోగించుకోవాలి. నిజాంపట్నం, భావనపాడి, మచిలీపట్నం హార్బర్లు యథాస్థితిలో ఉన్నాయి, ఉపయోగంలోకి రావడంలేదు. అవి ఎప్పటి నుంచి పని చేస్తాయి అనే విషయంలో సమగ్రమైన రిపోర్టు ఇస్తే బాగుంటుంది. దీని వినియోగాన్ని బట్టి మత్స్యకారుల వృత్తి, వారి జీవనోపాధి ఆధారపడి ఉంది. లేకపోతే ఫిషరీస్ బోట్స్ వలస పోయే పరిస్థితి ఏర్పడుతున్నది. పోర్టు ఏరియాలో పోర్టు వర్కర్సుకు వైద్య సదుపాయాలు గాని విశ్రాంతి భవనాలుగాని లేవు. వారికి ఒక ఆస్పత్రి, విశ్రాంతి భవనం కట్టాలి. జెట్టీలమీద పనిచేసేప్పుడు రాత్రిళ్ళు లైటింగ్ లేక ప్రమాదాలు జరుగుతున్నాయి. లైట్స్ ఏర్పాటు చేయాలి. డాల్ఫిన్ ట్రిప్ బోట్స్‌కు కాకినాడులో బెర్త్ ఫీజు రూ. 105/- వసూలు చేస్తున్నారని తెలుస్తున్నది. అది మంచిది కాదు. అన్ని సౌకర్యాలు ఉన్న విశాఖపట్టణంలో పదిహేను రూపాయలే వసూలు చేస్తుంటే కాకినాడలో రూ. 105 వసూలు చేయడం మంచిది కాదు. పోర్టు ఏరియాలో ఉన్నటువంటి సౌత్‌స్లైడ్‌లో ఓపెన్ స్పేస్ ఉన్నందువల్ల బోట్స్ నిలపడానికి ఇబ్బందిగా ఉంది – అక్కడ గోడ కట్టాలి. మత్స్య కారులకు, హార్బరులో పనిచేసే సిబ్బందికి గృహవసతి కల్పించాలి. ఆయిల్ షెడ్స్, ఐస్ ఫ్యాక్టరీ, షాపింగ్ కాంప్లెక్సు ఏర్పాటు చేయాలి. రోడ్సు పరిస్థితి చాలా అధ్వాన్నంగా ఉంది – వాటిమీద ప్రత్యేకమైన శ్రద్ధ వహించాలని కోరుతూ ఈ అవకాశం ఇచ్చినందుకు స్పీకర్‌గారికి ధన్యవాదాలు తెలుపుతూ సెలవు తీసుకొంటున్నాను.

శ్రీ టి. వెంకటేశ్వరరావు:– అధ్యక్షా, నేను క్లుప్తంగానే మాట్లాడుతాను. నాకు 12.50 ఇది నిన్ననే ఇచ్చినారు. దీనిని చదువుకుని రావాలంటే సాధ్యం కాలేదు. అందువల్ల మ. మధ్యలోనన్ను ఇంటరప్ట్ చేయవద్దు అని మనవిచేస్తున్నాను. మన రోడ్స్ అండ్ బిల్డింగ్స్ మంత్రిగారు మొత్తం రోడ్స్ అండ్ బిల్డింగ్స్‌కు కలిపి రూ. 225 కోట్లు పెట్టినారు. రోడ్లు కానీ వెహికిల్స్‌కాని వీటి పరిస్థితి మన రాష్ట్రం యే స్థాయిలో ఉందో అర్థం చేసుకుంటే మనము యెటువైపు పయనిస్తున్నామనేది అర్థం చేసుకోవచ్చును. రోడ్ల అభివృద్ధిలో కాని ట్రాన్స్‌పోర్టేషన్‌లో కాని మనము చాలా తక్కువ స్థాయిలో ఉన్నామని చెప్పక తప్పదు. రోడ్ల విస్తీర్ణం, ప్రతి 1000 కిలోమీటర్లు యేరియాలో రోడ్లు పొడవు చూస్తే దేశం మొత్తంమీద మనము 13వ స్థానంలో ఉన్నామని చెప్పుకోవచ్చు. అదే విధంగా వెహికిల్స్ విషయానికి వస్తే ప్రతి లక్ష జనాభాకు వాడే వెహికిల్స్ సంఖ్య చూస్తే మనము 14వ స్థానంలో ఉన్నాము. అదే విధంగా మిగతా వెహికిల్స్ సంఖ్య చూస్తే దేశం మొత్తం

మీద 5.8 పర్సెంటులో ఉన్నాము. మన జనాభా కాని రోడ్ల విస్తీర్ణం కాని వీటి అన్నింటిని బట్టి చూస్తే 8 పర్సెంటు లేక 9 పర్సెంట్‌గా ఉండాలి. కనుక యే కోణం నుంచి చూచినా చాలా తక్కువ స్థాయిలో ఉందని చెప్పకతప్పదు. ప్రస్తుతం మినిస్టరుగారు 1990-91 సంవత్సరమునకు రూ. 225 కోట్లు కేటాయించినారు. ఈ కేటాయింపులు యిదే పద్ధతిలో కొనసాగితే వచ్చే 10 సంవత్సరములకు నేను చెప్పిన స్థాయికి మించి పోలేము. ఇంకా అధ్వాన్న స్థాయి ఉంటుంది అని నేను మనవి చేయక తప్పదు. రోడ్లు, వెహికిల్స్ యీ స్థాయిలో ఉంటే యాక్సిడెంట్స్ విషయంలో జాతీయ స్థాయిలో మనం ప్రథమంగా ఉన్నాము అన్నది వాస్తవం. ప్రధాన కారణం రోడ్ల మెయిన్‌టెనెన్స్ సక్రమంగా లేకపోవడం బ్రిడ్జిలు సక్రమంగా లేకపోవడం అన్నదని చెప్పక తప్పదు. ఇది యదార్థం. రోడ్ల మెయిన్‌టెనెన్స్‌కు కేవలం రూ. 83 కోట్లు కేటాయించినారు. దీనిలో రూ. 18.9 కోట్లు సిబ్బంది జీతభత్యాలకే పోతాయి. అభివృద్ధికి మిగిలేది చాలా తక్కువ. కనీసం రోడ్లు, బిల్డింగ్స్ నారమ్స్ ప్రకారం చూసిన రూ. 126 కోట్లు అవసరం ఉంది. కానీ యిచ్చింది మాత్రం రూ. 83 కోట్లు మాత్రమే. ఇక రోడ్ల పరిస్థితి యెంత అధ్వాన్నంగా ఉన్నదో నా తోటి సభ్యులందరూ చెప్పినారు. నేనది ఏకరవు పెట్టను. గత 3, 4 సంవత్సరములుగా మనకు అతివృష్టి ఫలితంగా రాష్ట్రం మొత్తంమీద యీ పరిస్థితి ఉంది. ముఖ్యంగా కోస్టల్ జిల్లాలు కృష్ణా, వెస్టు గోదావరి, యీస్టు గోదావరి, ఖమ్మం అదే విధంగా తెలంగాణా యేరియాకు వస్తే కరీంనగర్ నిజామాబాద్ యిల్లన్నీ ఫ్లడ్స్ వచ్చినప్పుడు, నేను ఫ్లడ్ రిలీఫ్ కమిటీ మెంబరుగా ఉన్నప్పుడు చూచినాను. ఈ రోడ్లు చాలా అధ్వాన్నంగా దెబ్బతిన్నాయి. మా జిల్లా విషయానికి వస్తే, మా జిల్లా అని యెందుకు అంటున్నాను అంటే, హైదరాబాదు టు విజయవాడ జాతీయ రహదారిపైన కేసరి బ్రిడ్జి ఒకటి ఉంది. అది బ్రిటీష్‌వారి కాలంలో కట్టబడింది. భారీ వాహనాలను దృష్టిలో పెట్టుకుని డిజైను చేసిన బ్రిడ్జికాదు అది. 30 టన్నులు బరువున్న పైన ఉన్న వెహికిల్స్ వస్తూ ఉంటే అది దెబ్బ తిన్నది. ఎండాకాలం వచ్చిన తర్వాత మునేరులో బ్రిడ్జి వేశారు. అటు యీ వెహికిల్స్‌పోతూ ఉంటాయి. కాని వర్షాకాలంలో మాత్రం విజయవాడకు పోయే వెహికిల్స్ అన్నీ కూడా ఖమ్మం వైపు మళ్లించినారు. వయా భోనకల్లు, మధిర, విజయవాడ అట్లాగే ఖమ్మం టు రాజమండ్రి ఆ రోడ్లు అన్నీ అధ్వాన్న స్థితిలో మోకాలు లోతు ఉంటే అక్కడ బండ్లు యెన్ని పాడయి విరిగిపోయినాయో చెప్పలేము. ఇక బ్రిడ్జిల విషయానికి వస్తే జాతీయ రహదారి కలకత్తాకు పోయే రోడ్డులో ఉన్నబ్రిడ్జి దెబ్బతిన్నది. మా సత్తుపల్లి దగ్గర నిజాం ప్రభుత్వం కాలంలో కట్టినట్టువంటి బ్రిడ్జి ఒకటి దెబ్బ తింటే అక్కడ కాజ్ వే ఒకటి యేర్పాటు చేసినారు. మా జిల్లాలో కొన్ని చోట్ల రోడ్లు పాడయి వాహనాలు తిరిగే పరిస్థితి లేదు. హైదరాబాదు టు రాజమండ్రి, భద్రాచలం, విశాఖపట్టణం పోయే రోడ్డుకు పాలేరు దగ్గర యేనాడో నిజాం ప్రభుత్వం కట్టినటువంటి బ్రిడ్జి వెడల్పు లేదు. అది వెడల్పు లేకుండా అట్లాగే కొనసాగుతున్నది. తర్వాత మూనేరు దగ్గర ఒక వంతెన ఉన్నది. అది యెప్పుడు దెబ్బతింటుందో చెప్పలేము. ఇది దాటిపోతే వైరా, తల్లాడ మధ్య ఒక కాజ్‌వే నిజాం ప్రభుత్వం కాలంలో కట్టింది ఉంది. అటు కొన్ని వేలు, యిటు కొన్ని వేలు వెహికిల్స్ వర్షాకాలంరాగానే ఆగిపోతాయి. అదే విధంగా ఖమ్మం టు విజయవాడ, దీనికి కలకోట, శ్రీపురం మధ్య ఒక కాజ్ వే ఉంది. ఇక్కడ కొన్ని వేలు వెహికిల్స్ ఆగిపోతాయి. జాతీయ రహదార్లుగా చెప్పకోబడిన, యీ రహదార్లు జాతీయ రహదార్లలో చేర్చినా, చేర్చకపోయినా, రాష్ట్రంలో పెద్ద ఎత్తున ట్రాఫిక్ ఉన్నప్పుడు వంతెనలు, బ్రిడ్జిలు

పేజి. నెం.

3. అభ్యర్థన నెం. XLIV – రోడ్లు, వంతెనలు .. 648

4. అభ్యర్థన నెం. IX – రవాణాశాఖ .. 648
–(ప్రతిపాదింపబడినవి)